

Het imperialisme, de wereldoorlog en de sociaal-democratie

Herman Gorter

bron

Herman Gorter, *Het imperialisme, de wereldoorlog en de sociaal-democratie*. Brochurehandel
Sociaal-Democratische Partij, Amsterdam z.j. [1915]

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/gort004impe01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

[Woord vooraf]

Het eerste en derde hoofdstuk, en het laatste van dit geschrift, worden, in hoofdzaak, gevormd door de rede, die de schrijver op het Internationaal Socialistisch Congres te Bazel had moeten houden. Zij kon niet uitgesproken worden, omdat het Congres besloot, dat geen besprekingen zouden plaats hebben. De eerste Imperialistische Wereld-Oorlog, die nu gaande is, maakt het noodzakelijk, dat zij, vermeerderd met een bestrijding van de houding der Internationale tegenover het Imperialisme en den Wereld-Oorlog, wordt uitgegeven.

Het Imperialisme, de Wereldoorlog en de Sociaal-Democratie.

I. Het Imperialisme.

De Internationale Vereeniging van Arbeiders, in 1864 door Marx gesticht, in 1872 verdwenen, in 1889 herboren, ligt verscheurd uiteen. De eerste maal dat zij internationaal moest zijn, valt zij in stukken. Bij den oorlog van Duitschland en Oostenrijk eenerzijds en de Triple Entente: Engeland, Frankrijk, Rusland, en Servië en België anderzijds hebben de arbeiderspartijen in Duitschland, Oostenrijk, Engeland, Frankrijk en België partij gekozen voor de bourgeoisie van hun land, en over en weer worden reeds de heftigste beschuldigingen door de eene arbeiderspartij tot de andere gericht, alsof zij elkaars vijanden zijn. Het schijnt alsof de Internationale de socialistische ideeën heeft opgegeven.

Deze débacle, deze nederlaag van de sociaaldemokratische gedachte en organisatie zal in de volgende bladzijden tot haar oorzaken worden onderzocht. Het wezen van de Internationale tot nu toe, waardoor zij te gronde ging, zal worden blootgelegd, het karakter van de verandering die over haar komt, aangetoond, en de vorm en de strijd die zij zal moeten aannemen, wil zij haar doel bereiken, aangewezen.

De geweldige toename van het kapitaal, zelf veroorzaakt door den groei der productiekrachten in de negentiende eeuw, heeft het Imperialisme voortgebracht: het streven van alle krachtige staten om zich nieuw gebied, vooral in Azië en Afrika, te veroveren.

Evenals, op het economisch terrein, de Vrije Concurrentie vervangen wordt door het Monopolie van het Syndikaat en de Trust, zoo zoekt, politiek, elke machtige Kapitalistische Staat het Monopolie van Grondbezit en van Uitbuiting van Vreemde Gewesten.

Het eerste ontwaken van het Nieuwe Imperialisme, zijn eerste daad, was de bezetting van Egypte door Engeland. Daarna kwam de oorlog van Japan tegen China, Japan verovert Korea, die van Amerika tegen Spanje, Amerika neemt Cuba en de Philippijnen, die van de Engelschen tegen de Boeren, de expedities van Europa tegen China, de oorlog van Japan tegen Rusland.

Intusschen was de wereld verdeeld. Er bleef zoo goed als geen vrij land meer over, zelfs in Afrika niet.

Toen barstten achter elkaar de krisissen los. De Mogendheden wilden elkanders bezit.

De Marokko-krisis bedreigt driemaal den Europeeschen vrede, de Balkankrisis tweemaal. Dan komt de Italiaansch-Turksche oorlog om Tripoli, daarna de oorlogen van Servië, Bulgarije en Griekenland tegen Turkije om stukken van dit laatste rijk.

De spanning wordt hierdoor al grooter en grooter. De verdeeling van Turkije brengt alle hartstochten, aller hebzucht en heerschzucht in beweging. Duitschland wil Klein-Azië, Mesopotamië, Belgisch- en Fransch-Congo, Nederlandsch Indië, de Portugeesche bezittingen, een samenhangend gebied in Afrika van Oost naar West, Marokko, als het kan een stuk der Engelsche bezittingen. Frankrijk wil het enorme koloniale rijk dat het in de laatste eeuw verwierf, behouden, en, als het kan, meer verwerven: Syrië, een stuk van Klein-Azië, Duitsch-Afrikaansch gebied. Italië zoekt uitbreiding in Afrika, als het kan in het Oosten der Middellandsche Zee. Engeland wil houden wat het heeft en Afrika maken tot een Engelsch werelddeel. Het wil een aaneensluitend gebied van de Kaap naar Egypte, en, over het Kanaal van Suez, door Klein-Azië, Mesopotamië, Arabië, Perzië en Afghanistan naar Indië.^{*)}

Duitschland, Frankrijk, Engeland, Rusland, Japan, de Vereenigde Staten loeren op China.

Holland wil Nederlandsch Indië behouden.

België den Congo.

Portugal zijn Afrikaansche koloniën. Alle deze kleine staten willen de uitbuiting en de overheersching hunner koloniën vergrooten en vermeerderen.

Oostenrijk-Hongarijë wil de oostkust der Adriatische Zee,

*) Het karakter van het Imperialisme van verschillende landen is verschillend, b.v. dat van Rusland anders dan dat van Engeland. Het zou ons te ver voeren dit hier uiteen te zetten.

Servië, een stuk van Macedonië, toegang naar de Aegaeische Zee.

Rusland wil den Balkan, Turkijë, Klein-Azië, Perzië, Mongolië, misschien havens aan den Atlantischen Oceaan.

Alle staten zoeken terreinen voor export van hun waren, voor hooge winst gevende belegging van hun kapitaal.

Het Imperialisme wil niet alleen koloniën, het wil ook sfeeren van invloed voor den handel, en industrieel en financieel monopolie.

Men moet echter niet gelooven dat het Imperialisme alleen ver over zee, in koloniën expansie zoekt.

Rusland en Oostenrijk, die expansie zoeken in Europa, bewijzen dit.

Indien het voor de verovering en beheersching der koloniën en der zee noodig is, zoekt het kapitaal uitbreiding door verovering en onderwerping, of althans afhankelijkmaking, van vreemde staten in Europa. Zoo Duitschland nu die van België (of van een deel van België!), van Holland, later misschien van Denemarken, die het noodig heeft om hun ligging, om hun havens, voor zijn expansie op de wereld en voor zijn strijd tegen Engeland. Alle groote staten zoeken Wereldmacht, Beheersching der Zee, een definitieve Monopolie-stelling voor hun Volk.

Om al deze doeleinden, of een deel van hen, te bereiken, en anderen er van af te houden, hebben de groote Mogendheden met elkaar verbonden gesloten, Duitschland met Oostenrijk, Engeland met Frankrijk en Rusland.

En om dezen strijd, - althans voorloopig, - de eerste fase van dezen strijd, - uit te vechten, daarom is deze oorlog ondernomen. De ware oorzaak, de beginner, de tweegbrenger van dezen oorlog is dus niet één staat, - maar *alle* staten die Imperialistische politiek voeren, Duitschland, Engeland, Frankrijk, Oostenrijk, Rusland, België, Japan, elk voor zich en alle te samen, zijn de oorzaak.*)

Alle gebazel der burgerlijke en sociaal-demokratische partijen en bladen, dat men een afweeroorlog voert, dat men wel mee moet doen omdat men aangevallen is, is niets dan bedrog, dat dient om aan het eigen meedoen een schoonen schijn te geven.

*) Het spreekt van zelf dat bij een zóó reusachtigen oorlog ook andere motieven hier en daar meespelen. Deze zijn evenwel onbeteekenend vergeleken bij het Imperialisme, en kunnen daarom hier weggelaten worden. - Alleen zij vermeld dat Servië vecht voor zijn stichting als nationale Staat.

Duitschland, of Rusland, of Engeland de oorzaak van den oorlog te noemen is even dwaas of onwaar, als de spleet die in den vulkaan komt, de schuld te geven van de uitbarsting.

Alle Europeesche staten hebben zich voor dit konflikt sinds jaren gewapend. Zij willen allen aan hun roofzucht voldoen. Zij zijn allen even schuldig.

II De Wereld-Oorlog.

Het is dus het Kapitalisme dat de schuld draagt van dezen eersten Wereld-Oorlog. Het Kapitalisme der Wereld dat expansie zoekt.

De wording van het geheele Kapitalisme is één Geschiedenis van Bloed en Moord. Van moord op concurrenten, op arbeiders, op eigen, op vreemde volken.

Ontelbaar zijn de bladzijden der geschiedenis van het Moderne Kapitalisme, die druipen van bloed, sinds het zijn loop en ontwikkeling begon met den strijd der Portugeezen en Spanjaarden om de verovering en het bezit van Indië en Amerika, toen zich voortzette in den strijd der Spanjaarden en Hollanders, der Hollanders en Engelschen, der Engelschen en Franschen, op aldoor grooter schaal en om aldoor grooter macht, tot de Engelschen de wereldheerschappij over de zee veroverden door hun overwinning op Napoleon. Ontelbaar zijn de van bloed druipende bladzijden van den strijd op de vastelanden van Europa en Amerika om de kapitalistische macht.

Maar geen enkele van die bladzijden is zoo rood van bloed als die nu beschreven wordt.

De landen die aan dezen oorlog direkt of indirekt meedoen, hebben een oppervlakte van meer dan de helft van het land der aarde, en een bevolking van 900 millioen menschen. De legers die zij op de been kunnen en zullen brengen, tellen tientallen millioenen, en de doden en gewonden en voor goed verzwakten zullen millioenen en millioenen zijn.

De aarde wordt gemest met lijken in een aantal zooals nog nimmer in een oorlog.

Daaraan is het Kapitalisme, zijn alleen de kapitalistische klassen schuld. Elke en allen.

Want dit alles wordt alleen gedaan: *Om de winst van het Kapitaal.*

Alle kapitalistische klassen willen met dezen Oorlog de uitbreiding van het Kapitalisme over de Aarde.

Om daaruit, en uit alle volken der aarde, die zij in hun loonarbeiders willen veranderen, nieuw grooter kapitaal te maken.

Het is de winst voor de klasse die zij, die jammerlijke poppen in de handen der Wereld-Ontwikkeling, vertegenwoordigen, die de Keizers en Koningen roept tot hun gebral over het Vaderland dat roept, God die getuige is van den edelen wil der volken, de rechtvaardigheid der zaak, God die zal helpen en de overwinning geven. Jammerlijke poppen in de geschiedenis der Ontwikkeling der Menschheid, die, zelf nu groot en heerlijk (immers zij bereidt de Aarde nu tot het Socialisme voor), deze menschen dwingt zoo klein te zijn.

Het is de Winst voor de klasse, die de Bankiers en de Industrieelen en het Handels- en Transport-kapitaal en de Grondeigenaars roept om nu in de Parlementen te besluiten, te doen besluiten tot den Oorlog.

Het is de winst, de kleine lage winst, door onderwerping aan het Groot-Kapitaal gemaakt, die nu den Middenstand dwingt en den Boer en den Pachter, om, zij het ook angstig en bevreesd, met het Groot-Kapitaal in den Oorlog één te zijn.

Het is de Winst, de Gouden Winst, die de geheele Wetenschap en de geheele Kunst en den geheelen Godsdienst, dwingt om, met de kapitalistische klassen, hunne handen te bezoedelen aan het bloed van millioenen medemenschen.

Het is de Winst, de lage materiele Winst, die al deze klassen dwingt tot den grootsten, wijl meest omvattenden, leugen, en tot de hoogste, wijl het meest, het openlijkst, het duidelijkst met de waarheid der nu aan den dag liggende verhoudingen in strijd zijnde huichelarij, deze namelijk: dat zij, hun natie, dezen oorlog voeren om rechtvaardige redenen, - dat zij de edelste hoogste bedoelingen hebben: de Vrijheid der volken, - dat zij de Cultuur dienen. Dat hun Vaderland de draagster is van het Licht, de Menschlijkheid, de Beschaving.

Dit alles is leugen en huichelarij. Er moge uit den oorlog vooruitgang komen. Die is niet hun doel. Die komt niet door hun Wil. - Hun Wil, om hun Doel te bereiken, is Bloed. Menschenbloed. Het bloed hunner Vijanden, Menschen als zij. - En hun eenig doel is Winst.

Kapitaalwinst. Meerwaarde. Uit zwakke volken en Arbeiders geperst.

De vuile lage winst, en niet de Cultuur.

En het is ten slotte die Winst, waarom en waarmee zij het Proletariaat meesleuren in dezen oorlog.

De arbeidersvrouw wier man, zoon of bruijom valt in Frankrijk, Vlaanderen of Polen, moge nu denken: Mijn jongen, mijn man ligt daar, omdat hij moest vechten voor de winst uit den Congo, uit China, uit Klein-Azië.

In dat licht, in dat licht alleen, moeten de Keizers en Koningen, de Ministers en Parlementsleden, Bankiers en Industrieelen, - in dat licht, in dat licht alleen, de Professoren, de Geestelijken en de Kunstenaars die dezen oorlog verdedigen, worden gezien.

Vele sociaal-demokraten, vooral in Duitschland, spreken van den waanzin van de oorlogstoerusting, het Imperialisme.

Maar het is allerminst waanzin van de kapitalisten, als elk kapitalistisch land koloniën wil hebben, en monopolistisch bezit van wereldgebied, en als elk land zich daarom zoo sterk mogelijk wapent, en milliarden voor die wapening uitgeeft. Het is een gebrek aan beter argumenten, als men van waanzin spreekt.

Want enorme winsten stroomden uit dat gebied, als het rijk is, af op het moederland. Als Duitschland een deel van China of Nederlandsch Indië voor zich wist te krijgen als uitbuitingsgebied, dan zouden, evenals uit Indië naar Engeland, miljoenen, ja milliarden vandaar jaarlijks komen in Duitse handen. De Hooge Duitse Banken, het kleine aantal Groot-Industrieelen en Handelslieden dat Duitschland beheerscht, zouden de kosten van het leger en de vloot, die daarvoor noodig waren, laten betalen door het geheele Duitse volk, de milliarden winst voor zich houden. Terecht dwingen zij dus het Duitse volk tot wapening, en van hun standpunt met volkomen juist verstand, drijven zij Duitschland tot een oorlog voor imperialistische uitbreiding en koloniaal bezit. En terecht doet de Middenstand mee, want ook zij krijgt ten slotte direkte voordeelen, - zij leeft, grootendeels, van het Groot-Kapitaal. De waanzin is niet bij hen, noch bij den Middenstand.

Achter al die Klassen, achter die Koningen en Keizers en Parlementen, achter al die legers, staan, verborgen en alleen voor het bewuste, het wetenschappelijk oog te zien: de Hooge Bankiers, de groote Staal- en IJzer- en Mijn-Magnaten,

de Wereld-Trusts, de Syndikaten van het Transport, de groote Concessionarissen en Monopolisten. Zij beheerschen de groote Bewegingen van het Kapitaal en dus de Maatschappij. Zij zijn weinig in aantal. Alles gehoorzaamt hun. Onzichtbaar en koel, zonder medelijden of gevoel, alleen met het verstand regelen zij de Kapitaal-bewegingen. Door de zich uitbreidende productie zijn zij nu tot dezen oorlog gedreven, om het, hun kapitalisme verder uit te breiden, grooter en machtiger te maken. Het te maken tot de eenige Wereldmacht.

Maar het Kapitalisme, alle Kapitalistische klassen, zijn aan dezen oorlog schuld. Want zij volgen allen dat Groot-Kapitaal. Zij zijn nu waarlijk hierdoor als één Massa, en staan als één Massa schuldig aan dezen Massamoord.

Het wezen van het kapitaal is meerwaarde-vorming. Altijd grooter, door beter werktuigen. Zijn wezen, zijn leven, zijn daad is dus uitbreiding, en dus uitbreiding eindelijk over de geheele aarde.

Het middel van het kapitaal, dat immers ontstaat door het privaatbezit der productiemiddelen en dus altijd in bezit van bijzondere personen is, - zijn middel tot uitbreiding is Strijd.

Deze Wereld-Oorlog volgt dus uit het Wezen en het Leven van het Kapitalisme. Hij is dus Noodzakelijk. Hij is het Noodlot, zooals men vroeger, of God's wil zooals men later zeide. Hij is de noodzakelijke ontwikkeling, fase van ontwikkeling, drijfveer en uitwerking van het Moderne Kapitalisme, zooals wij nu denken.

De Kapitalistische klasse heeft nog een groote Taak te vervullen in de Wereld. De uitbreiding van het Kapitaal over de Wereld.

Zij heeft nog een enorme Macht om dat te doen.

Het Proletariaat is nog te zwak, nog een te klein deel van haar is zich van haar Doel en Ideaal bewust. Zij is nog te zwak voor haar Taak, de Bevrijding der Wereld van het Kapitaal.

Het Imperialisme, en de Imperialistische buitenlandsche en koloniale politiek, d.w.z. de uitbreiding van het Kapitalisme, d.w.z. der hoogere Arbeids-Methoden over de aarde, de noodzakelijke fase in de ontwikkeling van het kapitalisme, brengt ten slotte het Wereld-Socialisme. Maar *de wijze waarop* het het Kapitalisme ontwikkelt, die is dreigend en vernietigend voor het Proletariaat. En het is juist de strijd tegen die wijze, die het Proletariaat sterker maakt, en waardoor het Proletariaat rijp wordt voor de Vrijheid.

III. Het Proletariaat. Wereld-Arbeid tegenover Wereld-Kapitaal.

Het Kapitaal komt door het Imperialisme in een nieuwe verhouding tegenover het Proletariaat.

Het Proletariaat komt door het Imperialisme in een nieuwe verhouding tegenover de Bourgeoisie.

Het Imperialisme maakt den toestand van het Proletariaat in het algemeen slechter.

Hierbij moeten wij wat langer stilstaan. Om te weten dat het Proletariaat zich, met alle macht, tegen het Imperialisme verzetten moet, moet men begrijpen dat het Imperialisme het Proletariaat nadeelig is.

Koloniale politiek, en dus ook het Imperialisme, kunnen direkte voordeelen brengen aan het proletariaat.

Of zij ze brengen, hangt alleen van de koloniën af. Er zijn koloniën die alleen aan een kleine groep kapitalisten, er zijn er die aan vele kapitalisten, ambtenaren, officieren voordeel geven en geene of zoo goed als geene aan het proletariaat, er zijn er die zoowel aan een groot gedeelte der kapitalistische als aan een deel der arbeidersklasse voordeel brengen.

Engelsch Indië en Nederlandsch Indië, door de natuur ontzaggelijk rijke landen, met een nijvere, ontwikkelde, talrijke bevolking, brengen ook aan de arbeidersklasse van Engeland en Nederland voordeel, d.w.z. werk en loon. En zoo zijn er meer landen, b.v. China, waarop het kapitaal nu aast.

Wanneer bijv. kapitaal geëxporteerd wordt naar, laat ons zeggen, Nederlandsch-Indië, dan beteekent dit: export van ijzer- en staalwaren, machines enz., die in Nederland zijn gemaakt. Het is Nederlandsche Industrie, Nederlandsch Kapitaal in de koloniën, en dit begunstigt, wanneer kwaliteit en prijzen gelijk zijn, het Moederland. Er is dus direkt voordeel voor den Nederlandschen arbeider.

Verder houdt de productie van voor den uitvoer naar de koloniën en sfeeren van invloed en zwakke landen als China, bestemde handelswaren vele arbeiders bezig. Zoo in Nederland vele arbeiders in de Textiel-Industrie. Ook hier begunstigen de koloniën, de sfeer van invloed, het Kapitaalsgebied,

als de overige voorwaarden gelijk zijn^{*)}, het Moederland.

Verder wordt er voor het Transport naar de Kolonie, enz. veel in het moederland gebouwd. B.v. Schepen. Ook hierdoor krijgen vele arbeiders werk. En dit werkt weer op andere industrieën, b.v. de ijzermijnen, de walswerken, de ijzer- en staalfabrieken, de steenkolenmijnen terug.

Verder wekt de handel, met b.v. weer Nederlandsch Oosten West-Indië, bijzondere industrieën, bijv. rijst- en koffiepellerij, cacaoabrieken etc.

Ten slotte druipt de reusachtige winst, in Indië gemaakt, ook (behalve op den hooger en lageren middenstand) op de arbeiders af. Streken en steden in het Moederland, (b.v. in Nederland de omgeving van Arnhem, Utrecht, Haarlem, het Gooi, - de steden den Haag, Arnhem, Nijmegen) leven voor een deel van die winsten, ook een deel van de arbeiders, b.v. der bouwvakken, der luxe-bedrijven. Verder de bedienden, lakeien etc.

Al deze arbeiders te samen vormen in Nederland een groot, in Engeland een zeer groot aantal.

Het is zeker waar, dat, *als* het kapitaal dat nu geëxporteerd wordt, in het moederland, b.v. Nederland, bleef en in industriële ondernemingen belegd werd, dit, direct, onmiddellijk, voor den eersten tijd, nog voordeelijker zou zijn voor het proletariaat. Want dan zouden de machines hier gebruikt worden. Het loon dat nu in Indië de gekleurde arbeiders verdienen, zou hier worden betaald. Er zouden hier meer fabrieken zijn etc.

Maar de onontwikkelde of kortzichtige arbeider denkt zoo niet. Hij vraagt niet wat hij zou moeten willen tegen de bourgeoisie. - Evenals hij geen meester is van de politiek, zoo gaat ook de economische ontwikkeling buiten hem om. Het Kapitaal beweegt zich door hem, maar buiten hem. Hij kan het niet beïnvloeden. Hij kan niet maken dat het in het land blijft. - En daarom zal de Arbeider, die zoo alleen zijn direkt voordeel ziet, zeggen, dat, nu er eenmaal koloniën zijn, of door het kapitaal verkregen worden, het hem voordeelig is dat zij er zijn.

*) En zelfs wel eens als deze ongelijk zijn. Want het zelfde kapitaal is dikwijls bij de produktie en bij den handel en bij het transport geïnteresseerd.

Zoo kan men ook zeggen, en terecht, dat een kapitalistisch land een enormen bloei kan bereiken zonder koloniën, zonder sfeeren van invloed. Alleen door handel, uit- en invoer of door de hooge ontwikkeling van techniek, wetenschap, organisatie der industrie. En Duitschland en België zijn hiervan het bewijs. Maar de kapitaalbezitters zijn terecht van meening dat met koloniën en sfeeren van invloed de kapitaalbelegging nóg gemakkelijker en de winst nóg veel grooter kon zijn.

En de arbeiders die alleen hun direkt voordeel zien, en in de winst van den bourgeois hun winst, meenen dit met hen.*)

Maar de revolutionaire sociaaldemocratie is, moet althans zijn, tegen de kapitalistische koloniale politiek.

Waarom?

Omdat de koloniale politiek altijd gevoerd wordt door middel van roof en plundering, moord, en de vreeslijkste uitbuiting.***) Daarin kan de revolutionaire sociaaldemocratie niet toestemmen, niet alleen om de hoogste beginselen en idealen van menselijkheid, die zij altijd vertegenwoordigt, maar ook uit eigen belang. Die arbeiders worden gebruikt als hunne concurrenten, als drukkers van het loon. De kleine boeren en arbeiders van Indië, en der door de machtige Staten onderdrukte wereld, zijn de toekomstige socialisten. De tijd komt al nader en nader, en is al gekomen of zeer nabij, dat niet alleen de Japansche en Chineesche arbeiders, maar ook de Indische, de Egyptische, de zwarte arbeidersbevolking van sommige deelen van Afrika tot de Arbeidersbeweging, tot het Socialisme komt. Die arbeiders en kleine boeren mag het proletariaat niet van zich vervreemden.

Het moet hen helpen en in alles bijstaan, want het moet door hen geholpen worden.

Zij moeten nu reeds inzien, dat zij bij het Europeesche, en Amerikaansche, en Australische proletariaat behooren.

Koloniale politiek brengt, als arbeiders van verschillende

*) Hier ligt een wortel van het Reformisme. Wij zullen verder in ons betoog zien, dat hier ook een wortel ligt van de zwakheid der Internationale en van het meedoen en instemmen van haar, met de bourgeoisie, in dezen Wereldoorlog.

**) Men zie o.a. het belastingstelsel in Nederlandsch en Engelsch Indië.

naties aan haar meedoen of willen meedoen, vijandschap tusschen hen. Koloniale politiek wekt bij de arbeiders die aan haar meedoen, Imperialisme, Nationalisme en Chauvinisme op en verdeelt hen dus.

Koloniale politiek kan, in het klein en voor het oogenblik, dus voordeelen geven aan het proletariaat, in het groot gezien en op den duur bederft zij het leven der arbeidersklasse.

Koloniale politiek kan aan een gedeelte der arbeidersklasse (mijnwerkers, ijzer- en staalwerkers, scheepsbouwers etc., kortom allen die wij genoemd hebben), in het klein en gedeeltelijk ten goede komen, zij bederft evenwel op den duur den strijd der klasse.

Daarom kan het proletariaat in het algemeen reeds niet meedoen aan kapitalistische koloniale politiek, en komt het er door in een sterkere tegenstelling tegenover het Kapitaal.

Maar is dit reeds zoo met de gewone, ook vroegere, koloniale politiek, te meer is dit nog het geval met de moderne en imperialistische.

Ten eerste legt het Moderne Imperialisme in vreedestijd lasten op de arbeiders, die ondragelijk worden.

Het Militarisme groeit door het Imperialisme eindeloos, de sociale wetgeving staat stil, belastingen en invoerrechten stijgen, het levensonderhoud wordt duurder, de waarde van het loon vermindert, de reactie wordt sterker.

Ten tweede wordt, in oorlogstijd, het Proletariaat door het Imperialisme verpletterd. Zijn organisaties worden verscheurd, onmetelijke lasten worden opgelegd, honger en gebrek, werkeloosheid en dood, eindelooze smart, vernietiging van geheele geslachten komen over zijn hoofd, de vooruitgang staat jaren stil, de volken worden tegen elkander opgehitst, in den schoot van den oorlog liggen nieuwe oorlogen.

Ten derde is na den oorlog de kans op vooruitgang voor het proletariaat zeer onzeker, misschien voor jaren weggevaagd, ja, de Staten kunnen, als de oorlog lang duurt, zoo verarmd zijn, zoo met schulden overladen, hun economische inzinking, de verzwakking hunner productie kan zoo groot worden, dat, indien dan nog nieuwe bewapening en nieuwe oorlog volgt, de economische ondergang van het Proletariaat, en, ten gevolge daarvan, zijn ondergang als strijdende klasse mogelijk wordt.

Door dit alles kan het Proletariaat weder nog minder

meedoen aan kapitalistische koloniale politiek, d.w.z. aan Imperialisme.

Want al deze nadeelen zijn oneindig grooter dan de straks genoemde voordeelen.

En door dit alles komt het Proletariaat, door het Imperialisme, ook in een nog veel vijandiger, scherper verhouding tegenover de bezittende klasse.

Maar ten vierde, - en dit is de voornaamste verandering, ja, de onmetelijke verdieping en verscherping die door het Imperialisme in de verhouding tusschen Kapitaal en Arbeid wordt teweeggebracht, - voor het eerst in de wereldgeschiedenis staat nu, - door het Imperialisme, - in vredes-, zoowel als in oorlogstijd, het geheele Internationale Wereld-Proletariaat te samen als één geheel, - in één strijd die alleen door het Proletariaat te samen gevoerd kan worden, - tegenover de Internationale Bourgeoisie.

Dit is het nieuwe dat het Imperialisme brengt.

Dit is het nieuwe dat moet worden begrepen.

Dit is het wat noch de Internationale, noch de nationale partijen die haar samenstellen, hebben gezien.

Alleen wie dit begrijpt, kan den nieuwen tijd, de nieuwe fase, waarin de strijd tusschen Kapitaal en Arbeid door het Imperialisme getreden is, verstaan.

Hieruit, uit dit begrip, moet de nieuwe taktiek die tegen het Imperialisme gevolgd moet worden, worden bepaald.

Alle moderne staten, geen enkele uitgezonderd^{)}, bedreigen voortdurend - in vreedstijd -, en verpletteren in oorlogstijd het geheele proletariaat.*

In vreedstijd bedreigt de Bourgeoisie, de Regeering, het Kapitaal van Duitschland met zijn Imperialisme, niet slechts het Duitsche, maar ook het Fransche, het Engelsche, het Oostenrijksche, het Russische enz. proletariaat en dwingt dit oneindige lasten te dragen. Hetzelfde doet het Fransche, Engelsche, Russische kapitaal met het proletariaat van alle landen.

In oorlogstijd vernietigt het Duitsche kapitaal niet alleen de

*) Ook de kleine niet. Spanje, Holland, België, Portugal nemen direct deel aan de imperialistische koloniale politiek.

macht van het Duitsche, maar tegelijk die van het Fransche, Engelsche, Russische, Oostenrijksche enz. proletariaat.

Desgelijks doen het Russische, het Fransche, het Oostenrijksche en het Engelsche Imperialisme, elk afzonderlijk en alle tesamen, met het proletariaat van alle landen.

En het Imperialisme bestrijkt de geheele wereld.

Men wapent zich overal.

In dezen oorlog doet reeds het grootste deel der wereld mee.

Het grootste deel van Europa, het grootste deel van Azië, geheel Australië, een zeer groot deel van Afrika: Zuid-Afrika, Egypte, Algiers, Tunis, alle Fransche Engelsche en Duitsche bezittingen, Canada, straks misschien nog meerdere machten.

Het Wereld-Kapitaal staat dus, in zijn deelen, voor het eerst, practisch, met daden, met één daad, door het Imperialisme, als één geheel tegenover het Wereld-Proletariaat.

Het Wereld-Proletariaat heeft voor het eerst, practisch, te doen met het Kapitaal der Wereld.

In de praktische politiek, in den strijd der sociaaldemokratie tegen de Regeeringen der bourgeoisie, stond, tot nu toe, het proletariaat van elk land alleen tegenover zijn eigen bourgeoisie.

In den strijd der vakvereenigingen stond, eveneens, tot nu toe het proletariaat nationaal tegenover het nationale kapitaal.

De Internationale Congressen der soc. dem. Partijen waren samenkomsten tot het opstellen van gemeenschappelijke principes, geen vergaderingen tot het maken van een praktisch krijgsplan.

Die der vakvereenigingen besloten slechts onderlingen steun, zelden samenwerking, hoogstens in enkele bijzondere gevallen. En dan nog slechts voor een klein deel der arbeiders tegen een zeer klein deel van het kapitaal.

Internationaal werd er nog weinig of niet gestreden.

Wel gaat de Trust, het Internationaal Ondernemers-Verbond in deze richting: het Internationaliseeren van den strijd.

Maar wat zelfs de Trust en het Internationaal Ondernemersverbond nog niet hebben vermocht: het samenvereenigen van het geheele Proletariaat, door één druk, één bedreiging, één strijd, tot één geheel, tot één actie, het Imperialisme heeft het tot stand gebracht:

Alle burgerlijke partijen van alle landen zijn voor de wapening en voor den oorlog. Alle bedreigen dus in vreedstijd, en vernietigen in oorlogstijd, het geheele Internationale Proletariaat.

De eerste Imperialistische oorlog der Imperialistische Staten onderling, déze oorlog, waarop zich het Kapitaal na 1871 heeft voorbereid, waartoe het nu eindelijk is volgroeid, - déze oorlog, - de grootste verscherping van den klassenstrijd die nog heeft plaats gehad sinds de Internationale werd gesticht, - stelt voor het eerst de geheele Internationale als één geheel tegenover het Internationale Kapitaal.

En het Imperialisme is blijvend.

De bourgeoisie van één land is dus niet meer alléén de vijand van den arbeider.

Het proletariaat, der wereld, staat, voor het eerst, tegenover het geheele kapitalisme, der wereld.

Te midden van de in miljoenen stukken scheidende verdeeling die de gewone uitbuiting in de fabrieken en werkplaatsen geeft, te midden van de honderdvoudige verdeeling die de onderdrukking in de Nationale staten teweegbrengt, te midden daarvan en daarboven uit brengt het Imperialisme de arbeidersklasse op één front tegenover het kapitaal.

Voor het eerst in de wereldgeschiedenis.

Door één bedreiging, door één daad van het geheele kapitalisme getroffen, staat het Proletariaat als één geheel niet meer alleen tegenover zijn eigen bourgeoisie, maar tegenover de bourgeoisie van alle staten.

Het woord van Marx, van het Communistisch Manifest, dat de arbeiders van ieder land éérst moeten afrekenen met hun eigen bourgeoisie, is, door het Imperialisme, te niet gedaan, niet meer waar geworden.

IV. Het Nationalisme van het Proletariaat.

De eerste gelegenheid deed zich aan de Internationale voor, - de eerste sinds haar bestaan, sinds 1864, - om, niet in woorden, niet met een demonstratie, maar met één zelfde daad van alle partijen die haar samenstellen, te toonen dat zij één was.

Het Nationale van elke partij kon verdwijnen, voor het eerst, en in het Internationale opgaan.

Het Internationale, het vaderlandloos zijn, - altijd nog min of meer een masker, gehuicheld, - of alleen als mooie bloem, mooi sieraad gebruikt, - kon nu tegen de voortdurende wapening en den eindelijken oorlog, door het Imperialisme, volkomen, in al zijn kracht en macht te voorschijn komen.

En wie voelt niet dat dit de gelegenheid was? Nu alle naties gingen strijden? Gingen strijden voor hetzelfde doel, hetzelfde bezit. De wereld.

Welk socialist heeft niet altijd gehoopt en verwacht en verlangd dat dit eindelijk zou komen: één actie van alle partijen van alle naties van het Internationale Kapitaal, gericht tegen het gansche Wereldproletariaat, tegen de geheele Wereld-Arbeidersklasse?

Men had hem, dezen oorlog, ook al jaren zien aankomen.

Talrijke schrijvers, Kautsky vooral, hadden er op gewezen, dat de tegenstellingen tusschen de groote Machten, tot dezen geweldigen wereldoorlog voeren konden, zeer waarschijnlijk voeren moesten, en dat de Revolutie van zulk een oorlog het gevolg kon zijn.

Hilferding had in zijn boek: *Das Finanzkapital*, dat als het ware een vervolg op Marx' *Kapitaal* is en de fase van het kapitalisme behandelt die Marx niet meer heeft beleefd, duidelijk gemaakt welke oorzaken tot het Imperialisme voeren.

De Congressen in Stuttgart en Bazel hadden het proletariaat opgedragen, om, met alle middelen en tot het uiterste, dezen wereldoorlog te voorkomen.

Men was dus niet onvoorbereid.

Alleen, hij kwam nog kolossaler dan men gedacht had. Zóó algemeen had men zich de deelname der kapitalistische staten toch niet voorgesteld.

Maar wat kon schitterender en klaarder en duidelijker zijn, dan dat het kapitaal der wereld tot een onderlinge worsteling kwam, en daarmee zich stelde tegen het wereldproletariaat? Wat heerlijker, uit het oogpunt van socialistische propaganda, dan dat het geheele wereldproletariaat binnen den omvang van den oorlog kwam?

Nu had men eindelijk, de door het kapitaal zelf, door zijn groei, buiten eenige verantwoordelijkheid der arbeiders gebrachte tegenstelling tusschen den Arbeid en het Kapitaal, der geheele wereld.

Hier het Kapitalisme dat door zijn modernste uitingen en machten: de trust, het monopolie, het geconcentreerde bankkapitaal den de Aarde en de Arbeiders vernielenden Oorlog

bracht, daar het Proletariaat dat den Oorlog niet wilde, en hem tot het uiterste bestreed.

Welk een schitterende vooruitgang sinds 1864, sinds 1871, den laatsten West-Europeeschen oorlog. Toen een oorlog tusschen twee kapitalistische volkeren, terwille van de consolideering van één volk tot één staat, het kleine begin van de wording van Duitschland. Toen, in overeenstemming daarmee, slechts enkele arbeiders die zich verzetten.

Nu een wereldbotsing van haast alle vast gevoegde en gevestigde volken buiten Amerika, terwille van de macht over de Aarde, terwille van de taak om het kapitaal zijn laatsten reuzentocht over de Aarde te laten doen, terwille van de consolideering van het wereldkapitaal. En nu, in overeenstemming ook met deze geweldige krachten en het alles omvattende doel, millioenen en millioenen arbeiders vereenigd, die zich zouden verzetten tegen het Kapitaal, dat hen voor zich zelf met eindelooze lasten had verdrukt en hen nu nog als voedsel der kanonnen wilde gebruiken, dat hen door een wilde, razende bewapening, en blinden, in zijn einde en werking niet af te zienen oorlog nu aan altijd nieuwe bewapening en altijd nieuwen oorlog blootstelde, en hen aldus met ondergang bedreigde.

En wat was ook eenvoudiger, wat klaarder dan dat alle proletariërs, tegen het gevaar dat hen van *alle* staten dreigde, één protest, één actie, één wijze van strijden tot het laatste toe hadden aangenomen? Tegen alle en tegen elken?

Wat was duidelijker, welke actie meer voor de hand liggend, welke daad in zijn gevolgen voor de propaganda, de organisatie, de revolutie schitterender, en de massa tot in zijn verste duisterste hoeken meer verhelderend, dan één eensgezinde strijd in alle landen, op dezelfde wijze, van alle leden der Internationale tegen dezen oorlog?

Hoe klaar, hoe bindend, hoe lokkend voor alle arbeiders, en zelfs voor een deel der kleine burgerij en van den middenstand, zou het geweest zijn, als in alle parlementen dezelfde taal had weerklonken, in alle landen dezelfde daden waren gedaan?

En nog eens, wat eenvoudiger, wat klaarder, wat meer met de wezenlijke waarheid der feiten en verhoudingen overeenstemmend? De Arbeid der Wereld voor het eerst tegen het Kapitaal der Wereld.

Zoo zou men denken.

Maar de gang der zaken is een geheel andere geweest.

In plaats van Strijd tegen het Kapitaal, is er Onderwerping aan en Samenwerking met het Kapitaal gekomen, in plaats van Eenheid der Arbeiders Splitsing in zooveel deelen als er naties zijn, in plaats van Internationaliteit Nationalisme en Chauvinisme.

Alleen in Servië hebben de sociaal-democraten in het Parlement tegen den oorlog gestemd, en in Rusland hebben zij zich van stemming onthouden door de zaal te verlaten.^{*)}

In Duitschland hebben zij de milliarden toegestaan.

In Frankrijk en België zijn zij tot het voeren van den oorlog getreden in het burgerlijk Ministerie.

In Engeland heeft de Arbeidspartij de dienstneming aangeraden.

In Zweden, Noorwegen, Denemarken, Zwitserland, Nederland, hebben de socialisten de gelden voor de mobilisatie ter bewaring der neutraliteit goedgekeurd, - d.w.z. zoo noodig voor den oorlog, den Imperialistischen oorlog.^{**)}

In bijna alle landen dus inplaats van bestrijding van, een samengaan met de bourgeoisie.

De kenner der Internationale Sociaal-Demokratie had dit intusschen reeds lang zien aankomen. Het Congres te Stuttgart was het laatste Congres waarop waarlijk ernstig stelling genomen werd tegen het Imperialisme. Maar te Kopenhagen reeds wankelde men, en te Bazel ging men op de vlucht.

Het was alsof men, naar mate het Imperialisme sterker, het oorlogsgevaar grooter werd en nader kwam, des te banger werd. In Bazel klonk alleen nog een fanfare, maar uit de holle frasen van Jaurès, de leege dreigementen van Keir Hardie, het laffe gesnik over den ondergang der cultuur van Victor Adler, en de slappe niets zeggende woorden van Haase, uit het ijdele pralen van het Congres zelf, klonk reeds de onwil, de afkeer, de onmacht om iets te doen.

Erger nog, men was toen reeds algemeen van plan om met de bourgeoisie te gaan.^{***)}

*) Dit is in de Doema de scherpste vorm van protest, scherper nog dan tegenstemmen.

***) In Italië is de Kamer niet bijeengeroepen.

****) Greulich zei reeds op het Congres dat de Zwitsers zeker naar de grens zouden gaan. Hetzelfde zei kort na het Congres Renner in den Rijksraad. Troelstra had het reeds herhaaldelijk in Holland beloofd en bevestigde het na het Congres nog weder.

De bourgeoisie, die, door haar eigen rotheid, voor moreele ontbinding een zeer fijnen reuk heeft, rook onmiddellijk de rotheid van dit Congres en der Internationale. Zij voelde dat van dit Congres niets te vreezen was. Zij stelde de kathedraal van Bazel ter onzer beschikking. En welke plaats kon ook meer geschikt zijn voor de huichelarij der Sociaal-Demokratie, voor een congres dat iets anders zeide dan het wilde, dan een Kerk waar sinds eeuwen de Christelijke huichelarij dag na dag is verkondigd?

Wij zullen nu aantonen, door welke oorzaken die onmacht en die huichelarij gekomen is.

Maar voor wij dit doen, zullen wij aan één voorbeeld, Duitschland, in bijzonderheden aantonen, tot welk een schande en nadeel voor zich zelve en onderlinge verdeeldheid de Internationale gekomen is, door niet tot het uiterste tegen den Imperialistischen Oorlog van het geheele Kapitalisme te strijden, en door hierin niet, als één geheel Proletariaat, tegen hem één te zijn.

Wij zullen daarbij tegelijk de gelegenheid vinden de voornaamste redenen, die zij zelve voor haar handelen opgeeft, te weerleggen.

V. Het Voorbeeld van Duitschland. De Redenen voor het Nationalisme van het Proletariaat. Weerlegging dezer Redenen.

Het voorbeeld van Duitschland.

Deze oorlog is de oorlog van Duitschland.

Niet in dien zin, dat een der andere groote Mogendheden minder 'de schuld aan', de oorzaak van dezen oorlog zou zijn.

Maar in dezen, dat Duitschland hem het best heeft voorbereid, hem met de grootste kracht voert, door de grootste materieele en geestelijke krachten gestuwd wordt, het grootste doel voor oogen heeft, de aanvallende partij dus zijn moet, en, alleen kapitalistisch-technisch, kapitalistisch-ekonomisch gesproken, afgezien van alle andere factoren, - winnen moest.

Duitschland heeft zich na 1870 tot tweeden Europeeschen

kapitalistischen staat omhoog gewerkt. Maar Duitschland overtreft Engeland in organisatie van industrie, handel, verkeer en bank, - innerlijk is het daarin machtiger. Met de Vereenigde Staten is het het eenige modern georganiseerde kapitalistische land. - Zijn absolutisme, zijn jonkerdom, - en daardoor zijn leger en bureaucratie, - maken het, - naast de gecentraliseerde Bank, de geconcentreerde Handel, Industrie en Transport, - tot het model van den Imperialistischen staat, tot den eenigen volkomen Imperialistischen staat der Wereld. Het vereenigt de machtsmiddelen der Bourgeoisie met die der Absolute Monarchie. Zijn krachten, zijn expansiekracht, zijn, door dit alles, grooter dan die van Engeland zonder zijn kolonies.

Maar Duitschland is afgesneden van volkomen expansie. Het kwam te laat tot de macht. De beste stukken der aarde waren al in bezit van anderen. En de Mogendheden hebben gezorgd, dat het niets of bijna niets kreeg. Alle pogingen van Duitschland, om iets van beteekenis te krijgen, zijn geheel of bijna geheel verijdeld. Marokko kwam aan Frankrijk, aan België de Congo, Engeland nam het grootste deel van het overig Afrika, den Bagdad-spoorweg kon Duitschland niet alleen houden, van alle zijden kwamen zijlijnen in andere handen. In Azië bekwam het zoo goed als niets. In Afrika zeer weinig. De enorme voordeelen die uit monopolistisch koloniaal bezit, monopolistische sferen van invloed, kunnen voortvloeien, bleven het Deutsche Kapitaal ontzegd.

Duitschland's Kapitalisme werd als een stoomketel, waaruit de stoom niet ontsnappen kan, dien het niet kan laten werken als het wil.

Frankrijk, Engeland, Rusland houden het opzettelijk sinds jaren in zijn volkomen expansie tegen, ter wille van hun eigen kapitaal.

Dat wil Duitschland niet langer verdragen. En daarom heeft het zich sinds jaren op dezen oorlog voorbereid, om zich zelf den weg te banen, die het wordt ontzegd.

Daarvoor diende de reusachtige openlijke en geheime bewapening. Daarvoor het reusachtige leger en vloot.

Daarvoor diende de plotselinge aanvraag der 1000 millioen in 1913. Daarvoor de voorbereiding der Rijksbank, beter dan die van eenige andere nationale Bank.

Duitschland wil een einde maken aan zijn kleinheid, het wil nu zijn banden breken.

Duitschland wil nu Marokko, en een groot deel van het overig Fransch Afrika, het wil Fransch bezit in Oost-Azië, Siam, Cochin China. Het wil Klein-Azie, Mesopotamië. Het wil Belgisch Congo. Het wil stukken van het Engelsch bezit: Engelsch Zuid-Afrika misschien. Misschien stukken van Engelsch Indië. Het wil de Portugeesche bezittingen in Afrika. Het wil Nederlandsch Indië. Het wil de economische en politieke beheersching van een groot stuk van China. Het wil, om dit alles te bereiken, België en Nederland onderwerpen of van zich afhankelijk maken. Dit alles wil het, en door dezen oorlog wil het zien wat het hiervan bereiken kan. En waarlijk, van kapitalistisch-ekonomisch standpunt: het komt het Duitsche Kapitalisme toe. De sterkste verdient het meest in de kapitalistische wereld. Uit het oogpunt van zuiver kapitalistischen vooruitgang alleen, en niet uit het onze: dat van de ontwikkeling van het proletariaat, en van zijn strijd, tot Macht en Eenheid,^{*)} men kon wenschen dat het Duitsche Kapitalisme won.

Hoe ontzaggelijk veel meer zou Duitschland met zijn organisatiekracht, met zijn geconcentreerde banken, zijn gecentraliseerde reederijen en handel en industrie kunnen halen uit deze gebieden, dan Engeland, België, Holland, Frankrijk, Portugal. Hoe veel sneller zou de Aarde kapitalistisch worden ontwikkeld!

Het Duitsche Kapitalisme voelt ook, dat nu het uur gekomen is, dat nu gehandeld moet worden. Want als bij de verzwakking van het Turksche Rijk Rusland Armenië neemt, Frankrijk Syrië, en een deel van Klein Azië, Engeland een ander deel daarvan, Egypte en Arabië, en Rusland en Engeland deelen Perzië, dan is Duitschland's kans op groot Aziatisch gebied voorbij. En als Engeland dan nog meester wordt van den weg van Kaïro naar de Kaap, en China na een tijd zelfstandig en machtig, *dan is*, daar Zuid-Amerika wel niet meer in Europeesche handen komen zal, *Engeland meester* van een overgroot deel der wereld,^{**)} Rusland, de Vereenigde Staten, later misschien China, zijn eenige gelijk-

*) Wij duiden boven reeds aan, dat het eenig standpunt van den revolutionairen sociaaldemokraat is: de strijd tegen het Imperialisme van alle volken, tegen het Imperialisme van welk volk ook. Want elk Imperialisme bedreigt de arbeidende klasse, en alleen door den strijd er tegen wordt zij sterk.

***) Totdat Indië, Egypte enz. zich zelfstandig maken.

waardige mededingers, en Duitschland's kans op wereldgebied geheel voorbij.

Duitschland is dus èn door de expansie-, de uitzettingsmachten die het van binnen drijven, èn door de vormen die zijn Imperialisme heeft, èn door de geweldige machten die zijn expansie aan alle kanten in den weg treden, èn door het groote doel, het grootste van alle Staten, dat het zich stelt, - de drijvende kracht van dezen eersten Imperialistischen Wereld-Oorlog.

Duitschland moet dus het voorbeeld zijn, waaraan wij de Imperialistische politiek en haar gevolgen, en de houding van het proletariaat tegenover haar, aantonen.

Maar, aan den anderen kant, Duitschland heeft ook de sterkste arbeidersklasse. Op Duitschland vooral, zei Marx reeds, houden de Communisten van alle landen het oog gericht. Het heeft de kapitalistische ontwikkeling doorgemaakt onder omstandigheden, onder voorwaarden, die veel verder gevorderd waren dan die waaronder de andere kapitalistische landen van Europa ze doormaakten. Daar is, tenvolge daarvan, het proletariaat georganiseerd en geschoold zooals nergens, en minder dan ergens anders door burgerlijke traditie bezwaard.

Tengevolge daarvan staan daar tegenover de sterkst georganiseerde kapitalisten, de best georganiseerde arbeiders. Meer dan een millioen leden heeft de soc. dem. partij, vier millioen stemmen worden op haar uitgebracht, de vakvereenigingen tellen tusschen de twee en drie millioen leden. Een geweldig aantal arbeiders leest dagelijks de socialistische couranten.

En evenals in Duitschland, veel meer dan in Engeland, het Kapitaal is georganiseerd in Syndikaten en Kartels en gecentraliseerde Banken, zoo zijn ook daar, veel meer dan in Engeland, de arbeidersvereenigingen, zoowel de politieke als de economische, niet meer versplinterd maar op reusachtige wijze gecentraliseerd.

De tegenstelling tusschen de kapitalisten- en de arbeidersklasse is, door dit alles, daar scherper dan in de andere staten van West-Europa. Het absolutisme, het jonkerdom, en de militaire lasten verscherpen die tegenstelling nog op het hoogst.

De sterkste, meest imperialistisch gezinde bourgeoisie staat daar dus tegenover het meest socialistische proletariaat.

Hier zal men dus, zoo ergens, de tegenstelling tusschen het imperialistisch kapitalisme dat alle bewoners der aarde wil onderwerpen en tot slaaf maken, en het proletarisch socialisme dat hen wil bevrijden, het duidelijkst moeten zien.

En toch, de Deutsche arbeidersklasse gaf juist èn zelf èn in zijn vertegenwoordigers in den Rijksdag het voorbeeld van samengaan met het Imperialisme. Juist dáár stemde men het eerst vóór de oorlogsuitgaven. En de arbeiders trokken juist daar het eerst, niet alleen haast zonder verzet, maar met geestdrift vaak ten strijde.

Hoe kwam dit?*)

Welke redenen gaven zij zelve op?

Maar voordat wij deze onderzoeken, moeten wij eerst nog iets over den Oorlog zeggen, dat onze weerlegging van die redenen, die de Sociaal-Demokraten in het algemeen en de Deutsche in het bijzonder voor hun meedoen aan den oorlog geven, versterken zal, en dat wij tot nu toe slechts even aanroerden.

Als deze eerste Imperialistische Wereld-Oorlog lang duurt, - en het is door de reusachtige krachten en hulpbronnen van Engeland, Duitschland en Rusland waarschijnlijk dat hij lang duren zal, - dan is een inzinking der Europeesche maatschappij mogelijk.

De honderden milliarden die deze oorlog dan aan Europa kosten zal voor wapens en onderhoud der legers, moeten vermeerderd worden met de vernielde waarden van stad en land en ter zee, met de waarde der millioenen arbeidskrachten die verminkt en vermoord te loor gaan, met de waarde der produkten die niet worden voortgebracht.

Na den oorlog zal voor de honderden geleende milliarden rente moeten worden betaald.

Maar de Europeesche landen kunnen dan door dit alles zóó verarmd zijn, dat zij zeer moeilijk de productie weer kunnen opnemen, zeer moeilijk de benoodigde grondstoffen uit andere werelddeelen kunnen koopen.

Hierdoor wordt het proletariaat natuurlijk het meest getroffen. Een enorme en lange crisis -, misschien na een gedeeltelijken, korten en schijnbaren bloei, - en werkeloosheid staat dan voor de deur.

Maar dit is niet alles.

*) De ware oorzaken zullen wij in het volgende hoofdstuk bespreken.

Dit ware misschien in langen tijd te overwinnen.

Er dreigt nog erger.

Om de gevolgen van dezen eersten Imperialistischen Wereld-Oorlog te begrijpen, moet men ook het oog slaan op de wijze waarop hij afloopen zal.

Twee wijzen van einde van dezen oorlog zijn mogelijk.

Of een van beide partijen overwint.

Maar geen van beiden kan den tegenstander vernietigen. Als Duitschland overwint, verplettert het misschien Frankrijk en België, Engeland's macht kan het niet vernietigen. Evenmin kan Duitschland Rusland geheel overwinnen. *)

Overwint dus Duitschland, dan wapenen Rusland en Engeland zich terstond weder, oneindig sterker dan te voren. En een nieuwe strijd dreigt weer.

Overwinnen daarentegen Rusland, Engeland en Frankrijk, Duitschland kunnen zij toch niet verpletteren. **) Daartoe is Duitschland innerlijk veel te sterk.

Overwinnen zij dus, dan begint Duitschland opnieuw met wapening reusachtiger dan te voren, en een nieuwe strijd staat voor de deur.

Het kan ook gebeuren, dat geen van allen overwinnen, maar allen te verzwakt zijn om verder te vechten, en daarom vrede sluiten. Dan beginnen zij, zoodra zij maar kunnen, hun nieuwe bewapening, om, zoodra zij sterk genoeg zijn, weder te gaan vechten.

Deze twee einden van den strijd zijn, zoover wij zien kunnen, de eenig mogelijke.

Zij zijn evenwel de ondergang onder het Imperialisme van het proletariaat.

Als het proletariaat, door den langdurigen oorlog, en door zijn gevolgen, uitgeput en lange tijden werkloos, dan nog weer belast werd met nieuwe, nog reusachtiger bewapening en nieuwen oorlog, zou het dit, als georganiseerd strijdende klasse, niet kunnen dragen. ***)

De groote materiele ellende, door den oorlog en de eko-

*) Duitschland heeft ook een sterk Rusland noodig. Het moet tegen Engeland later op Rusland kunnen steunen.

**) Noch Rusland, noch Engeland wil ook Duitschland geheel overwinnen, want zij hebben een sterk Duitschland tegen elkander noodig.

***) Over de kansen van den Wereldvrede, het Staten-Verbond van Europa en dergelijke, spreken wij in het laatste hoofdstuk.

nomische depressie veroorzaakt, zou het geestelijk hebben uitgeput, zijn weerstandsvermogen hebben verzwakt, - nieuw Imperialisme, nieuwe bewapening, nieuwe oorlog zou zijn economische kracht vernietigen.*)

Bij dezen eersten wereldoorlog gaat het dus om het Bestaan der Arbeiders. Wel te verstaan: om het Bestaan der Arbeiders als strijdende klasse.

Het Proletariaat moest zich dus, om die mogelijkheid, tot het uiterste en met alle middelen, tegen het Imperialisme en den Wereldoorlog verzetten. Ook om zijn toekomst. Ook uit zelfbehoud.

En bovendien dreigt na dezen oorlog een *reeks* van Wereldoorlogen, zooals wij boven reeds zagen, om het Monopolistisch Bezit van groote deelen der wereld.

Ook daarom dus moest het proletariaat zich tot het uiterste teweer stellen.

Zien wij nu de redenen die de Duitsche Sociaal-Demokraten, - en met hen die van Frankrijk, België, Engeland, etc. - voor hun deelnemen aan den wereldoorlog opgeven.

Zij zeiden: vòòr het uitbreken van den oorlog hebben wij alles gedaan om hem te verhinderen.

Dit is onwaar. Het machtigste middel tegen het Imperialisme en den oorlog, de actie der Massa zelve, is niet gebruikt.

Noch in de jaren vòòr den oorlog, - toen zij de Duitsche Heerschende Klassen had kunnen doen beven voor de macht van het Proletariaat, en hen voor een Oorlog had kunnen leeren vreezen, - noch toen de oorlog kwam.

De verdere redenen ter verdediging van het vrijwillig meedoen aan den oorlog als hij eenmaal uitgebroken is, kan men in drie soorten onderscheiden.

De eerste is: de afweeroorlog.

De tweede, het belang van het geheele proletariaat dat de eene partij wint.

*) Een Revolutie, als gevolg van deze ellende, zou mogelijk zijn. Maar onder de allerslechtste omstandigheden, door een uitgeput en ongewapend proletariaat gevoerd. Op de mogelijkheid van een Revolutie onder zulke omstandigheden kan het proletariaat evenmin aansturen.

De derde, dat men den vijand uit het land moet houden, om het eigen bestaan, het eigen land, de eigen nationaliteit te redden.

Wij zullen deze argumenten achter elkander beantwoorden.

De Duitse sociaaldemokratie zegt: Rusland viel Duitschland aan en wij moesten ons dus verzetten.

Wij hebben boven gezien dat dit maar schijn is.

Het Duitse Kapitalisme is, even goed als het Russische, door zijn Imperialisme, de aanvaller.

Dat dus de Duitse Sociaal-Demokratie een afweer-oorlog voerde, is onwaar.

Maar nu de belangen van het geheele, van het Wereld-Proletariaat.

Gij zegt: het is het belang van het Proletariaat der wereld dat Duitschland Rusland verslaat. Rusland is een despotisch land waar geen vrijheid voor de arbeiders bestaat. - Maar de Franschen en Belgen en Engelschen zeggen: het is goed voor het Proletariaat der Wereld, dat Frankrijk en Engeland winnen, want Duitschland is een absolutistische staat, waar de jonkers regeeren en waar de constitutie maar een schijn is. - Wie heeft gelijk?

Wij antwoorden: Geen van beide heeft gelijk. De toestand in Europa is zoo geworden, dat in alle landen, behalve Rusland,* de arbeidersklasse onder nagenoeg de zelfde voorwaarden van vrijheid en slavernij leeft. De nadeelen in het eene land worden door die in het andere opgewogen. - In Rusland zelf is de democratie op weg, en alle oorlog kan daar de arbeidersbeweging, die zich zelve zal vrijmaken, slechts schade doen.** Deze oorlog heeft reeds het Czarisme versterkt. De geheele bourgeoisie is vóór den Czaar.

En dit proces van gelijkwording aller Europeesche arbeidersklassen is, door de industrialisatie aller staten, in voortdurenden groei.

Wat wil dit dus zeggen?

Dit: dat deze oorlog en elke volgende Imperialistische wereldoorlog der Europeesche (en wij kunnen er bij voegen Noord-Amerikaansche, en Australische) staten geen voor-

*) Wij spreken hier niet van Turkije en de Balkanstaten.

**)

deelen, geen grootere vrijheid meer brengen kan aan het proletariaat, doch alleen even groote nadeelen, hoe ook de uitslag zij, geen belang dus meer is voor het Wereld-Proletariaat.

Het is met andere woorden voor het Proletariaat niet beter dat de eene of de andere partij wint.

Daar komt evenwel iets anders bij.

Gij zegt: Wij moeten het Russische Imperialisme afweren. En om dat te doen helpt gij het Oostenrijksch-Hongaarsche op de beenen! Gij steunt het aan het Servisch proletariaat vijandig Oostenrijksche Imperialisme!

En om Rusland af te weren moet gij het Fransche en Belgische proletariaat en het Engelsche trachten te verpletteren. Om u zelf te redden voor Rusland's absolutisme moet gij het Fransche, Engelsche en Belgische en misschien ook Nederlandsche en Deensche proletariaat blootstellen aan het Duitsche Imperialisme!

Kan dit een juiste proletarische taktiek zijn? Is dat het belang van het proletariaat?

Wij spreken hier nog niet eens van het proletariaat over zee, dat gij aanvalt, het Aziatische, het Afrikaansche.

De steun aan het Oostenrijksch Imperialisme, de poging tot verplettering van het Fransche en Engelsche proletariaat, van een groot deel van het wereldproletariaat, het feit alleen al dat gij om den Russischen inval af te weren deze trachten te verpletteren moet, dit feit toont al dat uwe taktiek, de taktiek van wèl meedoen aan een afweer-oorlog, - zelfs al was zij in dit geval waar, - dat deze taktiek nu onjuist en onbruikbaar is.*De Nationale Oorlogen der negentiende eeuw, die dienden om de nationale staten België, Italië, Duitschland te stichten of te bevestigen, waren noodzakelijk voor de Kapitalistische ontwikkeling en dus voor het proletariaat. Want dit kon zijn organisatie en zijn strijd tegen de nationale bourgeoisie alleen ontwikkelen op den grondslag van dien nationalen staat. Het was te verklaren als het proletariaat daarin toestemde. - Toch hebben Bebel en Liebknecht hun toestemming voor den oorlog van 1870 geweigerd. Zij drukten daarmee uit den wordenden strijd der proletariërs tegen de nieuwe orde in Duitschland. Zij begonnen dien strijd daarmede, tegen Bismarck en het nieuwe Duitsche Rijk. - Maar de Imperialistische oorlogen der twintigste eeuw zijn voor het proletariaat alleen nadeelig.

En wat voor u geldt, geldt voor alle andere naties.

Dat feit alleen al, dat de proletariaten der verschillende landen met het volgen van deze taktiek elkander te ver-

*)

pletteren trachten, toont de noodzakelijkheid om de geheele zaak, en den geheelen strijd tegen het Imperialisme, anders, van een hooger standpunt, - niet meer van het ouderwetsche nationale, niet meer van uit de vraag: aanvalsof afweeroorlog ie bezien, - namelijk als een strijd van het Internationale Onverdeelde Proletariaat tegen het Internationale Imperialisme.

Maar er is nog meer:

Gij versterkt door het Russisch, het Fransch, het Engelsch Imperialisme te bestrijden *uw eigen, uw Duitsch Imperialisme. Gij versterkt uw vijanden die u nog nader zijn dan de Russen: uw eigen heerschers.*

Als uw Regeering, met uw hulp, Rusland en Engeland en Frankrijk overwint, dan hebt gij ook uw eigen Imperialisme sterker gemaakt, uw eigen Vorsten en Jonkers en Kapitalisten. *Dan zal ook uw eigen juk zwaarder worden.* Gij hebt dan tegelijk uw eigen broeders in Engeland, Frankrijk en Rusland, - en in alle landen der wereld die gij bestrijdt, - ten onder gebracht, *en u zelf.*

Zij zijn dan, bij zege van Duitschland, verzwakt, en hun regeeringen zullen met nieuwe wapeningen, nog sterker Imperialisme, hun leven ondragelijk maken. En uw regeering zal daarop eveneens antwoorden met nog sterker bewapening, en zij zal u des te beter en sterker verdrukken.

Gij zijt dan nog meer slaven geworden.

Dit is de verandering die het Imperialisme heeft gebracht:

Alle krachtige naties willen gebiedsvergrooting. Zij kunnen haar alleen bereiken door oorlog. Het proletariaat dat in den oorlog toestemt, bedreigt en verplettert daardoor het proletariaat van een andere nationaliteit. Het verzwakt daarmee zijn eigen broeders. Het versterkt daarmee het Imperialisme in het algemeen van alle volken, en dat zijner eigen heerschers in de eerste plaats. Het verzwakt dus zich zelve en het geheele proletariaat.

Zoo is namelijk de toestand geworden: Het proletariaat kan niet meer met zijn bourgeoisie een andere natie afweren of aanvallen, of door die daad zelf bedreigt het de andere proletariaten en zich zelf met ondergang.

Dat is de nieuwe toestand dien het Imperialisme brengt.

Gij hebt dus te kiezen: òf mèt uw Regeering tegen het proletariaat van het andere land, van elk ander land, van

alle andere landen, òf met het proletariaat van alle landen tegen uw Regeering.

De tijd van het nationaal zijn en handelen en het internationaal spreken, van het internationale woord maar van de nationale daad, is voorbij.

De Deutsche sociaal-demokratie zegt: Deutschland moge door zijn Imperialisme schuld hebben, - toen wij eenmaal alles beproefd hadden den oorlog tegen te houden, viel Rusland ons aan en wij moesten ons dus verweren. En daarbij wordt de bekende plaats van Marx aangehaald, waar hij zegt dat de wandelaar, als hij op straat overvallen wordt, niet alleen de slagen afweert, maar den aanvaller neerslaat.

Het voorbeeld, in Marx' tijd misschien juist, is niet meer juist. Het paste toen op den buitenlandschen vijand, die de vijand was van de bourgeoisie èn van de arbeiders. Zoo ligt evenwel niet meer het geval. Het proletariaat, - de wandelaar, - wordt overvallen. En door de vreemde, vijandelijke en door zijn eigen bourgeoisie. Het moet, zeker, zich verweren tegen zijn vijand, en hem zelfs neerwerpen. Maar die vijand is niet meer de buitenlander alleen, het is, onder het Imperialisme, óók de eigen bourgeoisie.

Het Russisch Imperialisme valt het Duitsch Imperialisme aan. Het Deutsche Imperialisme het Russische. Maar het Russisch Imperialisme en het Duitsch Imperialisme te samen vallen het Deutsche proletariaat aan. En het Russische Imperialisme en het Deutsche Imperialisme vallen te samen aan het Russische proletariaat. En zoo is het met alle landen. De Imperialismen van alle landen vallen te samen de proletariaten van alle landen aan.

De tijden hebben zich veranderd. Het kapitalisme heeft zich zoover ontwikkeld, dat het zich nog slechts verder ontwikkelen kan door slachting van het proletariaat aller landen.

Er is een Wereldkapitalisme ontstaan dat zich keert tegen het Wereldproletariaat.

Het is dus ook onjuist, dat de belangen van het Proletariaat den oorlog, toen hij eenmaal uitgebroken was, billijkten.

Maar nu het Behoud der Arbeiders, der Natie, der Nationaliteit.

De Deutsche Sociaal-Demokratie zegt, dat het proletariaat, als de oorlog eenmaal is uitgebroken, den vijand afweren

moet, om de verschrikkingen van den inval, het moorden, plunderen en branden te ontgaan, - dat de arbeiders ter wille van hun land, hun klasse, hun natie zich verweren moeten.

En dit is hun sterkste argument.

Wij antwoorden, in het algemeen, dat het Imperialisme, als geheel, oneindig erger is voor het Proletariaat dan de oorlog of de inval. Want het is een *duurzaam* verschijnsel, dat het Europeesche proletariaat bedreigt.

Daarom moet, zelfs ten koste van een inval, het Proletariaat zich tegen het Imperialisme, tegen den oorlog van het Imperialisme verzetten.

Wij zullen ook dit nog in bijzonderheden bewijzen.

Gij zegt: het is ons instinct van zelfbehoud, dat ons drijft het vaderland te verdedigen.

Wij antwoorden: Gij wordt door het Imperialisme meer als *Proletariër* dan als *Duitscher* bedreigd. Een reeks van Imperialistische oorlogen om het bezit der wereld, steeds sterker Imperialisme, staat u, uw klasse, te wachten. Uw bestaan als proletariër is dus bedreigd. Gij gebruikt uw instinct van zelfbehoud, - hier uw 'vaderlandsliefde' - dus verkeerd, blindelings, onbewust. Gij moet het anders, bewust, doelmatig gebruiken, en in plaats van met de *Duitschers* voor het Duitse Imperialisme, met de *Proletariërs* der *wereld* tegen het Imperialisme der wereld strijden.

Gij zegt: als wij ons tegen het Duitse Imperialisme verzetten, vallen er, daar de Regeering dan op ons aanvalt, duizenden, tienduizenden van ons. Wij antwoorden: door den oorlog vallen er honderdduizenden, misschien millioenen van u.

Gij zegt: door den revolutionairen strijd tegen het Duitse Imperialisme worden onze organisaties vernietigd, de eenige kracht die wij hebben. Wij antwoorden: het Duitse Imperialisme maakt door dezen oorlog uw organisaties machteloos, en zal dit blijven doen na den oorlog, door nieuwe reusachtige bewapening en nieuwen oorlog.

Gij zegt: maar onze landen en steden zullen door den vijand worden verwoest, als wij hem niet afweren.

Wij antwoorden, dat het voor het Internationale proletariaat, nu, onder het Imperialisme der 20-ste eeuw, even erg is

of een stad of streek van Duitschland, België, Frankrijk of Rusland wordt verwoest.

Wij antwoorden, dat gij hebt te kiezen tusschen aan den oorlog uw toestemming geven en verwoesting van uw of ander nationaal land, - of verzet met alle andere proletariaten tegen den oorlog.

Wij antwoorden, dat het Imperialisme niet alleen nu, maar in een reeks van jaren, Europa, uw eigen land en de Wereld met verwoesting bedreigt.

Wij antwoorden, dat gij hebt te kiezen tusschen medegaan, voor langen tijd, met verwoesten van landen, of te beginnen met, voor goed, aan alle verwoesting een einde te maken.

Wij antwoorden, dat gij u met het internationale proletariaat tegen de verwoesting der wereld vereenigen moet.

Wij antwoorden, dat de Internationaliteit, nu onder het Imperialisme, van nu af aan, gaat boven de Nationaliteit.

Maar gij zegt: De Russen zullen, als wij ons niet verdedigen, ons zelf verwoesten, ons, arbeiders, onze klasse. Dat kunnen wij toch niet gedoogen.

Wij antwoorden: Het is niet alleen het Russische Imperialisme, dat dit doet. Het is ook het Deutsche. Uw Deutsche Imperialisme vermoordt honderduizenden van uw volk.

En het Deutsche Imperialisme zal, als gij u niet ertegen teweer stelt, als gij als knechten den oorlog voor hem voert, vóórtgaan, ook na den vrede dat te doen. Het zal met nieuwe bewapeningen komen en nieuwen oorlog. Gij zijt slechts aan het begin. De ondergang van de strijdvaardigheid van uw klasse, van uw Deutsche Arbeiderspartij, bedreigt u door het Imperialisme, door dat der wereld èn door het Deutsche.

Wij antwoorden: het Imperialisme der Wereld bedreigt de geheele arbeidersklasse der wereld.

Wij antwoorden, dat gij u niet met de Deutsche Bourgeoisie tegen de verwoesting der Deutsche Arbeidersklasse, maar met het Proletariaat der Wereld tegen de verwoesting der Arbeidersklasse der Wereld tot het uiterste te weer stellen moet.

Gij zegt: Maar onze nationaliteit zal te gronde gaan als Rusland niet wordt afgeweerd. Want Rusland is een barbaarsch-despotisch land, en zijn overwinning beteekent een verovering, een terugdringen van ons vaderland in de barbaarschheid.

Wij antwoorden, zooals wij reeds zeiden: deze reden gold toen Rusland wàs een Aziatisch land.

Zij geldt nu niet meer.

Dank zij den heldenmoed der Russische Proletariërs is Rusland geen Aziatisch land meer, maar op den weg der Westersche Ontwikkeling.

Het heeft een Parlement. Zijn landbouw komt op, dank zij de Revolutie. De binnenlandsche markt ontstaat zeer snel, de industrie moet gaan bloeien, en dan wordt Rusland - aan Pruisen gelijk.

Bovenal: het heeft een Proletariaat, dat zijn gebrek aan getalsterkte in politiek opzicht meer dan goed maakt door zijn geest en wil.

Het Russische Proletariaat zal, spoedig, de Russische toestanden Westersch maken.

Gij kunt, gij moogt niet meer dat proletariaat beoorloggen.

Wij antwoorden: Voor de groote Naties als Duitschland, Rusland, Engeland, Frankrijk, bestaat geen gevaar dat de Natie, het Vaderland zal vergaan. Rusland, noch Frankrijk, noch Engeland zullen Duitschland annexeeren, evenmin als Duitschland hen.*)

Het was Rusland niet te doen om Königsbergen, doch om Erzeroem. Duitschland niet om Calais of Boulogne, zoomin als om Kent of Ierland, doch om Mesopotamië en Congo, Frankrijk niet om gebied in Europa, zelfs niet om den Elzas, zoozeer als om Syrië en Afrikaansch en ander Aziatisch bezit. Etc. etc.

Wij antwoorden: maar al was dit zoo, al werd uwe Natie, uw Nationaliteit, een deel van uw land bedreigd, honderd en duizendmaal erger is de voortdurende bedreiging van uwe, van alle naties, door het Imperialisme met zijn reeks van oorlogen, zijn mogelijken ondergang van het Proletariaat.

Daardoor wordt eerst recht het geluk, de welvaart, ja misschien zelfs het bestaan der Nationaliteiten in gevaar gebracht.

*) Wat de kleine naties betreft, hun nationaliteit wordt zeker bedreigd. En wel van alle kanten. Door 'vrienden' en vijanden. Een zelfstandige politiek kunnen zij niet blijvend voeren. Het proletariaat dier landen heeft zich dus, behalve om de andere redenen, ook hierom te richten naar de door ons verdedigde politiek der proletariaten der groote landen. Voor zoover Nationaliteit beteekent nationale cultuur, hierover spreken wij verder in dit geschrift.

Wij antwoorden: *Het is uw bourgeoisie die u dit voorspiegelt, dat deze, dat elke Imperialistische oorlog een oorlog is ter bescherming van, ter verdediging van uw Vaderland, uw Nationaliteit.*

Zij bedriegen U.

Om U als Soldaten, voor hùn Doel, hun ware doel, dat zij u niet zeggen, mee te krijgen.

Om u over te halen, dat gij u voor hen, hun doel, slachten laat.

Daarom zeggen zij, dat de Oorlog, zooals vroeger vaak, gaat om het Vaderland, om de Nationaliteit.

Maar hun Doel is uitbreiding van hun bezit, in de Koloniën vooral. Onderdrukking van zwakke volkeren daarginds, van proletariërs daar en hier.

Gij strijdt voor hùn Wereldmacht, hùn winst.

Wij antwoorden u, dat, als gij die voor hen grooter gemaakt hebt, zij u, en al uw broeders buitenslands, daarmee des te zwaarder zullen verdrukken.

Het Imperialisme brengt hùn winst, maar u ontzaggelijke nadeelen. Het overstelpt u met lasten, het doet allen vooruitgang ophouden, het verscheurt de eenheid van het Internationale Proletariaat, het vermoordt u, het dreigt u met ondergang. En het blijft dit doen.

Hoe sterker gij het Imperialisme maakt, des te meer zal het dit alles doen. En het zal dit nog reeksen van jaren doen.

Gij zegt: Maar het eene proletariaat is sterker dan het andere. En zoolang dat zoo is, is gelijktijdige actie tegen den wereldoorlog onmogelijk. Want het sterkere proletariaat zal zich krachtiger tegen zijn Regeering verzetten dan het zwakke, het zal het leger en de actie der eigen natie meer verzwakken dan het andere het het zijne kan doen, en dan zal de vijand overwinnen.

Wij antwoorden, *in verband met het boven over de Nationaliteit gezegde*, dat, onder het Imperialisme, het voor het proletariaat als geheel, niet de hoofdzaak is wie wint.*)

*) Het was trouwens zeer de vraag, wie, bij een gemeenschappelijken strijd tegen het Imperialisme en den Oorlog, relatief de sterkste kracht, den grootsten druk zou hebben uitgeoefend, het Russische of het Deutsche Proletariaat. Hoe weinig kracht deze opgegeven reden meer heeft, kan ook blijken uit de overweging, dat bij dezen oorlog hoogstwaarschijnlijk tusschen de krachten van het Duitsch - Oostenrijksch-Hongaarsche proletariaat, en het Russisch-Engelsch-Fransche niet veel verschil zou hebben bestaan, als zij zich beide tegen den oorlog hadden gewend,

Wij antwoorden, dat het Imperialisme de verwoesting van *alle* naties brengt, voor jaren,

Wij antwoorden, dat voor het Proletariaat als geheel het de hoofdzaak is, dat het als geheel het Imperialisme bestrijdt, en als geheel sterk wordt en zijn ondergang door het Imperialisme afweert.

Wij antwoorden, dat, nu, op dit oogenblik, nu het Wereldkapitaal de Aarde gaat veroveren, en daarvoor zijn eersten wereldoorlog begint, nu deze nieuwe fase van den strijd tusschen Kapitaal en Arbeid gaat aanvangen, waarin het Wereldkapitaal zich richt tegen het Wereldproletariaat met onderdrukking en belasting zooals nog nimmer, met oorlog en ondergang en dood, - dat nu het Proletariaat zich *moet* verzetten, - op straffe van stoffelijken en geestelijken en zedelijken ondergang als voor haar Vrijheid strijdende klasse, - dat het Proletariaat nu sterk *moet* worden, en zijn ondergang door het Imperialisme afweren.

Wij antwoorden nogmaals:

Het Nationale Imperialisme is voor het proletariaat even gevaarlijk als dat van andere naties. En het is voor het Proletariaat als geheel daarom noodzakelijk alle Imperialismen, het nationale zoowel als het vreemde, gelijkelijk, d.w.z. even sterk te bestrijden.

Het Duitse Imperialisme is voor het Duitse proletariaat even gevaarlijk als het Fransche, Engelsche, Russische, het Engelsche is voor het Engelsche proletariaat even gevaarlijk als het Russische, Fransche, Duitse, het Fransche voor het Fransche proletariaat even gevaarlijk als het Engelsche, Duitse, Russische enz. enz.

Wij antwoorden: het Internationale Imperialisme is even gevaarlijk voor elk nationaal, dus even gevaarlijk voor het geheele Internationale proletariaat.

Wij antwoorden:

Voor het Imperialisme der bourgeoisie, dat het Proletariaat van alle kanten, van binnen- en buitenland uit, evenzeer bedreigt, valt dus het Nationalisme van het proletariaat weg.

Wij antwoorden: Het nationaal-zijn, - in den zin van het andere naties willen bestrijden, - altijd nog, sterk of zwak, in het Proletariaat levend, wordt door het Imperialisme, zoodra de Arbeider het begrijpend erkent, geheel uitgedelgd.

Wij antwoorden: *Het internationaal, het vaderlandloos zijn*, - in den zin van geen andere natie willen bestrijden, - altijd nog maar in zwakke mate aanwezig in het proletariaat, *wordt door het Imperialisme een conditio sine qua non, een bestaansvoorwaarde van het revolutionaire internationale proletariaat.*

De gezamenlijke internationale strijd tegen het Imperialisme van alle naties, wordt de bestaansvoorwaarde van alle nationale proletariaten, van het geheele Wereldproletariaat.

Wij antwoorden: De Oorlog dreigt u met een inval. Uw instinct zegt u den inval af te weren. Als gij dat vrijwillig doet, versterkt gij het Imperialisme.

Maar het Imperialisme dreigt u met gevaar voor voortdurende bewapening, onderdrukking, ondergang.

Uw instinct moet u, als gij dit weet, dus ook zeggen den inval niet af te weren maar het Imperialisme.

Gij hebt dus te kiezen tusschen nu den inval vrijwillig te helpen afweren en daarmee het Imperialisme te versterken, of u met het Proletariaat aller landen tot het uiterste te verzetten, en alleen gedwongen deel te nemen aan een Imperialistischen Oorlog.

De keus staat voor u tusschen uw nationale Bourgeoisie te helpen aan haar Imperialisme, óf haar te bestrijden.

De keus staat voor u tusschen: de Internationale Bourgeoisie helpen aan haar Imperialisme, of haar bestrijden.

De keuze is voor het Wereldproletariaat, nu het Imperialisme het Wereldproletariaat bedreigt voor lange lange jaren, tusschen: mee te helpen aan het Wereld-Imperialisme, en dus aan het ten onder brengen van het Wereld-Proletariaat, of het Wereld-Imperialisme te bestrijden, dus ten onder te brengen de Wereld-Bourgeoisie, dus te doen zegevieren het Wereld-Proletariaat.

Wij antwoorden: Gij hebt nu te kiezen tusschen: voor of tegen de Nationale Bourgeoisie, voor of tegen het Nationalisme.

Gij hebt nu te kiezen tusschen: voor of tegen de Imperialistische Wereld-Bourgeoisie, voor of tegen het Internationale Imperialisme.

Gij hebt, met één woord, te kiezen tusschen Imperialisme en Socialisme.

Het spreekt vanzelf, dat het voor een klasse zeer moeielijk is, moeielijker nog dan voor het individu, het instinct van zelfbehoud, dat onbewust werkt, te veranderen in bewustheid, en het kleinere gevaar, dat dichtbij is, te trotseeren om een ander gevaar, dat grooter is, maar verder af.

Maar het is immers juist de taak der sociaaldemokratie het onbewust instinct der arbeiders te veranderen in verstand?

Hiermede hebben wij, naar onze meening, ook het derde argument: het gevaar van een inval, en daarmee alle argumenten weerlegd.

Het Imperialisme dus, deze hoogste ontwikkeling van het Kapitalisme tot nu toe, smelt de Proletariaten der wereld aanéén, voor het eerst, tot een Internationale Actie.

Het Imperialisme is de vuurgloed, waarin het Proletariaal aller landen tot één handelen zich aanéén smeedt.

Deze Wereldoorlog, de Imperialistische Oorlog, is de smeltkroes, waarin het Proletariaat der Wereld, voor het eerst, tot Eenheid komt.

Het Imperialisme loutert het Proletariaat, terwijl het hen voor het eerst, maar voor eeuwig, brengt tot Internationaliteit.

Het Imperialisme is dus niet, zooals Kautsky en de Radicalen, de z.g. Marxisten, en de Revisionisten in Duitschland en elders, denken, een bijzaak, een voorbijgaand verschijnsel, het is het groote punt waarom de sociale ontwikkeling, de opkomst en de strijd der Arbeidersklasse, de Revolutie zelf zich wentelt. Het is het groote vraagstuk van de opvatting waarvan en den strijd waartegen, voor langen tijd, voor goed, alles voor het proletariaat afhangt.

Het is het vraagstuk, waarvan de geheele ontwikkeling van den strijd der arbeiders afhangt.

De Internationale Sociale Revolutie - zij kan niet anders dan Internationaal zijn, - hangt van den strijd tegen het Imperialisme af.

Niet in dien zin, dat hij het Socialisme in eens brengt. Maar in dezen, dat hij ons een geweldig stuk verder, langs revolutionairen weg, tot het Socialisme brengen kan.

Als die strijd maar revolutionair wordt gevoerd.

De Deutsche Arbeidersklasse heeft dien strijd zelfs niet gestreden. Zij is met het Imperialisme meegegaan. Daarmee heeft zij zich zelve, haar eigen zaak, en die der Internationale verraden.

Er blijft ons nog over een argument te weerleggen, dat een deel der Duitsche Sociaal-Demokratie voor haar vrijwillig meegaan met den oorlog, heeft gegeven.

Een deel der Duitsche arbeiderspartij zegt: ons doel met den strijd tegen Rusland, is Polen te bevrijden en Finland en de Russische arbeiders.

Eigenaardig: de zelfde strijd die de Engelsche en Fransche arbeiders wil verpletteren, wil de Russische en de Poolsche en Finsche opheffen.

Maar gij kunt de Polen en Finnen en Russen niet bevrijden, want dat hangt niet van u af. Dat hangt van uw meester, den Keizer, en de jonkers, en uw kapitalisten af. Die willen de Russen en Finnen en Polen niet bevrijden. Hebt gij de leiding van den oorlog of zij? Zij hebben veel te groot voordeel van de Russische autokratie achter hen - tegen u. Zij zullen nooit zoo ver gaan, dat zij Rusland verpletteren of vernederen.

Zij voeren, - en gij met hen, - den oorlog vooral, in de eerste plaats, tegen Frankrijk en Engeland. Dit is een imperialistische oorlog. Zij willen Fransche, Belgische en Engelsche koloniën, in de eerste plaats.

Gij voert den naam van Marx aan, en zegt dat die, in zijn tijd, Rusland ten onder wilde brengen om de arbeiders te bevrijden.

Dit, dat gij dit zegt, toont de ellendige zwakheid van Uw politiek.

Marx wilde nooit een land, waar de arbeiders zoo machtig reeds waren, bestrijden.

Marx wilde nooit een oorlog, die het Czarisme misschien krachtiger maakt.

Marx wilde nooit Rusland bestrijden door de Fransche en Engelsche arbeiders zwakker te maken!

Maar dit toont ook de valsheid van uw politiek!

Want gij Duitsche Sociaaldemocraten, een groot deel van u, kendet zeer goed uw eigen Imperialisme.

Gij *wist*, een groot deel van u wist, dat het er op uit was, *en moest zijn*, om Frankrijk en Engeland (en België en Portugal) aan te vallen ter wille van koloniën. Honderdmaal stond dat in uw bladen.

Gij wist, dat de strijd niet tegen Rusland ging.

De Duitsche Regeering heeft den strijd met Rusland gebruikt om u mede te krijgen, maar een deel van u is maar al te gaarne meegegaan.

De ware reden, waarom dat deel aan den oorlog heeft deelgenomen, is niet de strijd tegen Rusland, maar het willen meedoen aan koloniale politiek, aan Imperialisme,^{*)} *mèt de bourgeoisie*, en, bij een ander deel, gebrek aan moed om zich daartegen te verzetten.

En datzelfde was het geval ook bij andere partijen der Internationale.

Hierop kom ik nader nog terug.

Wat gij zegt niet te willen: Frankrijk en Engeland vernederen en verzwakken, dat doet ge. En wat ge zegt te willen, - Rusland vernederen, - dat kunt ge niet.

Dit toont genoeg de jammerlijke zwakheid van uw politiek.

Gij deedt beter het bloed van dezen oorlog alleen en geheel over te laten aan het Kapitaal.

Gij deedt beter de Russische arbeiders niet op deze wijze te willen bevrijden!

De Russische arbeiders kunnen alleen zichzelf bevrijden.

Maar de Cultuur!

Gij wilt de Duitse cultuur redden! - voor de Russische barbaren!

Welke cultuur bedoelt ge?

Die van het verleden?

Maar dan valt gij de Engelsche en de Fransche cultuur aan, die zeker toch niet minder zijn dan de uwe.

In het algemeen is de Fransche en de Engelsche burgerlijke cultuur hooger dan de uwe, want zij hadden en kenden de Burgerlijke Vrijheid, gij niet,^{**)} en in hun kunst, wetenschap en filosofie plukten zij daar de heerlijke vruchten van.

Maar de arbeiders hebben aan deze cultuur geen deel.

Of bedoelt gij misschien de cultuur van de 19e eeuw?

*) Er heerscht bij de Europeesche Arbeidersklasse, bij een groot deel van haar, een verborgen Imperialisme en Nationalisme. Bij de bespreking van het Reformisme zal dit uitvoerig behandeld worden.

***) 'Wij Duitschers waren slechts éénmaal in het gezelschap der Vrijheid: op den dag waarop zij begraven werd'. MARX.

In de 19e eeuw hadden de Engelschen de hoogste poëzie, de Franschen de hoogste schilderkunst en het hoogste proza, gij de hoogste muziek.

Dat was dus nog al eerlijk verdeeld!

Maar deze alle zijn veilig, zij leven overal op de wereld. Voor deze behoeft gij niet bezorgd te zijn.

Maar de arbeiders hebben aan deze cultuur geen deel.

Of bedoelt gij de cultuur van nu, van het Imperialistisch tijdvak, van het begin der twintigste eeuw?

De groote Kunst is nu dood. De groote Poëzie in alle landen is nu dood. Het groote Proza is dood, het Impressionisme, het Naturalisme, het groote burgerlijk Realisme is gestorven.

De groote Bouwkunst is dood. Wat van bouwkunst bestaat, is zonder hart, zonder liefde. De Muziek is een schaduw van wat zij was.

De groote Schilderkunst is dood. De Filosofie is dood, de opkomst van het proletariaat zelf heeft haar gedood; de Godsdienst sterft.

De Kunst slingert tusschen wreede en harde groot-kapitalistische, en weeke en slappe klein-burgerlijke gevoelens, en een laf Mysticisme heen en weer. Zij heeft geen enkele hooge algemeene gedachte meer. Zij raakt in haar wanhoop en in haar uiterst individualisme dikwijls reeds tot krankzinnigheid.

De Filosofie is tot Mach en Ostwald, die de maatschappij niet kennen, of tot den reactionair Bergson gedaald. Als spoken gaan Kant en Hegel nog om.

De Godsdienst leeft nog slechts stuiptrekkend. Bij de Bourgeoisie. Niet bij het strijdend Proletariaat.

Of bedoelt gij misschien met Cultuur de algemeene zachtheid en schoonheid der zeden? Maar het Imperialisme brengt, door zijn bloeddorstig wreede onderdrukking van zwakke volken en door den stilstand van sociale wetgeving dien het brengt, juist algemeen verruwing, verdierlijking en verlaging.

Een hooger stadium van geestesbeschaving, ziels- en karakter- licht en- schoonheid wordt eerder door het Imperialisme verlaagd.

Deze wereldoorlog is een bewijs daarvan.

Er is geen Hooge Cultuur meer. Nergens in de kapitalistische wereld.

Cultuur? Waarin bestaat de cultuur van het imperialistisch tijdvak?

In een razenden storm en jacht naar geld en macht worden individuën en staten in een maalstroom meegesleept. De brute macht van het geld en het geweld loopt alle zwakken onder den voet. Alle volkeren der wereld. Alle individuën. - Alle stammen, alle rassen, zwarte en gele en bruine, beschaafden en wilden worden onderworpen. En de groote massa van hen wordt... proletariër.

Wat wil dat zeggen? - Hun zelfstandigheid verdwijnt, het geluk der menschen. Hun vrijheid, hun betrekkelijke vrijheid verdwijnt, - zij worden dingen. Geen menschen meer, maar dingen, onderworpen aan het kapitaal. Gestuwd en meegesleept door de razende overmacht van het kapitaal. Aanhangsels der machines.

In de wereld der blanke kapitalisten zelf neemt de teugellooze begeerte naar geld, macht en genot toe.

De overmatige weelde neemt toe en het bederf.

De krankzinnigheid neemt toe en de zenuwziekten.

De geboorten nemen af. De kunstmatige beperking wordt algemeen.

In de kringen der arbeiders:

De intensiteit van den arbeid neemt toe. De vrouwenen kinderarbeid neemt toe.

Het proletariaat neemt toe. De uitbuiting neemt toe.

De felheid van den strijd neemt toe. De Macht der Patroons, der Regeeringen, der Trusts, der Monopolies neemt toe.

De macht der Arbeiders wordt zwakker in vergelijking met die van hen. Hun lasten worden zwaarder, hun leven moeilijker.

Steeds moeilijker wordt de vakstrijd, steeds onvruchtbaarder de parlementaire strijd.

De sociale wetgeving staat stil.

In één dollen wervelwind vliegen Kapitalisten en Arbeiders, gedreven door de Macht van het Kapitaal, voort: De Kapitalisten zoeken geld, macht, de overweldiging der menschen. Zij zijn zelf arme slaven, want, - deze oorlog bewijst het opnieuw, - zij zijn zelf geen meester van hun lot. Zij moeten doen wat zij eigenlijk niet wilden, wat zij vreesden. De overmacht, het noodlot van het kapitaal drijft hen voort. Het Kapitaal stort hen in blinde woede op elkander. Als beesten die niet weten wat zij doen, trachten zij elkaar af te maken. Tegen hun wil, tegen hun hoop, tegen hun diepste levensverlangen. Maar zij moeten. Het

Kapitaal, in zijn laatste fase, het Kapitaal in zijn laatste expansie wil het. Noemt gij dien toestand, dien geestestoestand Cultuur?

Zij is overal in alle landen dezelfde. Er bestaat geen verschil meer tusschen Russische, Duitsche, Fransche, Engelsche cultuur. Het verschil dat er nog was, wordt door het kapitaal vereffend. En het is alles en overal deze zelfde wancultuur.

De Arbeiders gaan mee in dezen dollen stroom. Vergeefs trachten zij er zich tegen te verzetten. Vergeefs ballen zij zich samen, en trachten er uit, omhoog te komen. Verwarderd drijven zij mee. Zij zijn zwak, zonder helder inzicht, zonder moed, de overgrootte massa van hen.

Het Kapitaal is overmachtig. Deze oorlog bewijst dat de arbeiders nog zoo goed als niets vermogen of beteekenen.

Is dat Cultuur?

Kapitalisten en arbeiders zijn beide de speelbal van stoffelijke krachten, oneindig grooter dan zij zelve. Het productieproces, in deze laatste fase van het kapitalisme vreeselijker, machtiger dan ooit, overheerscht hen geheel. De stille rust, het heerlijk genieten van het leven, de vrije tijd, de klare open ziel die alles rustig ziet en betracht, en, alles betrachtend, schoon maakt, doordat zij het geziene beheerscht, die den geheelen tijd, de geheele maatschappij weerspiegelt in de Ziele-Schoonheid, het hoogste Weten, de des Geestes diepe Bespiegeling, zij kunnen niet bestaan. Noch bij de Heerschers, noch bij de Beheerschten. Zij zijn vreemd aan dezen tijd.

Noemt gij dat Cultuur?

De wilde, de barbaar, de handwerksman, de vrije boer, de burger, - zij waren vrijer, zelfstandiger dan de mensch onder het Imperialisme. Zij hadden, als vrijheid cultuur is, meer Cultuur.

Bedoelt gij misschien met de Cultuur, de Vakvereeniging en de Politieke Partijen der arbeiders? Is dat uw cultuur die gij redden wilt?

Voorzoover de Vakvereenigingen en de Politieke Partijen der Arbeiders verbeteringen willen, zijn zij vereenigingen van Knechten, - die verbetering zoeken in hun knechtschap.

Er moge in de vereeniging, in den onderlingen steun iets van een begin van hooge cultuur zijn, het feit dat het knechten, slaven zijn die zich vereenigen en elkaar steunen, de knechtschap zelf dus, drukt het geheele verschijnsel tot een laag peil omlaag.

Er is geen schoonheid in onvrijen, geen hooge Cultuur.

Alleen de Maatschappelijke Vrijheid geeft de Schoonheid.

Vereeniging van knechten is alleen dan cultuur, als zij bestemd is, en *voortdurend bewust handelt*, om de knechtschap op te heffen.

Hoeveel daarvan is in de Arbeiders-Vereenigingen?

Deze oorlog bewijst het weder.

Hoevele arbeiders strijden *waarlijk* voor hun algemeene Vrijmaking?

Deze oorlog bewijst het weder. Enkelen. Zeer enkelen.

Wat er is aan Cultuur in de Arbeiders, voorzoover Cultuur bestaat in den strijd voor hun Vrijheid, - en andere cultuur is er nu niet, - wat er is aan die Cultuur, is zeer weinig, zeer klein, zeer schaarsch.

Bedoelt gij misschien met Cultuur de Wetenschap?

Het is waar, de Wetenschap bloeit, en overal, internationaal, maar alleen om déze Imperialistische Kapitalistische cultuur mogelijk te maken, om al deze afschuwelijke verschijnselen tot stand te brengen. Want voorzoover zij dat niet doet, staat zij buiten de maatschappij en is als een buiten aarde en water levende plant.

Maar ook aan de Cultuur der Wetenschap hebben de arbeiders geen deel.

Maar deze Wancultuur, het woeste meeslepen van alle menschen in een dollen storm en maalstroom, gedreven door wilde en woeste maatschappelijke krachten, vindt haar onmetelijk toppunt nu in dezen Oorlog. Als hoogste uiting van het Kapitalisme, als middel waarmee het alleen zich zelf verjongen, vermeederen, voortplanten, verder brengen kan, komt zijn Cultuur nu tot den massamoord. Tot den moord van millioenen. En wel tot den groot-industrieelen, machinalen massamoord. Tot den volkenmoord als groot-bedrijf. Als logisch gevolg, als uit de reeks van zijn daden volgend slot van zijn machinaal bestaan, dat immers bestond uit uitbuiting, uitmergeling der massa's proletariërs, uit het verminken en uitmoorden van hen in den arbeid, komt het nu tot den moord op millioenen der geheele wereld op het slagveld. Dat is zijn hoogste bloei, zijn hoogste uiting.

En daarmee alleen weet het Kapitalisme nog Geestdrift en Broederschap en Gemeenschapszin onder de menschen van een natie te brengen. Gemeenschapszin in het moorden!

Noemt ge dit Cultuur?

Een vreeselijk schouwspel: De kapitalisten meegesleept in een oorlog, in een massalen moord, waarvan zij het einde niet zien.

Huichelend dat hij is ter wille der Cultuur, der Menschheid. En de arbeiders hun gehoor gevend en met hen meegaand, door hen gebruikt en belogen, door hen elkaar vermoordend, en zelf zeggend dat dit alles is terwille der Cultuur.

Eener wancultuur die hen tot slaven maakt.

Eener cultuur die niet bestaat!

Meesters en Arbeiders, allen Slaven. Knechten als van eeuwen her.

Er is slechts één Cultuur.

De proletarische. Die het bezit communistisch en den arbeid socialistisch wil maken, en daarmee aan allen strijd en moord een einde. En alle daden die daartoe bewust bijdragen.

Dat is de eenige Cultuur die onder het Imperialisme nog bestaat.

De Duitse arbeidersklasse, de Duitse Sociaaldemokratie en hare vertegenwoordiging, had deze Cultuur kunnen redden en uitbreiden en verruimen en vergrooten, door zich tot het uiterste tegen den Oorlog te verzetten, en zijn credieten niet aan te nemen.

En juist deze cultuur heeft zij door het zich niet tijdig, en met alle kracht, en tot het uiterste verzetten tegen den oorlog, en door het aannemen der oorlogscredieten, vertrapt en gehoond.

Zij heeft de Kapitalistisch-Imperialistische Wancultuur versterkt. Zij is medeplichtig geworden aan al hare gevolgen. Zij heeft haar eigen Cultuur verlaten.

Maar ten slotte heeft de Duitse Sociaaldemokratie door voor den Oorlog te stemmen, nog één (en dit is misschien wel het allergrootste) nadeel aan onze zaak toegebracht.

De Duitse Sociaaldemokratie heeft, door haar stemmen voor den oorlog, de kans op een revolutie na den oorlog, zoover als haar dit mogelijk was, doen verdwijnen.

Hoe vaak hebben Marx, Engels, Kautsky en zoovele anderen een oorlog de meest mogelijke oorzaak van een proletarische revolutie genoemd! Hoe dikwijls is hij dit geweest!

Nu komt de Duitse Sociaaldemokratie en hecht aan den

meest verwoestenden, en meest in zijn afloop onzekeren, en het economische leven misschien van lange jaren vernietigenden, en oneindige nieuwe lasten en bewapeningen en andere oorlogen in zich bergenden, en slavernij aan groote gedeelten van het proletariaat brengenden en dit verdeelenden en verzwakkenden en verscheurenden, ja misschien vernietigenden oorlog haar stem.

Was het niet mogelijk, dat Duitschland of Frankrijk of Rusland of Engeland, meerdere van deze landen of een enkel, zoo geslagen wordt, dat het arbeidende volk in opstand komt? Als de legers naar huis komen, zal er zulk een werkeloosheid, zulk een nood en gebrek zijn misschien, dat zij met de wapenen in de hand de regeeringen verjagen, en een nieuwen, vrijeren regeeringsvorm stichten kunnen. Misschien, ja misschien zullen, daar de Machten zoo groot zijn dat ze elkaar niet vernietigen kunnen, alle Machten als leeggebloed daar neer liggen, en vrede moeten sluiten omdat niemand overwinnen kan. Dan zou het internationale proletariaat niet in één, maar in vele landen kunnen optreden, en hen die de schuld dragen van dezen oorlog, kunnen verjagen.

Zij zouden de socialistische eischen kunnen stellen, en kunnen trachten een socialistische gemeenschap te stichten.

Het is waar, die kans bestaat nòg. Nog niet is de hoop op een dergelijk einde van den oorlog geheel verdwenen.

Maar de Deutsche sociaal-democratie heeft door zonder verzet aan dezen oorlog mee te doen, de kans zeer verkleind, bijna doen verdwijnen.

Want hoe kan zij, die de gelden voor den oorlog heeft bewilligd, hem dus mee heeft besloten en gevoerd, hem omzetten in een Revolutie tegen de bourgeoisie, haar bondgenoot? Hoe kan zij de leidster zijn?

Als er een revolutie komt, dan komt zij buiten haar om, tegen haar wil, langs een anderen weg, voor een ander doel misschien, dan zij wilde.

Dit is het allerergste. Het is een vergrijp tegen den geest zelf der Sociaal-Democratie, der Internationale. Het is een te niet doen van haar eigen wezen.*)

*) De Nederlandsche Sociaal-Democratie, - d.w.z. de officieele, de S.D.A.P., - zegge niet dat zij onschuldig is. Door de gelden voor de mobilisatie toe te staan heeft zij ook voor een oorlog gestemd. Zij is dus even schuldig als de Deutsche. - Maar het is waar, dat de Deutsche Sociaal-Democratie de machtigste was en - om haar verleden, en ook omdat zij als eerste te beslissen had, - het voorbeeld had moeten geven

Wij hebben op al deze punten, waarmede de Duitsche Sociaal-Demokratie zich verdedigt, zoo uitvoerig geantwoord, omdat de zaak die wij voorstellen, nieuw is, omdat zij niet met een enkele frase als Solidariteit van het Proletariaat of de Tegenstelling tusschen Kapitaal en Arbeid kan worden beslist, omdat de weerlegging, ook van elk onderdeel hunner redeneering, om het belang der zaak en het groote gewicht der argumenten noodzakelijk is.

Maar ten slotte zeggen wij ook nog dit:

Er zijn oogenblikken in den klassestrijd, waarin alleen de tegenstelling Kapitaal en Arbeid moet gelden, en waarin hij, die deze niet alleen laat gelden, maar, alle mogelijkheden en moeilijkheden overwegend, tot niets-doen komt, tot nietstrijden, de zaak van het strijdende proletariaat verraadt.

Er zijn oogenblikken, dat de nederlaag beter is dan het ontloopen van het gevaar.

Er zijn oogenblikken, dat het wijken voor het onmiddellijk gevaar het verlies in de toekomst beteekent, - waarin men alles moet opofferen om de toekomst te waarborgen.

Er zijn oogenblikken waarop men, trots *alle* moeilijkheden strijden *moet*. Op straffe van erger.

Dit was een van die oogenblikken.

Het Kapitalisme kwam voor het eerst met zijn hoogste, met zijn geheele kracht, om de wereld te veroveren, maar ook om het proletariaat voor een groot deel te dooden, en het in zijn geheel, door zijn expansie over de geheele aarde, voor lange, lange jaren opnieuw zwaarder te knechten, om het, misschien, voor langen tijd, zijn ekonomischen ondergang tegemoet te voeren.

Het deed dat voor het eerst met een wereldoorlog.

Hier gold het: Principiis obsta.*)

Hier was het oogenblik voor het proletariaat om te toonen, dat het dit begreep.

Hier was het oogenblik om den strijd aan te binden, te aanvaarden, omdat, als men eenmaal gebogen *heeft*, de strijd oneindig moeilijker wordt.

Het proletariaat begreep dit niet. Het boog, uit onverstand, uit lage zucht naar kleine, niet te bereiken voordeelen, uit lafheid.

*) Verzet u als het kwaad begint.

Het proletariaat boog als de knecht die het is. Het deed geen poging tot strijd voor de vrijheid.

Het verzwakte zich zelf daardoor, voor zeer lang.

Het zal nu ook als knecht behandeld worden, als een knecht die de vrijheid niet wil, en een veel zwaarder juk zal na den oorlog op zijn schouders gelegd worden.

Resumeeren wij in het kort:

De Deutsche sociaal-democratie heeft, toen het Proletariaat van Europa door dezen wereldoorlog met ondergang werd bedreigd, niets gedaan om hem tegen te houden.*) Integendeel, zij heeft, in haar vertegenwoordigers, het Imperialisme geholpen om den moord op, de verzwakking van, en, misschien, den ondergang van dat Proletariaat voor te bereiden.

De Deutsche Sociaal-democratie heeft door zich voor den oorlog te verklaren het Internationale Proletariaat verzwakt, maar het Internationale Imperialistische Kapitaal tot een *alles* beheerschende macht gemaakt, - ook voor de Toekomst.

Het Proletariaat, het Deutsche vooraan, was de eenige vijand van het Imperialisme, dien het vreezen moest. Het Proletariaat heeft gebogen, - nu is het Imperialisme absoluut meester der wereld.

De Deutsche sociaal-democratie heeft de eenige hooge Cultuur die bestaat, verloochend, en heeft mede de verantwoordelijkheid op zich genomen van het moorden in massa's, van het plunderen en branden, van het vernietigen van Staten, en van het vernietigen van oude Cultuur, waartoe als hoogste uiting, als hoogste vorm van zijn wezen, het nieuwste kapitalisme, het Imperialisme komt.

De Deutsche Sociaal-democratie heeft zelve de Revolutie vermoord.

Maar wat wij hier hebben gezegd van de Deutsche Sociaaldemocratie, geldt, om dezelfde redenen, evenzeer voor de Fransche, de Belgische, de Engelsche, - en voor de Sociaal-Democratie van al die landen waar de arbeiderspartijen de gelden voor de bewapening, de mobilisatie voor dezen oorlog hebben toegestaan.

De arbeiderspartijen van Duitschland, Frankrijk, Engeland, België, Zwitserland, Holland, Denemarken, Noorwegen,

*) De demonstratie op den Dinsdag-avond vóór den oorlog, veel te laat gehouden, was gelijk niets.

Zweden hebben, toen het Imperialisme het Proletariaat van Europa met ondergang dreigde, door dezen oorlog, die nieuwe imperialistische oorlogen in zich draagt, niet alleen niets gedaan, maar zij hebben het Imperialisme gesteund.*)

Het Internationale proletariaat als geheel heeft, door geen weerstand te bieden aan dezen oorlog, als geheel zich zelve verscheurd, het Internationaal Kapitalisme en Imperialisme tot zijn volle kracht gebracht, ook voor de toekomst, en de Revolutie vermoord.

VI. De Oorzaken van het Nationalisme van het Proletariaat. a. De Onkunde omtrent het Imperialisme. b. Het Reformisme.

Wij hebben nu gezien de redenen die de Sociaal-demokraten zelve opgeven.

Maar wat is nu de ware oorzaak van dit alles? Hoe kan het proletariaat zoo zeer zijn eigen belangen verwerpen, en zoo geheel treden in dienst der bourgeoisie?

Als wij zoeken naar de oorzaak, dan vinden wij als eersten grond:

Het proletariaat *weet* nog niet op te treden als één internationaal geheel tegen de bourgeoisie.

En als tweeden:

Het proletariaat *weet* nog niet voor groote ver liggende doeleinden te strijden, alleen voor kleine dichtbij liggende.

Daardoor was het, nu het internationaal voor veraf liggende optreden moest, daartoe geheel niet in staat.

Het *wist* niet wat te doen.

Met één woord: Het *kende* den Internationalen strijd voor het ver aflaggende hoogste Doel, het Socialisme niet.

*) De ruimte laat niet toe alle landen afzonderlijk te bespreken. De wel-willende lezer zal de bijzonderheden en verschillen willen aanvullen. Er waren wel in verschillende landen groepen tegen den oorlog, en tegen de credieten. Zoo een kleine groep in den Duitschen Rijksdag, en in Engeland de Independent Labour-Party e.a., evenwel niet uit juist begrip van het Imperialisme. Etc.-De syndicalisten hebben veelal in den oorlog toegestemd. De anarchisten hebben hem natuurlijk van uit het abstract Begrip, - het Recht, - opgevat, dat in België geschonden zou zijn.

Want de Strijd tegen het de Wereld beheerschende Imperialisme, dat is de strijd voor het Socialisme.

Onkunde was het dus die het internationale Proletariaat zoo deed handelen. In de eerste plaats Onkunde.

Er is in de Arbeidersklasse, in den Arbeider, een groote mate van bewustheid noodig, zal hij internationaal optreden.

Het Nationalisme bestaat bij den arbeider uit een reeks van meest kleine gevoelens en instinkten, zich aansluitende bij en zich groepeerend om (voornamelijk) het instinkt van zelfbehoud. Kleine gevoelens van huis, ouderlijk huis, huisgezin, traditie, gewoonte, kameraadschap, naaste omgeving, volk, klasse in het volk, partij, - die alle onmiddellijk op den persoon betrekking hebben en dus met het instinkt van zelfbehoud in het nauwste verband staan. In het gewone leven bijna sluimerend, ontwaken zij, wanneer er gevaar hen dreigt of schijnt te dreigen, juist door hun verbinding met het instinkt van zelfbehoud, met elementaire kracht.

En zij krijgen een gloed van hartstocht, haat voor den vijand, en fanatische liefde voor het eigen land, wanneer het instinkt van zelfbehoud zich met de sociale instinkten van genegenheid voor en eenheid met de gelijken, - hier de volksgenooten, - verbindt. Er is een groote mate van bewustzijn noodig om op een gegeven oogenblik, op ieder oogenblik, altijd, dat instinkt, die gevoelens voortdurend te kunnen overwinnen.

Zoo moet de arbeider *weten*, dat het Nationalisme hem onder het Kapitalisme nadeelen brengt, veel grooter dan de voordeelen. Hij moet weten, welke voordeelen, welke nadeelen. Hij moet die hebben vergeleken. En die gedachte, die kennis, moet zóó zijn, zóó sterk in zijn bewustzijn zijn overgegaan, dat zij de instinkten van het Nationalisme niet alleen weet te overwinnen, maar vervangen heeft. Dit moet niet gebeuren met holle woorden, oppervlakkig denken, maar met diep innig denken. De arbeider moet om het met één woord te zeggen, de voordeelen van het Socialisme boven de nadeelen van het Imperialistische Kapitalisme hebben begrepen. Dit is een ontzaggelijk moeielijk en langdurig werk.

Want daartoe is er in de Arbeidersklasse, in elken Arbeider, een groote mate van bewustheid en kennis noodig van het Imperialisme.

Het Kapitalisme staat tegenover den Arbeider in de werkplaats, in de vakvereeniging, in den Staat. Het is dus: nati-

onaal. Het Imperialisme staat tegenover hem door de buitenlandsche politiek van den Staat, de Hooge Bank, het kapitalistisch Syndikaat, de Wereldtrust, de Wereldpolitiek.

Er is een groote mate van kennis noodig om altijd, voortdurend, bij alle vraagstukken van den strijd (den vakvereenigings- en politieken strijd) den samenhang daarvan met de Wereld-politiek, het Imperialisme te begrijpen.

Zoo moet de Arbeider *weten*, dat het Imperialisme de geheele politiek beheerscht, en hoe, - dat het de arbeidersklasse met ondergang en scheuring bedreigt, dat de nadeelen er van voor hem veel grooter zijn dan de voordeelen, dat het altijd met oorlog dreigt, dat onder het Imperialisme geèn afweeroorlogen meer gevoerd worden, dat, ten slotte en vooral, het Imperialisme (en hierin hangt het zoo zeer samen met het Nationalisme dat het er één mee wordt) alle nationale Kapitalismen tot één vereenigt tegen het Wereldproletariaat, dat dus daartegen één zijn moet.

Dit alles moet de Arbeider *weten*. En ook dit niet met hol, oppervlakkig, voorbijgaand begrip, maar met diep, volkomen weten; - het begrip moet als in zijn bloed zijn overgegaan.

Ook dat is een langdurig, moeilijk werk.

Het kennen van het Imperialisme en het daarmee samenhangend uitdelgen van het Nationalisme is een zeer hooge stap, een enorme stijging in het Bewustzijn, dat wil zeggen dus in de ontwikkeling van het strijdend Proletariaat.

De nieuwe propaganda, die daarvoor in dit nieuwe tijdperk van het Kapitalisme, het Imperialistische, noodig is, is een der heerlijkste, schoonste en vruchtbaarste werken.

Tegen het Nationalisme, tegen het Imperialisme, vóór het Socialisme.

Het Proletariaat had dit alles nog nooit gedaan. Het was altijd alleen nationaal, nog nooit internationaal opgetreden.

Het was ook nog nooit tegen het internationale Imperialisme opgetreden.

Het Nationale, en dus ook het Internationale Proletariaat - kende den strijd tegen het Internationale Kapitaal en tegen het Imperialisme niet.

Wat toch is de geschiedenis der Internationale?

Zij was eerst een verbond van vakvereenigingen en vooruit-

strevende en socialistische groepen. Die op schitterende wijze, vooral ook in de buitenlandsche politiek, in de Europeesche politieke vraagstukken, de ideeën en gevoelens der hoogst ontwikkelde, meest vooraanstaande gedeelten der arbeidersklasse uitten, - die elkander, voor het eerst in de wereldgeschiedenis, tot verbazing der arbeiders en schrik der bourgeoisie, internationaal steunden, - die, voor het eerst in de wereldgeschiedenis, den band vlochten door het geheele proletariaat, - die openlijk het Communisme als hun doel verkondigden, - die een schitterend licht waren voor de arbeiders en de eerste groote bedreiging van de internationale bourgeoisie, - en die het zaad strooiden voor de toekomstige Partijen.

Een Genie ging voor haar uit, een Zaaier door de landen van Europa en Amerika.

Zij hadden samen één program en één bestuur, - dat hun, uit het hoofd van Marx, adressen zond, die hun fonkelende lichten naar de toekomst waren, - en leiding gaf. - Maar samen *deden* zij nooit iets dan ... demonstreeren.

Aan innerlijke versplintering ging deze Internationale na 1872 te niet, lang voor dat ze meer had kunnen doen als geheel, als eenheid. Zij was nog te zwak voor den praktischen internationalen strijd, waarvoor de tijd niet rijp was. Zij had slechts de zaden in verschillende landen gestrooid.

Langzaam groeiden toen daaruit de nationale partijen en vakvereeningen op.

Toen brak een groote tijd voor de Arbeiders aan.

In alle landen stortten zich scharen van menschen, bezielde door de ideeën van Marx, der Internationale, onder de arbeiders, en maakten daar propaganda voor het Communisme en Socialisme. Dat waren de beste koppen en de vurigste warmste harten, de hoogste en edelste karakters. Want de strijd was moeilijk en gevaarlijk. De tegenstand der bourgeoisie fel. Materieele belooning gering of geen.

En de Arbeiders, die luisterden, waren de besten. De onstuimigsten; de verstandigsten, de dappersten.

En tegelijk wierpen deze allen zich èn op de theorie èn op de praktijk.

De politiek werd gevoerd - met een groot theoretisch doel: de revolutie. Zoo was het in vele landen van Europa,

in Duitschland, Oostenrijk, Frankrijk, België, Denemarken, Holland, Spanje, Italië.

Deze periode zou men de theoretisch-praktisch-revolutionaire kunnen noemen.

Het aantal deelnemers was nog klein.

Maar in deze periode is, in de meeste landen, het meest bereikt. Ook aan hervormingen. De aanval was zoo fel en vurig, de verbazing en ontsteltenis der heerschende klassen zoo groot, dat zij iets van verbetering gaven. De beste hervormingen van kiesrecht en sociale wetgeving dateeren in vele landen uit dien tijd.

Maar ook deze Internationale, deze nationale partijen bemoeiden zich allen alleen met het nationale, met het nabijliggende en het kleine.

Alle nationale partijen wierpen zich op de wetgeving, het parlementarisme, den verkiezingsstrijd. Alle vakvereenigingen op de verbetering van het loon en den arbeidstijd, de bescherming hunner leden enz.

Wel hadden zij een hoog-socialistisch beginselprogram, ook uit het genie van Marx afkomstig.

Maar dat was theorie. Dat was slechts gezamenlijke propaganda, geen daad.

In die nationale partijen kwam nooit iets voor dat de vraag stelde: Kapitalisme of Socialisme, Hervorming of Revolutie. Jaren lang.

Zoo werd de Revolutie theorie, en de Hervorming praktijk.

En nooit kwam er iets voor, in die periode, dat aan de nationale partijen den eisch stelde: Weest internationaal. Met de daad. Werpt uw nationalisme af.

Zoo werd de Internationale, ondanks alle theorie, ondanks de eerlijkste en schoonste propaganda, ondanks alle schoone leuzen, een verzameling van partijen die verbetering zochten, en die ze alleen zochten voor zich, nationaal.

De waarheid van een theorie, van een leuze komt echter alleen door de daad.

De groote massa der Internationale Partij bestond uit menschen die verbetering wilden voor zich, voor de menschen van hun vak, van hun klasse, van hun natie. Meer niet. Het Internationale Socialisme was slechts hun Hooge Leuze. Voor Internationaliteit *ontbrak de praktijk*.

Zoo was, zelfs in die schoone helden-periode, - der leerlingen van Marx, en van de Oude Internationale, - die revolutionair-theoretisch-praktische, die met Lassalle aanvangt, en langzaam naar en in de negentiger jaren eindigt, - de

Internationale een verzameling van partijen, die elk voor zich leefden, en die daarom toen ook zelfs geen uiterlijke band meer bond.

Die theoretisch-praktisch-revolutionaire periode werd in de landen van Europa waarover wij hier spreken, gevolgd door een andere.

Aangelokt door het succes dat de Arbeiderspartijen hadden, kwamen de groote massa's arbeiders, op hervormingen belust. De niet-vurigsten, de niet-besten, de niet-dappersten. De middelsoort. De Massa.

De Massa is, *onder het Kapitalisme*, overwerkt, zonder geestelijke ontwikkeling. Zij, de overgroote meerderheid van haar, lette, alleen, kon toen alleen nog letten op het dagelijksche, het werk, het brood, het kleine voordeel. Deze Massa kwam.

De Strijd was ook gemakkelijker geworden. De Arbeiderspartijen waren eindelijk erkend. De Regeeringen en Patroons hadden iets toegegeven, waren hier en daar hun tegemoet gekomen.

De groote nationale massa kwam, tuk op hervormingen. Op hervormingen alleen. En dat groote aantal begon zich te doen gelden.

Door het groote aantal kon men Macht veroveren. Door de vele stemmen zetels. Hoe de kwaliteit dier personen was, begon er minder toe te doen.

Onder deze massa, in de nationale vakvereenigingen en de nationale partijen, werd hervorming alles. Verbetering van den levensstandaard het Doel. De Theorie, het Revolutionaire ging verloren. En daardoor het Internationale geheel. Deze dingen werden geheel tot Woord.

Toen kwam het Revisionisme op, dat deze praktijk tot theorie maakt. De leer die zegt: 'Arbeiders, Arbeiders der Natie, verbindt u voor hervormingen. Hervorming, de weg naar het doel, is alles. Verbindt u ook met de bourgeoisie, met een deel van haar, dan krijgt ge nog veel meer hervormingen.'

En die leer schoot wortel in de hoofden dier massa's, dier zelf reeds daarvoor zoo ontvankelijke arbeiders, - vooral ook omdat er tijden kwamen van prosperiteit, - omdat er een goudstroom kwam over Europa, na Californië en Australië, uit de Transvaal, - en de gedachten in hun hoofden naar revolutie werden al vager en vager, en de gedachte aan hervorming werd het eenige. Zoo werd de *massa*.

Toen kwam ook een ander soort *leiders*.

In de eerste dagen had men de principieele mannen gehad, mensen die ontvlamd waren door de idee van het socialisme, die alles daarvoor over hadden en van haar propaganda alles verwachtten. Die den hoogsten moed hadden, den waarlijk revolutionairen geest en wil en kracht. Die vooral ook, voor zoover zij geen arbeiders waren, trachtten den bourgeois af te schudden en zich geheel te verplaatsen in de massa, in de arbeidersklasse.

Die zich verplaatsten of trachtten te verplaatsen in de hoogste Idee, die zij zich konden vormen, van een zich vrij strijdende Arbeidersklasse. Die naar dat Ideaal al hunne daden en woorden en voorstellen richtten.

Met meer of minder helderheid verkondigden zij de Revolutie aan de arbeiders en tegen de bourgeoisie.

Dat waren Bebel, Guesde, Liebknecht, Plechanow, Axelrod, Kautsky, Mehring, Labriola, Lafargue, Hyndman, Quelch, Domela Nieuwenhuis in zijn eerste periode, van der Goes en zooveel anderen, leerlingen van hen. -

Maar toen de macht kwam, kwamen er anderen.

Philanthropen, ethici, hoog en fijn ontwikkelde burgerlijken, zwakken, eerezuchtigen, gewetenloozen, bedriegers der massa. Zeer veel welwillenden en onnoozelen en die van het socialisme en van zijn theorie niets wisten. Bedriegers van zich zelve. Beroepspolitici die het socialisme tot vak, tot winstgevend bedrijf, tot levensonderhoud maakten.

En deze grepen alle, uit filantropie, burgerlijke ethiek, hoog en fijn begrip, eerezucht, domheid, onwetendheid en gebrek aan karakter of geweten, practischen zin, het Revisionisme op.

Revolutie was onmogelijk of slecht of te ver. Hervorming, dat was mogelijk en nabij en goed en winstgevend. - Maar de arbeiders zijn zoo zwak, zoo dom, hun aantal stemmen in het Parlement en den Raad te klein. Laat ons daarom compromissen sluiten met de bourgeoisie!

De ouden, de radikalen, ziende dat het hooge, het ideale, het revolutionaire verdween, verzetten zich.

Maar het hielp niet, de Massa was zelf, overal, zoo op hervormingen, daarop vooral, vaak daarop alleen, gespits, dat zij gehoor gaf aan de Reformisten en de raadgevingen van de radikale Idealisten, die hun trouwens de Revolutie niet geven konden, in den wind sloegen.

Meer en meer werd aldus de Theorie, de Revolutie een

zaak van het hoofd waaraan de besten nu en dan eens, als aan iets schoons en hoogers dachten, een zaak van het hart waarvoor dit nu en dan eens klopte, - maar het gewone, het dagelijksche, het altijd bij hen zijnde, waaraan de massa geregeld dacht, nacht en dag, dat werd de praktijk, de Hervorming.

De Vakbeweging die alleen voor het kleine strijdt, die alles bereikt door kleine concessies van en contracten met de patroons, werkte dit zeer in de hand.

Overall werden nu de bestuursplaatsen in alle vakverenigingen ingenomen door Reformisten. Overall vulden deze de besturen der partijen, de redacties der kranten, de gemeenteraad- en parlementzetels.

Weldra waren zij overall de meerderheid, en, in de meeste landen, de éénige leidende macht.

Maar zoowel in de vakbeweging als in de politieke partijen zijn het de leiders, de afgevaardigden, en de besturen, dus de enkele personen, die in het Parlement, den Raad, tegenover de andere partijen en in de besprekingen met de patroons de overwinning behalen, zij 't dan ook slechts den schijn daarvan.

Het zwaartepunt verplaatste zich daardoor van de massa naar de leiders. Er ontstond een Arbeiders-bureaucratie.

De Bureaucratie hecht evenwel uit haar aard aan het bestaande.

De massa, geheel en al op winst belust, niet op revolutie, werd door de leiders daarin nog meer versterkt. Zij liet daartoe alles aan de leiders over, werd zelf indolent en traag. En hoe minder actief, hoe minder zelfhandelend de massa werd, des te meer zagen wederom de leiders zich zelve als de eigenlijke dragers van de beweging aan. Des te meer gingen zij denken, dat de actie der arbeiders vooral is de taktiek, en het compromis, die *zij* bedenken, en dat de middelen der arbeiders zelf niets zijn dan het stembiljet, het betalen der verschuldigde bijdrage, en af en toe een vakstrijd of een demonstratie. Dat de massa eigenlijk een passieve massa is, die geleid wordt, en zij zelve de actieve kracht.

Dit is de tweede fase der socialistische beweging, die na de eerste theoretisch- en praktisch-revolutionaire komt. Men

zou haar kunnen noemen de theoretisch en praktisch hervormende.*)

Zoo was het in Engeland, in de Partij van den Arbeid. Zoo werd het in Frankrijk, waar men zoo ver ging dat socialistische minister werden. Zoo ging het in België, waar men de actie der massa voor het algemeen kiesrecht smoorde, in Holland, waar men zich aan het liberalisme vastketende, in Italië, waar men zich aan de radikalen verkocht. Zoo ging het in Duitschland, waar men de dempingpolitiek toepaste en de actie der massa voor het Pruisisch kiesrecht onderdrukte. Zoo ging het in Zweden, Denemarken, Zwitserland, overal op eigen door de politieke en economische verhoudingen bepaalde wijze, maar overal met het resultaat: afbrengen van het proletariaat van de revolutionaire idee, vestigen van de aandacht van het proletariaat op de kleine hervorming alleen, onderwerping aan de leiders, afzien van alle eigen massa-actie.

De Nationale Partijen in Frankrijk, Engeland, Duitschland, in alle landen, werden massa's die alleen op het kleine nationale aasden, en aan het kleine nationale dachten.

Maar door het Militarisme en Imperialisme, die al het geld voor zich eischten, kwam nu het kleine, de hervorming juist niet meer.

Maar des te meer beloofden de Reformisten de hervormingen. En des te meer werd de Massa hierdoor gedemoraliseerd. Want niets is demoraliseerder, verderfelijker dan dat er valsch aan de massa wordt beloofd, en dat er niets komt,

*) In deze periode, - wij zeiden het reeds, - die met de opkomst van het Imperialisme ongeveer samenvalt, komen, althans in de krachtige imperialistische landen, d.i. dus in Duitschland, Frankrijk, Holland, België (Engeland vormt, zooals wij zien zullen, een uitzondering) de minste hervormingen. Terwijl in de revolutionaire tijdperken betekenisvolle verandering in de wetgeving werd bereikt, komen zij nu zoo goed als niet meer.

Holland is daarvoor een zeer goed voorbeeld. Door den eersten revolutionairen stroom kwam een zeer groote verbetering in het kiesrecht. Door de revolutionair-theoretisch-praktische propaganda werd bereikt de Ongevallenwet, die aan door den arbeid invalide arbeiders 70 percent geeft van het loon, zonder dat zij zelf iets betalen. In de reformistische periode kregen de arme menschen, niet de arbeiders, als zij zeer arm zijn en zich goed gedragen en de gemeente dit erkent, 2 gulden in de week. Dus een verplaatsing van de armenzorg. - Van recht tot aalmoes, dat is de overgang van Revolutie tot Reformisme.

Hetzelfde ziet men in Duitschland: Sociale Wetgeving werd door de Radikale taktiek bereikt, - door de Reformistische: Niets.

Hetzelfde in België. Uitbreiding van Kiesrecht door de Revolutionaire taktiek, door de Reformistische: Niets.

En wat bereikten in Frankrijk: Millerand, Briand, Viviani? -

Men zou kunnen vragen: hoe is het mogelijk, dat juist onder het Imperialisme het Reformisme bloeit. Daar het Imperialisme toch de hervormingen belet.

Het antwoord hierop is: Voor de Reformisten bestaat het socialisme, de arbeidersbeweging, uit strijd voor hervormingen alleen. Zij kunnen zich een andere arbeidersbeweging niet voorstellen. Hoe minder dus de hervormingen komen, des te meer moeten zij ze voorspiegelen, en altijd weer nieuwe. Anders was hun geheele leven, en de arbeidersbeweging, uaar hun meening, doelloos, niets meer.

Voor Vliegen, Schaper, Hugenholtz, ter Laan etc., om alleen Holland te noemen, bestaat hun leven, en de arbeidersbeweging, uit aldoor meer en altijd nieuwe hervormingen voorspiegelen, als lokaas voorhouden aan het proletariaat. En de S.D.A.P. en het Hollandsche proletariaat ziet alleen naar dien spiegel en aast op dat lokaas.

En onder het Imperialisme dáárom te meer, o m d a t dit juist hervormingen onmogelijk maakt.

en dat de massa aldoor maar geloovig op hervormingen wacht.

Maar steeds hoger kwam het Internationale Imperialisme op. En steeds noodiger werd, in plaats van het Kleine Nationale, het Internationale Alles-Omvattende.

Er daarom stichtten, ondanks zich zelve, meer instinktief dan bewust, al deze reeds grootendeels reformistisch-zwakke partijen de nieuwe Internationale, het ijdele lichaam dat wij kennen, en dat nu uiteen viel.

De Reformisten vestigden de oogen van die reusachtige Wereldklasse, die alle Machten der Aarde, der Natuur en der Maatschappij, aan zich onderwerpen zal, op de enkele centen loon en de schamele zeldzame Arbeidswetgeving - alleen. Het vestigde de aandacht van hen, van die klasse, die de grootste Wereldmacht, die er ooit was, het Kapitalisme, en haar dragers, de Kapitalisten der Bank, der Trust en van het Imperialisme moet ten onder brengen als vijanden, - op hun schoone woorden, waarmee zij de arbeiders bedwelmen, - en zei hun dat ze die gelooven moesten en met hen een verbond sluiten.

Door enkele Onnoozelen, of Onwetenden, of Eerzuchtigen werd die reusachtige klasse getemd.

Door haar eigen onverstand en slaafschheid ging die klasse onder.

Nog eens gelukte het, wat duizend maal op de wereld is

gelukt, maar wat nu niet meer gelukken moest, omdat deze klasse nu waarlijk de Oppermacht, de Alleenheerschappij, de Almacht veroveren moet: De Massa te maken tot de dienaren van de Heerschers door bedrog.

Dit gelukte nu weder, aan de bourgeoisie, door de Reformisten, door de Sociaal-Demokratie.

Er zijn Reformisten die zoover gaan, dat zij zijn voor de Kapitaals-expansie door koloniën en invloedsfeeren, voor de koloniale politiek. Zij vragen niet of het proletariaat daardoor klassebewust, rijp voor de revolutie, van binnen, in den geest, revolutionair en socialistisch wordt.

Zij vragen alleen naar het onmiddellijk voordeel voor het Kapitalisme.

De koloniale politiek, de nationale koloniale politiek, - dus ook het Imperialisme, - dus ook de Imperialistische Oorlog, - kunnen, zooals wij boven reeds aantoonde, door de kapitaals-expansie die zij brengen, enorme voordeelen, voor de Natie, de Bourgeoisie der Natie, opleveren. Zij breiden den Handel, de Industrie, kortom het heele economische leven der Natie enorm uit. Wel brengen zij ook, als het proletariaat aan ze meedoet, ondergang van het klassebewustzijn der Massa, en dus *op den duur* ondergang van het proletariaat, wel brengen zij voor het proletariaat zwaren druk, belastingen en militarisme, oorlog en scheuringen, maar dit doet er voor die Reformisten niet toe.

Als het Kapitaal zich maar uitbreidt en bloeit.

Dáárom zijn vele, de groot-burgerlijke Reformisten, voorstanders van koloniale politiek, en dus Imperialisten.

Zoo bijvoorbeeld Schippel en Calwer in Duitschland. Van der Velde, die de annexatie van den Congo door België goedkeurde, in België. Van Kol, die een opdracht der Regeering aannam om het Imperialisme in Indië te bevorderen, in Holland. Enz.

Andere Reformisten zijn voor de Koloniale politiek om de kleine directe verbeteringen, die zij voor het Proletariaat brengt, ook onverschillig wat er in de toekomst door komt.

Wij hebben boven gezien, dat de koloniale politiek, en dus het Imperialisme, aan sommige groote of kleine groepen van arbeiders direkte kleine voordeelen kunnen geven. Er komt werk en loon. Ook voor de kleine burgers, de kleine bazen en winkeliers, vallen er droppels af van de gouden winsten in de koloniën gemaakt.

Daarom zijn de Duitse kleinburgerlijke reformisten, zooals

Bernstein en Noske enz. enz. voor de koloniale politiek.

Daarom zijn in Holland de kleinburgerlijke reformisten zooals Troelstra, Schaper, Vliegen, de Kamerfractie, de geheele leiding, en bijna alle leden der S.D.A.P. voor de koloniale politiek, en de vijanden van de zelfstandigheid en de onmiddellijke vrijmaking van Indië.

Daarom zijn in alle kolonie-bezittende en imperialistische landen der wereld: Engeland, Duitschland, Holland, Frankrijk, België, en ook in die waar men op wereldhandel, wereldinvloed, wereldgezag hoopt: Italië, Amerika, Australië, enz. enz., een menigte der leiders en een massa der arbeiders vóór koloniale politiek, d.w.z. voor het Imperialisme.

Het was dus juist de koloniale politiek die de Revisionisten bevorderden.

En daarvan juist beloofden zij den arbeiders groote winst.

En de arbeiders, belust op winst, gingen juist daarop in!

Juist dat punt der politiek waarop het Imperialisme berust, dat het Imperialisme is, dat namen de arbeiders van de Reformisten over, van hen aan.

Maar Imperialisme is Nationalisme.

Juist dat Imperialisme dat al nader en nader kwam, dat hen met oorlog, dood en ondergang en verscheuring dreigde, dat hen als menschen en als klasse vermoorden, vernietigen of eindeloos verzwakken zou, - *dat hun ook juist alle hervormingen zou ontnemen nu en voor jaren, door zijn Militarisme en zijn waarschijnlijk eindelooze rij van oorlogen*, - dat Imperialisme, die Koloniale Politiek namen de Arbeiders van de Reformisten, van de Sociaaldemokraten ..., van de sociaaldemokratische nationale partijen, en dus van de Internationale aan.*)

De Internationale nam dus, in de jaren van het Imperialisme die dezen oorlog voorafgingen, haar eigen ondergang van de bourgeoisie, en van zich zelve, aan.

De arbeiders, die alleen directe voordeelen willen, *moeten* de koloniale politiek en dus het Imperialisme aannemen en het Nationalisme. Want die beloven onmiddellijke voordeelen.

Alleen hij die dieper ziet, die begrijpt dat de koloniale politiek tenslotte grooter nadeel geeft dan voordeel, en vooral hij die inziet dat zij het proletariaat verdeelt en verscheurt, kortom hij die wezenlijk revolutionair socialistisch

*) Er waren er die vòór de Orlogsbegrooting wilden stemmen. Alleen maar om hervormingen te krijgen. Hervormingen, die, door het Imperialisme, toch niet komen konden. - Zoo de S.D.A.P. in Nederland.

voelt en denkt, hij kan zich tegen het Nationale Imperialisme verzetten ondanks zijn voordeelen.

En alleen hij die nog dieper doordringt, en inziet dat het Imperialisme alle Kapitalismen der wereld vereenigt tegen het Proletariaat, alleen hij kan het Nationalisme geheel in zich uitroeien, en met het Wereldproletariaat zich vereenigen tot één Bond tot één revolutionairen strijd tegen het Wereldkapitaal.

Maar door het Reformisme en Revisionisme was juist alle helder, diep, alle theoretisch inzicht, en alle revolutionair en internationaal gevoel verdwenen.

Het Reformisme is dus de Oorzaak, dat de arbeiders, toch al zoo zeer op het kleine uit, nog meer daarop alleen letten.

Het Reformisme, het kleine Reformisme is dus de Oorzaak, dat de arbeiders, toch al zoo nationaal, nog nationaler werden.

Het is de Oorzaak, dat de arbeiders, zelfs toen het Imperialisme naderde, belust werden op Koloniale Politiek.

Het is de Oorzaak, dat, terwijl het Imperialisme naderde, de aandacht daarvan af werd gewend, en de arbeiders geen kennis daarvan kregen.

De Reformisten, het Reformisme, zijn, naast de Onkunde van het Proletariaat, de Schuld dat het Proletariaat zich zelf aan het Imperialisme, den Wereldoorlog, zijn eigen ondergang, heeft overgegeven. Dat het zich niet verzet heeft, (zich zelf door verzet niet heeft sterker gemaakt), maar met vreugde en geestdrift zelfs, zijn eigen verzwakking is tegemoetgegaan.

Daardoor, door het Reformisme, zijn in alle landen de Internationale leiders der Internationale der arbeiders, en de arbeiders zelf, - wat zij ook van zich zelve mogen denken en wat hun mond ook moge spreken, - in der daad Nationalisten, Imperialisten, en zelfs, als de oorlog dreigt, Chauvinisten.

Het was hun alleen om hervormingen te doen, en juist daardoor, doordat zij de Revolutie niet meer wilden, hebben zij hun verzwakking, ondergang en scheuring geogst.

Het was hun alleen om het Nationale te doen, en juist daardoor zijn zij Nationalisten en Imperialisten geworden.

Het was hun alleen om de Hervorming binnen de Natie

te doen, en juist daarom zijn zij door het Internationaal Geweld van het Imperialisme overwonnen.

Als men nu bedenkt dat al die zoo geëarde partijen alleen nationaal optraden, en dat er nog geen gelegenheid bestaan had ooit, om op te komen samen internationaal, als één geheel, tegen het kapitaal, dat dus dat strijden voor een klein doel, - dat maar in kleine beperkte nationale omgevingen plaats had, die het oog niet gewenden aan het zien van den strijd van het geheele. Proletariaat tegen het geheele kapitaal, - hun eenige strijd was, - dan ziet men in, dat, - toen daar langzaam aan die groote Wereldbotsing tusschen Kapitaal en Arbeid naderde, door het Imperialisme, dat dien wereldstrijd brengt, dat de geheele arbeidersklasse op één front plaatst tegen het geheele Wereldkapitaal, - dat toen de arbeidersklasse dit niet zag, dat zij aldoor maar bleven kijken, in hun nationale kleine kringetje, naar hun eigen kleine belang.

Slechts enkele bladen in Duitschland leerden het proletariaat wat het Imperialisme is.

De meeste, w.o. het centraal orgaan, de *Vorwärts*, en ook het wetenschappelijk orgaan de *Neue Zeit*, deden wat zij konden om het Imperialisme *niet* voor te stellen als, *niet* te maken tot de as waarom de politiek wentelde, en niet tot het hoofdpunt van de aandacht en de actie van het proletariaat. En in de overige landen was er, zoover wij weten, behalve *De Tribune* in Holland, geen enkel blad dat dit deed.

De Revisionisten: de Bernstein's, de Adler's, de van der Velde's, de Jaurès', de Vliegen's, de Branting's - wij noemen slechts de besten, - hadden de aandacht der arbeiders op het kleine gevestigd.

De arbeiders waren daarmee bezig.

Met een betere belasting, met een verzekering voor de oude arbeiders, - dikwijls alleen met de hoop daarop, - met de mogelijkheid van een combinatie met liberalen of Fortschrittler of radikalen die een beter kiesrecht zouden brengen

Zij staarden naar de leiders, naar de parlementen, en deden zelf niets. Van de leiders, uit de parlementen moest het goede komen.

Langzaam, met ijzeren schreden, naderde het Imperialisme.

Eerst werd Egypte bezet, toen Transvaal, toen China. Duitschland, het wereldland van het kapitaal, werd omcirkeld door vijandige machten.

De arbeiders merkten het niet.

Weet gij, lezer, wat het Imperialisme is? Het is de hoogste vorm van klassenstrijd die er tot nu bestaat.

Het is daardoor ook de volkomen, de afdoende weerlegging, de weerlegging met de vuist, die het neerslaat, van het Revisionisme.

De revisionistische theorie heeft nooit iets beteekend. Kautsky heeft haar onmiddellijk en afdoend weerlegd. Van haar verzachting van den klassenstrijd, van haar uithollingstheorie, van haar groote verwachting van de trust, de ontwapening, den middenstand, het nieuw-liberalisme is niets gekomen. De theorie was grondeloos. De Revisionisten hebben zich op het terrein van de praktijk teruggetrokken, om alleen daar de arbeiders te begoochelen en met het maanzaad van ijdele verwachtingen te vergifigen.

Maar die praktijk, het eenige wat van hen over is, - die praktijk, het Imperialisme komt en grijpt ze bij de keel en slaat ze dood.

Stel het u voor, lezer, zooals de ontwikkeling ging:

Daar waren de arbeiders aller landen bezig met hun mooie plannen, hun door de Reformisten opgemaakt. Met hun verzekeringen en belastingstelsels en kieswetten en pensioenen, door behulp van liberalen te krijgen. Wat werd er niet voor gedaan om toch maar dien kleinen vooruitgang te winnen. Hier ging men in ministeries, daar sloot men een verbond met de liberalen, daar kroop men, daar vernederde men zich, daar dempte men de eigen actie, daar dreef men de Marxisten uit!

Alles was in volle kleine actie. Als kleine dwergen waren de duizenden afgevaardigden aan het werk, en de miljoenen, de massa's, waren in volle afwachting.

Daar naderden wie? - De Ondergang. De Dood.

Het Imperialisme is de Ondergang en de Dood. Voor de miljoenen arbeiders, voor hun kinderen, vrouwen, vaders en moeders. Het is de stilstand, de achteruitgang, de dood van hun organisatie, voor langen tijd.

De Revisionisten, de Troelstra's, de Südekum's, de Scheidemann's, de Anseele's, de Turati's, de Frank's, de Macdonald's paradeerden bij de bourgeoisie, beloofden te stemmen voor

alles, - zelfs voor de oorlogsuitgaven! - bezochten vorsten, - legerhoofden, - beloofden al dineerend en paradeerend en vertegenwoordigend, de bourgeoisie hun stem, aan de arbeiders gouden bergen, prachtige vooruitgang, democratie, - als ze hen maar wethouder, minister, afgevaardigden maakten en op hen vertrouwden, - daar naderde langzaam, maar op ijzeren voeten, de eerste waarlijk groot-Imperialistische Wereld-Oorlog.

De Revisionisten hadden hervormingen voor het heden beloofd. De hervorming komt: de Dood. - De Revisionisten hebben aan de arbeiders democratie beloofd. Er komt gelijkheid! Zij komt, maar in den dood. Kapitalist en Arbeider zijn waarlijk in den dood gelijk. - De Revisionisten hebben algemeen stemrecht beloofd, als men maar in de liberalen geloofde. De liberalen geven den arbeiders het stemrecht. In den dood! De dooden, de duizenden arbeiders protesteeren met hun doode stem.

De Revisionisten hebben, als men hun taktiek slechts volgde, de verzoening der klassen beloofd. De oorlog verbindt ook alle klassen in den dood. -

Het Revisionisme had ook de verzoening der menschheid beloofd en ontwapening! - de volken der aarde staan in rijen van duizenden kilometers tegenover elkaar, druipend van bloed!

De Revisionisten hebben de verzachting van den klassenstrijd beloofd, - de Wereldoorlog, het Imperialisme aller Naties, zij zijn een verscherping van den klassenstrijd, zooals er nog nooit plaats vond, sinds het Kapitaal bestaat.

De Revisionisten hebben voordeelen van koloniale politiek beloofd, de koloniale politiek brengt juist den ondergang.

De Revisionisten hebben hervorming voor de toekomst beloofd. Na dezen oorlog dreigt nieuwe oorlog, nieuwe wapening. En dus verkwijning en ondergang, En dus geen hervorming. -

Een klasse, die 20 jaar gehoord heeft, dat zij in de bourgeoisie vertrouwen hebben moet, kan haar niet meer bestrijden. -

Terwijl de Revisionisten (met de burgerlijke partijen) den arbeiders vooruitgang beloofden, bereidden zij, door de arbeiders te verblinden, den ondergang voor van het Proletariaat.

Dit is het toppunt van het Revisionistisch bedrog, waartoe het komen moest.

Maar het is ook de ondergang van het Revisionisme, van den strijd-voor-het-kleine-alleen.

Het is de ondergang van deze tweede, de hervormende, fase van den Arbeidersstrijd.

Want de Reformisten zijn niet alleen, naast de Kapitalisten en de Onkunde der Arbeiders, de oorzaak van de machteloosheid, de onwetendheid, de lafheid, het Nationalisme, het Chauvinisme, het Imperialisme van nu van het Proletariaat, van de ellende, de scheuring, de verzwakking nu, maar zij zijn ook de oorzaak van, mede-verantwoordelijk voor en mede-schuldig aan al wat na den oorlog komen zal: de Verzwakking voor langen tijd, de Ellende, het ophouden van alle Hervorming, de noodzakelijkheid om met een zeer verzwakt Proletariaat den Strijd, de noodzakelijkheid misschien om met een geestelijk gedemoraliseerd proletariaat den strijd voor de Revolutie te herbeginnen.

O, mocht het door den uitslag en den afloop en de ellende en de gevolgen, die deze oorlog brengt, gebeuren dat de Reformisten, en al wat hun gelijk is, door het arbeidende volk werden weggevaagd!

De schrijver dezer brochure en de partij waartoe hij behoort, hebben, reeds vele jaren geleden, het Proletariaat van hun land gewaarschuwd. Hij zelf en de leden zijner partij hebben in talloze vergaderingen, brochures en courantenartikelen over het Imperialisme, tot den oorlog toe, gezegd dat van alle schoone beloften der bourgeoisie en der Revisionisten niets komen kon, want dat het Militarisme, de koloniale politiek, kortom het Imperialisme alle geld voor zich eischte, alle vooruitgang tegenhield, de lasten verzwaarde, en dat waarschijnlijk een wereldoorlog, een tijdperk van wereldoorlogen, in aantocht was. Daarom vooral veroordeelden wij het samengaan met burgerlijke partijen, die niets zouden doen. Wij zijn daarom door de revisionisten uit de Nederlandsche sociaal-democratie gesmeten en hebben een eigen partij moeten stichten!

Wij zijn om het Imperialisme, dat wij bestrijden wilden, maar dat zij steunden, uit de sociaaldemocratie geworpen.

De arbeiders kunnen nu zien wie gelijk heeft gehad.

VII. De Nationale Massa-actie.

Intusschen, het Imperialisme kon niet over de wereld komen, zonder de arbeiders tot een nieuwen grooteren strijd te *dwingen*.

De Revisionisten, de afgevaardigden en leiders en vakvereenigingsbesturen mogen in hun kleinen beperkten kring het algemeene van zijn komst dan niet merken, met alle middelen trachten de arbeiders bij het kleine te houden, - het Kapitaal zelf met zijn nieuwe enorme expansie, in alle landen, doet hun pogingen te niet, logenstraft ze althans.

Het Imperialisme brengt of gelijktijdig met zich, of veroorzaakt, enorme hoge staatsuitgaven, kolossale zware belastingen, invoerrechten, stijging der prijzen, daling van het werkelijk loon, oppermacht der patroonsbonden, achteruitgang in kracht der vakorganisaties, stilstand van de arbeidswetgeving, achteruitgang van het Parlementarisme.

De Reformisten mogen nog zoo veel onderhandelen met de bourgeoisie, de arbeidersklasse nog zoo zeer willen prostitueeren; de vakvereenigingsleiders mogen nog zoo zeer een bureaucratie vormen, die de vrije beweging der arbeiders neerhoudt, en hun klasseleven dwingt in eentonige lage banen, hun geesten verslaaft en tot stof maakt, de ontwikkeling van het Kapitalisme tot het Imperialisme laat zich telkens heftiger gevoelen.

Het Kapitaal is niet een doffe, doode, stilstaande macht, - evenmin een bewegelijk rijk vloeiende bron van weldaden. Het is een voortdurend zich ontwikkelende kracht, die aldoor nieuwen strijd baart.

En wat is nu het eigenaardige, het nieuwe, de nieuwe kracht, de nieuwe strijd, de nieuwe ontwikkeling, in het Kapitalistische tijdperk dat Imperialisme heet?

Wat is nu de nieuwe groote verandering die dit, - nu, - in het leven der arbeiders brengt?

Wat is de nieuwe zegenrijke macht die het, - nu, - door zijn aanval, - aan de arbeiders geeft? Wat is de weldaad, de allesovertreffende weldaad waarmee het de arbeiders (nu voor het eerst waarlijk) opheft, naar een hooger trap? Nu, Nu!

Dit: dat de massa zelf moet gaan handelen.

In de voor-imperialistische periode, - na den eersten tijd van de aaneensluiting der arbeiders onderling en hun eersten revolutionairen theoretisch-radikalen opstand tegen de bourgeoisie, - geschiedde de actie vooral door kleine groepen en leiders.

Maar tegen de Trusts, de Banken, de Imperialistische Regeering en tegen het Imperialisme zelf vermogen kleine groepen weinig, en leiders, met de slimste taktiek, zoo goed als niets.

Wat vermag tegen een Syndikaat een vakverenigingsleiding, en tegen een Imperialistisch Parlement een vertegenwoordiger, een vertegenwoordiging - alleen?

Ieder, die gevoelt, wat de macht is van een Trust tegenover een vakvereniging, van een Hooge Bank over de economie en politiek van een land tegenover een vertegenwoordiging, van een Regeering, die Imperialisme en oorlog wil, tegen een parlementaire partij, zal erkennen, dat de actie der massa, naast de vertegenwoordiging en de leiding, *noodzakelijk* is.

Dit ligt in de Macht opgesloten, die tegenover de arbeiders staat. Die door de Trust en het Imperialisme oneindig grooter geworden is.

Om de Trust, de Ondernemersbonden, de Regeering, -

Om de Regeering, ondanks het Imperialisme, te *dwingen* tot vooruitgang, moet de Massa op het tooneel.

De Nationale massa.

Er is geen andere weg voor het Proletariaat tot vooruitgang, tot hervorming.

Er is geen andere weg voor het Proletariaat naar de Toekomst, naar de Maatschappij van Vrijheid, Gelijkheid en Eenheid.

Een nieuwe fase vangt aan.

De Theoretisch-Radikale was de eerste. Zij diende om het zaad te strooien.

De Hervormende was de tweede. Zij splitste zich in de revolutionair-hervormende en in de revisionistisch-hervormende. Zij diende om de hervormingen, die te krijgen waren, te veroveren.

De derde komt. Zij dient om de massa te verzamelen tegen het Bank-Kapitaal, de Trust, de Imperialistische Regeeringen.

Zij roept de massa's op.

De eerste fase riep den Enkeling op. Tot theoretisch Begrip.

De tweede de Massa tot Hervorming door leiders.

De derde de Massa tot de Revolutionaire Daad.

Ze is de hoogste fase die wij nu bereiken kunnen.

Voelt gij wat dit zeggen wil, lezer: De massa komt op het tooneel?

Het beteekent, dat de massa eindelijk ontwaken gaat. Het beteekent dat zij, zonder leiders, of zonder veel beteekenis der leiders, handelen gaat.

Het beteekent, dat wij een stap doen zoo groot als de Arbeidersklasse nog nimmer deed. Het beteekent, dat wij zeer dicht ons einddoel naderen.

Er is geen andere weg voor het Proletariaat naar het Socialisme.

De massa *moet* zelf gaan handelen, *moet* komen.

De ontwikkeling van het Kapitalisme tot Trust, Hooge Bank en Imperialistisch Parlement en Regeering wil het. Het kan niet anders.

En de Massa *is* dan ook al gekomen in de laatste tientallen jaren, sinds het Imperialisme kwam.

Ondanks alle praatjes en beloften en verdragen voor en aan en met de bourgeoisie, en voor en over en met de arbeiders, ondanks alle pogingen van vakvereenigingsbesturen en afgevaardigden om het werk alleen, van boven af te doen, heeft de Massa de taak ook zelf in handen genomen.

In Zweden, in Noorwegen, in Denemarken, in Engeland, in Holland, Frankrijk en België, in Italië en Spanje, in Oostenrijk en in Rusland heeft het proletariaat zelf, door algemeene en massastakingen, door protest- en demonstratieën dwangstakingen, door economische en politieke stakingen, door stakingen van geheele arbeidersbevolkingen en van gedeelten daarvan, getoond, dat het de nieuwe ontwikkeling heeft gevoeld. Het heeft kleine deelen van het proletariaat met algemeene staking geholpen tegen kleine kapitalen, het heeft groote kapitalistische maatschappijen overwonnen, het heeft steden en landen geschokt, het heeft met de generale staking, als direkt gevolg van een imperialistischen oorlog, de eerste proletarische Revolutie gemaakt.

De enorme stakingswoede van het Engelsche proletariaat, tegen de leiders in, der laatste jaren, is een gevolg van wat het Imperialisme met zich brengt, en de demonstratie die het Duitsche proletariaat voor eenige jaren heeft gehouden tegen het kiesrecht in Pruisen, was een poging om, langs

dien weg, de ontwikkeling van het al machtiger wordende Imperialisme tegen te houden.

De Arbeidersklasse van Europa is al sinds jaren in beweging om het Imperialisme te breken, of althans in den strijd er tegen nieuwe macht, nieuwe concentratie, hooger en beter eenheid te verwerven.

Het handelen der massa *is* gekomen, - van zelf.

De actie tegen het Imperialisme is van zelf, natuurlijk, de Massa-actie.

De actie tegen den Oorlog kan niet anders dan Massaactie zijn.

Alleen zij ging tot nu toe nog in het klein, onbewust van de groote oorzaak, en van het ééne groote doel, nog niet geconcentreerd, nog niet met alle krachten naar één doel, met één woord, zij ging nog ongeorganiseerd en - nationaal.

Het geconcentreerde Kapitaal in deze fase, de Trust, de Hooge Bank, het Imperium der rijken, en het Imperialisme der machtige Rijken, kunnen alleen bewust, georganiseerd en internationaal bestreden en overwonnen worden.

VIII. De Oorzaken van het Nationalisme van het Proletariaat. c. De Radikalen. Kautsky.

Maar nog niet hebben wij alle oorzaken en remmende krachten genoemd, die de Arbeidersklasse tegenhielden om van den ouden, kleinen - en nationalen - weg tot den grooten, - en internationalen - te komen.

Tegen de nieuwe kracht der arbeiders, de actie der massa, treedt naast het Revisionisme weer een nieuwe kracht op om haar den voortgang te beletten.

Maar de nieuwe tegenstand kwam van hen, van wie men het vroeger niet zou hebben verwacht. Zij kwam van de Marxistische of Radikale arbeiders en leiders der socialistische partijen.

Bij den opgang, dien het proletariaat noodzakelijk maken moest, van de oude taktiek, van den strijd door vertegenwoordigers en kleine gedeelten van het proletariaat, tot de

massa-actie in het algemeen en de algemeene staking in het bijzonder, bij den opgang dien het maken moest van nationale tot internationale actie, bij dien opgang traden haar de aanhangers en leiders der oude taktiek in den weg, - en nu niet alleen of voornamelijk meer de Reformistische maar de Marxistische. Juist degenen die in de eerste, revolutionair-theoretisch-praktische periode de leiders der arbeiders waren geweest, en die zich in de volgende, de revisionistische periode, krachtig en schitterend tegen het reformisme hadden verzet.

Duitschland is ook hier weer het beste voorbeeld. Hoewel men het verschijnsel overal, in Holland en in België, in Frankrijk en Italië, in Oostenrijk en Engeland zien kan, het duidelijkst blijkt het, door de groote afmetingen van den strijd, in Duitschland.

Terwijl de revisionistische leiders (en arbeiders) daàr, (in Duitschland), alles deden om het proletariaat door beloften, van kleine voordeelen, en van voordeelen door hulp der bourgeoisie in het parlement, of door den dagelijkschen strijd der vakvereenigingen te behalen, af te houden van een massaal optreden buiten het parlement en grooter dan der vakvereenigingen, trachtten de radikale leiders dat zelfde te bereiken door ontmoediging.

Zij weerhielden iedere massa-actie binnen het raam der natie tegen de Regeering.

Terwijl het Imperialisme al machtiger en machtiger werd, beloofden aan den eenen kant de Reformisten al grooter voordeelen van een samengaan met die zelfde partijen die de dragers van het Imperialisme zijn, en dus den oorlog brachten, en rieden de radikale leiders de massa's tot niets doen, tot passief zijn, tot geen actie tegen ze aan. Of, als ze dit niet luide aanrieden, dan waren zij toch tegen alle aktie der massa gekant en verzetten zich daartegen met alle macht.

Hoe is dit zoo gekomen? Hoe hebben juist die Radikalen de revolutionaire actie van het proletariaat verloochend?

De meesten van de Radikalen, die Marxisten waren of zoo zich noemden, *vreesden* de nieuwe actie van het proletariaat, en wilden daarom alle actie maar laten als ze was: stembus, vakvereeniging en leiders. En de voornaamste, meest gezaghebbende theoreticus der partij, Kautsky, was onder hen, werd nu van deze radikalen de theoreticus.

Kautsky heeft alles gedaan wat hij kon om de massa van

het Duitsche proletariaat tegen te houden, en te beletten de eigen actie te beginnen.*)

Kautsky heeft (in zijn discussie met Rosa Luxemburg) de algemeene staking voor Duitschland bestreden. Alsof Duitschland op Europa een uitzondering was.

Hij heeft, *in deze periode en dezen tijd*, de aandacht van het proletariaat gevestigd op het Parlement voornamelijk. Daar lag weder, volgens hem, het belangrijkste tooneel van den strijd. - Alsof het Imperialisme in het Parlement te overwinnen was.

Hij heeft, *in deze periode*, toen de arbeiders alleen nog maar van zich zelf iets hadden te hopen, gezegd, dat van den steun van den middenstand de strijd afhing. Dien moesten wij eerst aan onze zijde hebben. - Alsof de middenstand niet met het Imperialisme gaat.

Hij heeft, om den vrede te behouden, het vormen van een Europeeschen Statenbond aangeraden, - alsof de arbeiders daaraan iets konden doen, alsof het Imperialisme daarop zou wachten, alsof onder de bourgeoisie *nu* beduidende krachten waren tegen den oorlog, alsof de arbeiders niet alleen stonden.

Hij heeft *nog in Oktober 1911* in de *Neue Zeit* de massa der georganiseerden ontmoedigd door de massa der ongeorganiseerden onbetrouwbaar te noemen. - Alsof de massa der ongeorganiseerden niet alleen tot strijd komt *door strijd*.

Hij heeft *in 1910* door de mogelijkheid, voor de bourgeoisie, van ontwapening te bepleiten, en de ontwapening, *op dat oogenblik*, tot leuze van het proletariaat te maken, de aandacht van het proletariaat van de op dat oogenblik eenige wijze van bestrijding van het Imperialisme, n.l. door de actie der massa zelf, voor Duitschland afgeleid. Alsof ontwapening in 1910, en nu, en onder het Imperialisme mogelijk was.

Hetzelfde deed, op zijn raad en met medewerking van alle Revisionisten en Marxisten van Kautsky's richting, het Kopenhaagsche congres. - Alsof de Bourgeoisie ontwapening wil, alsof zij die *kàn* willen!

Kautsky heeft, *in den tijd*, dat het Imperialisme in alle groote staten reeds tot vlak bij den Oorlog naderde, en hij zoo goed

*) Één korten aanloop heeft men gewaagd, - tegen het Pruisische kiesrecht. Maar dien heeft men spoedig gesmoord.

Men zie over dit en de volgende punten de debatten in de 'Neue Zeit' tusschen Rosa Luxemburg, Pannekoek, Mehring, e.a., en Kautsky. Wij geven hier slechts den algemeenen geest der artikelen van den laatste.

als aan de grenzen was, bij de verkiezingen van 1912 in Duitschland, den raad gegeven de groepen van de bourgeoisie die tot de scherpste voorstanders van het Imperialisme behooren, de vrijzinnigen, te steunen. - Alsof niet juist deze liberalen, de reeders, het intellect, etc., meer nog dan eenige andere partij, de dragers van het Imperialisme zijn.

Ook daarmee heeft hij de arbeiders doen gelooven, dat *in dezen tijd, op dit oogenblik*, uit het Parlement, van de Vrijzinnigen iets anders dan de zwaarste onderdrukking, de oorlog en de ondergang kon komen.

Kautsky heeft, als theoreticus der Radikalen, de Massaactie afgeraden, omdat de organisaties der arbeiders dan gevaar liepen. - Alsof de organisaties het doel en niet het middel zijn van den Klassenstrijd! Alsof het Imperialisme de organisaties niet toch machteloos maakt! Alsof Organisaties van Arbeiders niet weer herleven.

Kautsky heeft allen, die het proletariaat trachtten te overtuigen, dat het nu zelf moest optreden, zooveel hij kon bestreden.

Wel ging deze strijd, van hem en de Radikalen, om punten van nationale politiek in vreedestijd, vooral om de massaactie voor het Algemeen Kiesrecht in Pruisen, maar het spreekt van zelf, dat de voor nationale actie door hem ontmoedigde massa, ook tegen het groeiende Imperialisme en den komenden wereldoorlog niets zou durven ondernemen.*)

Op het Bazeler congres heeft Kautsky, met de reformistische en radicale leiders, elke bespreking van een gemeenschappelijke internationale actie van het proletariaat onmogelijk gemaakt. - Alsof deze - juist toen - niet het éénige was.

Kautsky wilde, zooals hij zeide, met deze taktiek de Regeering en de heerschende klassen afmatten. Het blijkt nu, dat hij daarmee niet haar, maar de Arbeidersklasse ten doode toe heeft afgemat.

Kautsky zegt tot de arbeiders, nu, in deze periode van de ontwikkeling van het kapitalisme, nu alle staten elkaar aanvallen, en daardoor aanvallen het geheele proletariaat:

*) Hoezeer het Duitse proletariaat, het sterkst georganiseerde der wereld, ontzenuwd was, bleek bij het bezoek van den Czaar van Rusland aan Berlijn. Toen roerde het Berlijnsche sociaal-democratische proletariaat, dat sterker georganiseerd is dan het proletariaat van eenige stad ter wereld, zich niet. Het manifesteerde niet, het hield niet eens een vergadering.

Gij moet, als uw vaderland wordt aangevallen, voor het vaderland vechten.^{*)} - Alsof nu niet het oogenblik was gekomen voor het gevecht tegen het Imperialisme.

Dit kenteekent het optreden dier radikalen - in alle landen van West-Europa: Zij waren tegen de massa-actie van het proletariaat. Zij waren dus vóór het den vrijen loop laten aan het Imperialisme. Zij waren vóór het Imperialisme zelf.^{**)}

Het enormste verschijnsel van den kapitalistischen tijd, het definitief veroveren der geheele wereld, van het reusachtige gedeelte dat nog over was, door het kapitalisme, treedt in, en maakt reusachtige vorderingen en nadert haar doel.

Het bedreigt het proletariaat met een zeer groote verlenging van den duur van zijn slavernij.

Het bedreigt het proletariaat met een periode van achteruitgang, verzwakking, ondergang misschien, - de radikalen van het slag van Kautsky, weten niet wat te doen. Het eenige wat zij zeggen is: houdt uw politieke- en vakvereenigings-vergaderingen, houdt 's avonds een demonstratie, en stemt op uw tijd voor het parlement.

Meer nog: het gansche kapitalisme der wereld, althans een reusachtig gedeelte er van, keert zich voor het eerst

*) Zie o.a. de 'Neue Zeit' 2 October 1914, blz. 4. 'Ieder volk en ook het proletariaat van ieder volk heeft er een dringend belang bij, den vijand het overtrekken der grenzen te verhinderen', (d.w.z. om dezen Imperialistischen oorlog te voeren,) om de verschrikkingen en verwoestingen door den inval.

En op pag. 7. 'Daaruit volgt voor de sociaaldemocraten van alle naties het zelfde recht of de zelfde plicht aan de verdediging deel te nemen.'

Men houde hierbij in het oog, dat juist Kautsky de arbeiders zooveel hij kon heeft belet den oorlog te verhinderen, en gemaakt heeft dat de sociaaldemocratie en de massa niets deed.

Dat geeft ons het recht van Kautsky te zeggen wat hierboven staat.

Of hierdoor, door het vrijwillig meedoen van het proletariaat, het Imperialisme versterkt wordt, en later, juist hierdoor, veel erger verschrikkingen en verwoestingen door nieuwen oorlog ontstaan, dat neemt Kautsky niet in zijn overwegingen op.

***) 'Ein hüben und drüben nur gilt.' 'Wie niet voor mij is, is tegen mij.' Men zie hierboven, in hoofdstuk IV, waar wij hebben aangetoond, dat de keuze voor de arbeiders ligt tusschen Gezamenlijke Actie, - dus Massa-actie, - van het Wereldproletariaat tegen het Imperialisme, of samengaan met het Imperialisme. Wie voor den strijd tegen het Imperialisme is, moet voor de Massa-actie zijn, want een ander strijdmiddel tegen het Imperialisme bestaat niet.

in de wereldgeschiedenis tegen het proletariaat van geheel Europa, van een groot deel van Azië, van een deel van Afrika, met één daad.

Voor het eerst komt het proletariaat der wereld, als geheel, rechtstreeks in botsing met het wereldkapitaal. En de Marxist, de leerling van Marx, weet niet anders tot het proletariaat te zeggen dan: gij moet ieder voor uw vaderland vechten, gij moet den wil der kapitalisten doen.

De radikalen weten over den Imperialistischen oorlog niets anders te zeggen dan: laat hem maar over u gaan. Hij is onvermijdelijk.

Zij leeren de passiviteit.

Hoe komt dit alles? Wat is de oorzaak hiervan?

Kautsky was een zeer goed wegwijzer, en die Radikalen waren zeer goede wegwijzers en leiders, zoolang de verhoudingen in het kapitalisme dezelfde, over het algemeen, waren als tijdens Marx' en Engels' leven, zoolang er *nationaal* gestreden moest worden voor de stichting en uitbreiding der *nationale* partijen in ieder land. Zoolang er op de gewone wijze, in parlement en vakvereeniging, moest worden gestreden.

Zij waren zeer goede wegwijzers van dien eersten eenvoudigen en, betrekkelijk, nog gemakkelijken weg, zij waren vooral zeer goede verklaarders van dien weg, verlichters voor het proletariaat van de oorzaken die het proletariaat tot die eerste eenvoudige actie moesten drijven, de bewegingen van het kapitaal, der partijen, der patroons, der regeeringen, de klasseverhoudingen in den tijd van het Kapitalisme.

Maar de strijd ontwikkelt zich. Het Kapitaal neemt vormen aan die Marx gedeeltelijk wel heeft voorzien, maar niet gezien. De Trust komt, de Hooge Bank wordt leider der geheele ekonomie der wereld, het Imperialisme komt. De overvloed en de concentratie van het kapitaal doet alle Staten in één actie, het veroveren der wereld, gelijktijdig, tegen het geheele Proletariaat der Wereld optreden, het Imperialisme begint de reeks van zijn oorlogen, - een andere wijze van handelen, dan in parlement alleen door vertegenwoordigers, of in vakvereenigingen door een deel van het proletariaat en hun leiders, wordt noodig, de massa, de nationale massa en de internationale massa der wereld moet op het tooneel, zij alleen kan de geweldige nieuwe machten van Trust en Wereldkapitaal overwinnen, - daar deinzen Kautsky en Bebel en van der Goes en Guesde en Hyndman, en met hen vele anderen, terug, en weten niet wat te doen. Beter is het maar

niets te doen en de economische ontwikkeling, de ontwikkeling van het kapitalisme, der dingen, der werktuigen, der productiekrachten, van het kapitaal, te laten gaan zoals zij willen,... beter is het, - want niet zich verzetten in den strijd *is* meegaan, - mèt het Imperialisme, mèt den Oorlog, te gaan.

In de oude voorgaande periode, waarvan Kautsky de theoreticus is geweest, was alles zeer eenvoudig en klaar. In ieder land moest de arbeider 'socialist' worden. Hoe klaar is het, dat hij tot zijn vakvereniging behoort en tot zijn partij! Dat hij staakt voor zijn vak en stemt voor zijn belang. Het onmiddellijk belang eischt het. Niet veel verstand, niet veel moed vereischen, nadat de eerste strijd is gestreden, die daden, al is het ook een groote vooruitgang bij de vorige slavernij, om ze te doen.

De economische omstandigheden wijzen in dien tijd den arbeider van zelf en licht den weg. De economische omstandigheden dwingen hem, hij behoeft zich slechts te laten drijven. De economische omstandigheden zijn sterker dan de mensch. Voor dien tijd was Kautsky de goede theoreticus en deze leiders de goede leiders.

Maar het Imperialisme komt en valt de arbeidersklasse der wereld aan. Nu geldt het niet meer te strijden voor het vak of voor de arbeiders in het land. Nu geldt het niet meer te strijden door vertegenwoordigers alleen. Nu geldt het te strijden voor alle proletariërs, direkt. En zelf. Niet met de leuze, met de groote frase, maar met de daad. Nu geldt het zelf op te treden tegen de Regeering! Het Imperialisme maakt den strijd voor het eerst tot wereldstrijd. Nu geldt het eindelijk het vaderland af te zweren. Nu is de vijand niet meer het Duitsche kapitalisme, maar, direct, ook het Russische, ook het Fransche, ook het Engelsche. De vijand, de werkelijke, niet alleen theoretische, maar daadwerkelijke praktische vijand is van nu af aan, en voor goed, totdat het Socialisme gekomen is, de Wereld, het Kapitaal der Wereld. Het geldt dus, de massa, - zelf, direkt, op te treden tegen alle Regeeringen.

Nu geldt het voor den arbeider zelf groot te worden. Nu geldt het voor de Massa zelf groot te zijn.

Het geldt nu voor de massa om socialistisch te worden.

Het geldt nu voor de massa waarlijk socialistisch te handelen.

De massa *mag* nu niet meer onwetend, laf, lauw, dof of onverschillig zijn. Zij mag niet meer middensoort zijn, niet meer laag.

Nu gaat het om het karakter der massa. Dit moet veel hooger dan vroeger worden.

Van uit den passieven strijd moet het proletariaat stijgen tot den aktieven, van uit den kleinen strijd, der vakvereeniging en der verkiezing, van uit den kleinen strijd door vertegenwoordigers, moet het proletariaat, - zelf, - alleen, - zonder leiders of met de leiders als bijzaak, den geweldigen stap doen tot alleen handelen tegen het allersterkste kapitaal-wezen, de sterkste Maatschappelijke Kracht, die ooit bestond: het Imperialistisch Wereld-Kapitaal.

Van uit den kleinen nationalen strijd door vertegenwoordigers moet het proletariaat, en moet de proletariër, tot den grooten internationalen, - op zich zelf, alleen.

Natuurlijk zijn ook nu de drijfkrachten van dit alles de economische krachten. Het is, evenals in de vorige periode, de ontwikkeling van den arbeid, in dit geval den in de Syndikaten enz. geconcentreerden arbeid, die de arbeiders brengt tot dit nieuwe begrip en daad. Maar hoeveel hooger is het begrip en de daad, dan in de vorige periode. Hoe moeten begrip en gevoel en daad van het proletariaat stijgen om dezen strijd te beginnen.

Kautsky, Guesde, helaas de radikalen van het vorige geslacht,^{*)} kunnen niet meer mede. Zij blijven achter en meenen dat een nieuwe strijd niet mogelijk is. Zij begrijpen dien nieuwen strijd niet. Zij zien niet, dat zelfs voor het verkrijgen van hervormingen de massa-actie nu noodig is. Zij zien niet dat zij alleen tegen het Imperialisme en den Oorlog baten kan. Zij zien niet dat het Imperialisme van alle landen zich tegelijk richt tegen alle en elk proletariaat. Zij zien niet dat het proletarisch belang is niet meer voor het imperialistische vaderland te strijden, maar samen tegen het Imperialisme aller landen. Zij zien niet de nieuwe internationale wereldactie van het Proletariaat tegen het Imperialisme. 'Vecht maar voor uw vaderland. Het kan niet anders'.

Zij zien niet, dat het Imperialisme eindelijk - voor het eerst - de Proletariërs aller landen vereenigt.

*) En helaas vele jongeren! Men zie de houding van den redacteur der 'Vorwärts', Hilferding, van de Oostenrijksche Marxisten! enz.

Marx meende, in de eerste plaats, dat de communisten vóóraan moeten gaan, dat zij in de beweging de toekomst der beweging vertegenwoordigen. Kautsky, de Radikalen blijven achter bij de beweging.

Marx was economisch determinist, historisch materialist. Dat wil zeggen dat hij meende, dat, als de ontwikkeling der produktiekrachten een klasse omhoog stuwt, de geest dier klasse alle moeielijkheden die de strijd haar stel, kan overwinnen. De vraagstukken die de maatschappij, dat is de mensch, zich zelve stelt, kunnen door den mensch worden opgelost.

Marx leerde dus, voor wie hem begrijpt, dat de geest de wel niet absoluut vrije, maar toch *machtigste* economische factor is, - die ten slotte, telkens weer en telkens weer, in altijd nieuwe verhoudingen, de maatschappij *maakt, schept*.

Kautsky meent dat de economische omstandigheden, nu het kapitalistische Imperialisme, sterker zijn dan de door die verhoudingen geschapen en door haar opkomende arbeidersklasse, dat zij ze niet te boven komen kan. Dat de reeds zoo geweldig sterke arbeidersorganisaties zich zonder werkelijken strijd moeten overgeven. Daarom zegt hij: gij kunt niet anders dan uw vaderland voor het Imperialisme dienen. Gij kunt geen nieuwe methode volgen, geen nieuwe actie. Ge moet u buigen.

De klasse der toekomst moet zich volgens hem voor het Imperialisme buigen. Zij moeten onder het Imperialisme, dat alle Staten tot aanvallende staten maakt, aanvallend op elkaar, aanvallend op Koloniën met zwakke bevolkingen, aanvallend op het Proletariaat der Wereld, voor het Imperialisme van hun Vaderland vechten. Zij moeten dus aanvallen op de bewoners dier Koloniën en op het Proletariaat der Wereld!

Zij moeten dus aanvallen op zich zelf.

Zij moeten, mèt het Imperialisme, mèt het Kapitalisme, vóór hun Imperialistisch Vaderland, zich zelf en het Proletariaat der Wereld voeren tot ontzaglijke verzwakking, tot misschien voor jaren ondergang.

En dat moeten zij doen, zonder zich te verzetten op de wijze die de sterkste is, die, *die zij zelve al hebben gevonden*, de massa-actie tot het uiterste!....

Hiermede heeft Kautsky, in zijn nieuwen vorm, als theoreticus van dit Radikalisme, voor ons opgehouden te zijn *de*

theoreticus voor de praktijk, voor den praktischen strijd van het proletariaat.)*

Want dit is niet langer, - noch Klassenstrijd, noch revolutionair Marxisme, noch ook Historisch Materialisme. Dit is het opgeven van den klassenstrijd in Economisch en Politiek Fatalisme.

En dit dachten en zoo spraken, schreven en handelden met hem de Radikalen in Duitschland, en met en door hen een menigte van arbeiders.

En als dat in Duitschland zoo was, hoe moest het dan in andere landen zijn, waar die radikalen of weinig of niet gevonden worden.

In Frankrijk waar het Marxisme nog altijd geen vasten bodem vond. In Engeland waar de arbeidersklasse zonder theorie handelt naar het toeval der gelegenheid.

Of in Holland waar een geheele partij jaren lang handelt naar den wil van, waar het zwakke proletariaat gevallen is in handen van één man, die, belachelijk schouwspel 1, de geweldigste wereldbewegingen meet naar den maatstaf van zijn geringe persoonlijke eerezucht.

Het zijn dus ook de Radikalen, of de zoogenaamde Marxisten, die het Proletariaat tot de zwakheid hebben gebracht waarvan wij nu getuigen waren.

Zij zijn, naast de onkunde der Arbeiders en het Reformisme, mede de oorzaak dat de Arbeiders niets hebben gedaan, maar zich hebben overgegeven aan het Imperialisme.

Zij zijn mede de schuld van het Nationalisme en Chauvinisme der massa.

Zij zijn dus ook mede verantwoordelijk voor al wat na den oorlog gebeurt, of gebeuren kan: de verscheuring van het Proletariaat, zijn verzwakking als strijdende klasse, zijn misschien voor jaren ondergang.**)

*) Het spreekt van zelf, dat voor ons, - juist voor ons, voor ons alleen, - de theoretisch-praktische geschriften uit Kautsky's vroegeren tijd, tot en met 'De Weg naar de Macht,' al hun waarde blijven behouden. En niet minder zijn alleen theoretische werken.

**) Er bestaan in Duitschland partijgenooten die in de praktijk Marxisten zijn gebleven. Een groep van 17 Rijksdagleden was tegen het toestaan der oorlogskredieten op den 4den Augustus 1914, waagde het evenwel niet dit in den Rijksdag te doen blijken. - Wij noemen verder slechts Mehring, Rosa Luxemburg, Clara Zetkin, Radek, Karl Liebknecht. De laatste heeft in de Rijksdagzitting van aanvang December 1914 tegen de oorlogskredieten gestemd, en dat aldus gemotiveerd:

'Mijn stem tegen het wetsvoorstel van heden berust op deze overwegingen:

Deze oorlog, die geen der betrokken volken zelf heeft gewild, is niet ontstoken ten bate van de welvaart van het Deutsche of van enig ander volk. Men heeft te maken met een imperialistischen oorlog, een oorlog om de politieke heerschappij over gewichtige exploitatie-terreinen voor het industrie- en bankkapitaal. Van het standpunt der concurrentie in de oorlogstoerusting heeft men te maken met een door de Deutsche en Oostèrrijksche oorlogspartijen gemeenschappelijk in de duisternis van het half-absolutisme en der geheime diplomatie uitgelokten krijg, om de tegenstanders vóór te zijn. Tevens is de oorlog een Bonapartistische poging om de groeiende arbeidersbeweging te ontzenuwen en te verpletteren. Dit hebben de verlopen maanden in weerwil van een niets ontzienden toeleg, om de hoofden te verwarren, met steeds grootere duidelijkheid getoond.

De Deutsche leuze "Tegen het Tsarisme" bedoelde - evenals de tegenwoordige Engelsche en Fransche leuzen "tegen het militarisme" - de edelste neigingen, de revolutionaire overleveringen en idealen van het volk voor den volkshaat in beweging te brengen.

Onder den invloed van deze krachten: het voortdurend bezig zijn in vakvereniging en partij met het kleine en nationale, - het Reformisme, dat, terwijl het Imperialisme naderde, verbeteringen beloofde door samenwerking met de burgerlijke partijen, en dat in het tijdperk van het Imperialisme, koloniale politiek wilde voeren, - het oude Radikalisme, dat, ondanks dat de massa met massa-actie nationaal begon, deze tegenhield, - onder het algemeen onverstand dus van het Imperialisme, - en ten slotte ook omdat niemand begreep, dat internationale actie het eenig verweermiddel tegen het Imperialisme is, en geen enkele nationale Partij iets tegen het Imperialisme der Wereld vermag zonder de andere nationale partijen, dat internationale aktie der massa dus noodzakelijk is, - door al deze krachten is het, dat

Duitschland, de medeplichtige van het tsarisme, het voorbeeld van politieke achterlijkheid tot den dag van heden toe, heeft geen roeping als bevrijder van de volken. De bevrijding van zoowel het Russische als het Duitse volk moet beider werk zijn.

De oorlog is geen Duitse verdedigingsoorlog. Zijn historisch karakter en aanvankelijk verloop beletten vertrouwen te stellen in de bewering eener kapitalistische regeering, dat het doel, waarvoor zij kredieten vraagt, de verdediging van het vaderland is'.

In verband hiermede moet ook genoemd het Bremer partijblad, dat voor en tijdens den oorlog een schitterende revolutionaire propaganda voert.

Wij hopen dat zij allen een groot aantal Duitse arbeiders achter zich hebben.

het Proletariaat zoo goed als verstandloos meedoet aan den oorlog, zijn enorme, machtige organisaties niet heeft gebruikt, weerstandloos meedoet met het Imperialisme, in zooveel deelen nu gescheiden is als er naties zijn, de Internationale gescheurd is en ineengestort, en de Internationale Sociaal-Demokratie op de ellendigste wijze haar eigen zaak verraden heeft en overgeleverd aan een toekomst die de grootste gevaren in zich sluit.

Het Imperialisme is voor het proletariaat nog te machtig gebleken.

Het Kapitaal had zich geestelijk veel sneller ontwikkeld dan het Proletariaat.

De Machtige Bourgeoisie had alles gedaan voor haar groei.

De Slaven hadden, als altijd, den groei van de Macht van hun Meesters niet gezien. Zij hadden, als altijd, hun Macht daartegen niet gevormd.

IX. De Marxistische richting. De Nationale en Internationale Massa-actie.

En nu is de eerste Imperialistische Wereld-Oorlog gekomen.

Nu kan het proletariaat zien, en aan het lichaam voelen, en met den geest begrijpen wat het Imperialisme is.

Ging het Imperialisme te snel voor zijn begrip, de economische ontwikkeling zorgt, zooals altijd, - door de feiten, - dat het het toch moet gaan begrijpen.

En nu zal het ook kunnen oordeelen, welke strijdwijze, welke van de richtingen, die in het Proletariaat aanwezig waren, de juiste is geweest.

Opdat het Proletariaat dit nu zal kunnen beslissen, moeten wij nog eene richting bespreken, die wij tot nog toe, omdat zij zoo goed als geen invloed heeft gehad, en dus niet mede de houding van het proletariaat, en zijn toekomst, en die der Internationale heeft bepaald, zijn voorbijgegaan.

Er was ook nog een andere richting in de Internationale, behalve de Reformistische en de Radikale. Dat was de onze, die wij verdedigen in dit geschrift. *De Revolutionaire*. Het was die van een zeer klein deel der Internationale. -

Wij meenden, dat de arbeidersklasse, sinds het Imperialisme zijn doel en karakter duidelijk vertoonde, een revolu-

tionairen strijd tegen de kapitalistische klasse in Europa en Amerika had moeten beginnen.

Toen het duidelijk werd, dat het Imperialisme - met zijn begeleidende en uit dezelfde bron ontspringende verschijnselen: Trusts, Syndikaten en geweldige Ondernemersbonden, - aldoor sterker Militairisme, steeds groeiende belasting en onderdrukking der arbeidersklasse, duurte, economische machteloosheid der arbeiders, stilstand van arbeidswetgeving en oorlog bracht, - met sterker Imperialisme in het verschiep, - toen het bleek dat alle burgerlijke partijen in alle landen het Imperialisme steunden, - was er naar onze meening maar één strijd mogelijk: de revolutionaire politieke strijd.

Van toen af aan hadden alle compromissen en verbonden met de burgerlijke partijen moeten zijn opgezegd en geweigerd.

Alle tegemoetkomingen.

Alle posten in Regeeringen en verantwoordelijke lichamen.

De geheele nationale politiek had alleen revolutionair moeten zijn.

En, daar het toen duidelijk werd, dat de aktie der vakvereenigingen en der parlementaire groepen, zooals die tot op dat oogenblik gevoerd werd, tegenover het Imperialisme, dat alle partijen der bourgeoisie vereenigt, hen waarlijk tot één massa maakt, niet meer voldoende waren, had, naar onze meening, *naast die oude middelen*, in alle landen de massa-aktie moeten worden gepropageerd in alle vergaderingen, bladen, geschriften, en parlementen. En vooral de machtigste massa-aktie: de massa-staking.*)

Maar, waar het Imperialisme alle kapitalistische Naties tegelijk tot één en dezelfde aktie tegen het Proletariaat brengt, moest deze massa-aktie tegen het Imperialisme, naast een nationale, vooral en in de eerste plaats een internationale zijn.

Wij meenden, dat het Internationaal Imperialisme alleen door Internationale Massa-Aktie kan worden overwonnen, bestreden.

Het Proletariaat had zich dus dag en nacht moeten voorbereiden op den komenden strijd tegen het Imperialisme, internationaal.

Het Imperialisme had moeten zijn gemaakt tot hoekpunt

*) Dit is voor de nationale aktie in Duitschland vooral uitstekend gedaan door Rosa Luxemburg en Anton Pannekoek.

van de geheele politiek, in alle couranten, in alle vergaderingen, in alle geschriften, - van den geheelen strijd.

Omdat dat, als hoofdzaak, in deze periode, de arbeiders onderdrukte en alle vooruitgang voor hen tegenhield. Omdat dat hen in de toekomst met achteruitgang bedreigde. Omdat dat hun klasse, misschien, bedreigde met ondergang.

Hier lag het punt, waarom alleen het in de naaste toekomst, en tot in verre toekomst, zou gaan.

Hier was het slagveld, hier het front.

Het Imperialisme, - geen enkele andere zaak, - noch het Kiesrecht, noch de Arbeidswetgeving, - de strijd waarvoor het juist vernietigde, - noch de Tollen en Invoerrechten, - noch het Onderwijs, noch de Kerk, - verhief zich als de schitterende, hoogste kracht van het Kapitalisme, voor de oogen der Arbeiders, - als hoogte, - als hoogvlakte, - als gevechtsterrein.

En het Imperialisme is niet alleen de hoogste materieele uiting van het Kapitalisme tot nu toe, het is ook het hoogste idëele beeld van het Kapitalisme. Het is de hoogste, laatste, ideologie der Bourgeoisie. Het is haar eenig haar nog blijvend Ideaal. De godsdienst der bourgeoisie is dood, haar filosofie is dood, hare kunst is dood, maar zij heeft de verheffing van de Macht, van het Brute Geweld, van de Macht over de Wereld tot haar geloof, haar ideaal, den grond en het doel, het begin en het eind van haar klassedenken gemaakt. Het Imperialisme, de Wereldmacht, van haar als Natie, als Groep van Heerschenden, is haar God.

Daartegen, tegen het Imperialisme in zijn stoffelijke en geestelijke uitingen, had, naar onze meening, de geheele stoffelijke en geestelijke strijd der arbeiders moeten gaan.

Zij hadden tegenover het brute geweld van het Imperialisme hun materieele kracht, de massa-actie, de massa-staking, tegenover het imperialistisch idealisme hun socialistisch ideaal moeten stellen.

Wij zeggen dit niet nu. Het kan algemeen bekend zijn, dat de partij waartoe de schrijver de eer, - en het geluk, - heeft te behooren, deze dingen al jaren lang heeft gezegd.

Maar het Proletariaat kan nu zelf oordeelen. Het vergelijk nu het Reformisme, het Radikalisme, en onze richting, de Marxistische.

Het zie nu zelf wat het Reformisme is en deed.

Van al de beloften der Reformisten is niets gekomen. Noch Kiesrecht, noch Staatspensioen, noch andere sociale wetgeving, noch betere belastingen. In geen enkel grootimperialistisch land van Europa, waar alle of enkele dezer dingen door de arbeidersklasse werden geëischt.*)

Van al hun beloften kan ook in de toekomst niets komen, als de staten door den Oorlog te verarmd zullen zijn en de arbeiders met lasten zullen worden overladen.

Zij hebben het Imperialisme gesteund. - En toen de oorlog kwam, zijn zij meegegaan met volle instemming.

En de Radikalen?

Zij hebben niet de Regeering in het gezicht geslingerd, dat zij loog, dat zij huichelde om het arbeidende volk mee te krijgen als soldaten voor de winst van het Kapitaal, maar zij zijn zelf, door het toestaan der credieten, meegegaan met den leugen en de huichelarij, van de bourgeoisie, tegen het Proletariaat.

De Radikalen hebben de massa ontmoedigd, en hebben niets gedaan om den oorlog tegen te houden. En toen de oorlog kwam, hebben zij zoo goed als alle vóór den oorlog gestemd.

Wanneer wij denken aan al de redevoeringen en artikelen der Radikalen in Duitschland, gedurende de laatste twintig of dertig jaren, aan hun verklaring dat het Proletariaat de eenige borg, de vaste verdediging van den Vrede was, aan hun dreigen dat de Regeeringen het niet licht meer zouden wagen den oorlog te ontketenen uit vrees voor het Proletariaat en de Revolutie na den oorlog, en wij vergelijken daarmee hun niets doen, hun tegenhouden van de Massaactie en hun stemmen voor de Oorlogscredieten, dan komt ons een rij van andere Duitschers, van andere Deutsche Parlementariërs in den geest. - De Liberalen van 1848.

Evenals die bogen voor de Vorsten en den Adel, zoo de Radikale Sociaal-Demokraten voor den Keizer, de Vorsten, de Jonkers en de Bourgeoisie.

Dezelfde moed met woorden vóór den slag! - dezelfde lafheid in het gevecht!

Nog altijd dezelfde slavengeest.

Wij zeggen dit opzettelijk zoo scherp als dit optreden der Radikalen het verdient, niet om deze mannen te kwetsen,

*) Slechts Engeland maakt een uitzondering, Engeland, dat, door de onmetelijke rijkdommen uit zijn koloniën, en omdat het, tot nu toe, geen Militarisme had te land, in staat is nu en dan een brok toe te werpen aan zijn arbeiders.

maar om aan het Proletariaat, het Duitsche in de allereerste plaats, te laten zien, dat er in den strijd van het Proletariaat tegen het Imperialisme geen tusschenweg mogelijk is, dat men moet zijn of vóór of tegen, en dat er maar één waarlijk afdoend wapen tegen het Imperialisme bestaat, n.l. de Revolutionaire Actie der Massa zelf.

Want de Radikalen kwamen tot zulk eene, met hun eigen verleden zoo totaal in tegenspraak zijnde lafheid, omdat zij voelden, dat er geen massa achter hen stond.

Hun eenzaamheid, hun niet gesteund worden door de Massa, dat zij zelf hadden gewild, maakte hen bang. En toen verrieden zij het Proletariaat.

En wat bij de Reformisten gold, dat geldt ook hier:

Als dat in Duitschland bij de Radikalen zoo was, hoe moest het dan wel in de andere landen zijn.

Men zie slechts naar Frankrijk waar Guesde minister werd. Naar Engeland, waar Hyndman de arbeiders letterlijk ophitst tegen Duitschland. Naar Holland, waar de eenmaal radikale voorzitter der S.D.A.P., in een hoofdartikel in het partij-orgaan *Het Volk*, het voorstel deed, dat Nederland. Duitschland den oorlog aan zou doen.

Zoo waren de Reformisten en de Radikalen. Dit hadden zij van den strijd van het Proletariaat gemaakt.

Hiertegenover stellen wij datgene waarvoor wij propaganda hebben gevoerd, en wat wij, zoover wij konden, hebben gedaan. -

Wij zijn klein, wij hebben niet veel macht. Wij kunnen dus niet veel uitvoeren van wat wij willen. -

Wij hebben in de eerste plaats, sinds de werking van het Imperialisme duidelijk werd, het proletariaat aangeraden met alle burgerlijke partijen te breken.

Wij hebben in de tweede plaats voortdurend voor de actie der massa, naast de gewone parlementaire en economische, gepropageerd.

Maar toen deze oorlog ten slotte kwam, voor het eerst dreigde, bij den Balkanoorlog en de spanning tusschen Rusland en Oostenrijk, hebben wij op het congres van Bazel in 1912 voorgesteld, dat de proletariërs van alle landen, op één wenk van de Internationale, een proteststaking zouden houden,

als waarschuwing aan de Regeeringen, en als voorbereiding van zich zelve.*)

Zoodra de oorlog nu, in 1914, werkelijk kwam, hadden naar onze meening de proletariërs van alle landen, zooveel mogelijk gelijktijdig, moeten optreden. Op den Zaterdagavond, toen het ultimatum van Oostenrijk aan Servië bekend was geworden, demonstreerde de Berlijnsche bourgeoisie (de studenten) vóór den oorlog. Op den volgende dag, Zondag, had het Duitsche proletariaat in alle Duitsche steden, in zijn millioenen opgeroepen door de Duitsche partij, moeten demonstreeren tégen den oorlog.**)

De proletariaten van alle direkt bij den oorlog betrokken mogendheden in de eerste plaats, maar ook van alle andere landen, hadden dienzelfden Zondag, en, als dit niet mogelijk was, den volgende Maandag, in alle steden van Europa, opgeroepen door de Internationale, moeten demonstreeren tegen den oorlog. Wij hebben dit terstond geschreven in het blad onzer partij *De Tribune*.

Deze demonstraties hadden, op oproep der Internationale en der nationale partijen, elken dag moeten zijn voortgezet. Elken dag en in steeds sterker mate. Zij hadden, wanneer, zooals vanzelf spreekt, de politie en het leger opgetreden waren, met versterkte heftigheid, en, zoo noodig, met geweld, elken dag moeten worden voortgezet, en worden versterkt, zooals trouwens van zelf zou zijn gegaan, door algemeene en massa-stakingen. Overal, in de allereerste plaats in de direkt betrokken landen. En dit had moeten worden doorgezet tot het antwoord van Servië, tot de Rijksdag- en Parlementsvergaderingen die over den oorlog zouden beslissen. En in die vergaderingen hadden alle credieten moeten worden geweigerd, overal, in alle landen, ook de neutrale. Immers de mobilisatie tot verdediging is, onder het Imperialisme, de voorbereiding tot den aanvalsoorlog en het Imperialisme zelf.

En in alle parlementen had een rede moeten gehouden worden van ongeveer dezen inhoud:

*) Dit voorstel is niet in behandeling kunnen komen, omdat het Congres besloot dat er geen enkele discussie zou worden gehouden.

**) Dit gebeurde eerst Dinsdag. Het spreekt vanzelf, dat met zulke besturen als de nationale partijen en de Internationale nu hebben, een werkelijk energieke actie tegen het Imperialisme onmogelijk is. Zij bestaan alle uit vakvereenigingsleiders en parlementariërs uit den vorigen, vóór-Imperialistischen tijd. Zij zijn bovendien bijna allen Reformisten. Zij weten dus niet de Internationale te organiseeren tegen het Imperialisme. Zij weten niet, wat te doen.

‘Deze oorlog is een aanvalsoorlog van dit land. Gij wilt land veroveren. Wij weigeren daarom alle credieten. Hij is een aanvalsoorlog van alle landen op elkander. Wij weigeren daarom alle credieten met onze broeders in alle andere landen. Hij is niet alleen een aanvalsoorlog van alle landen op elkander, hij is ook een aanval van het Wereldkapitaal op het Proletariaat der Wereld, om het nog erger, nog talrijker uit te buiten, te onderdrukken, en als mensch en als klasse te vernietigen. Wij zijn misschien nog te zwak om een oorlog te verhinderen, maar wij, gezamenlijke Proletariërs aller landen, dreigen u nu reeds met de Revolutie nà den Oorlog’.

En terwijl de vertegenwoordigers der partij zoo spraken, had de actie der massa tot het uiterste moeten zijn voortgezet.

Dat was wat hij hadden gedaan, als wij de macht er toe hadden gehad. Wij, Marxisten.

Dat is het ook wat wij in Holland, zoover wij konden, hebben gepropageerd, en, zooveel wij konden, voorbereid.

Wij gelooven, dat, als in alle landen de taktiek naar het Imperialisme was ingericht, zooals wij dat jaren en jaren hebben gepropageerd, - als men in alle landen het gevaar van het Imperialisme had ingezien, en daarom, voor deze periode, met de liberale en burgerlijke partijen had gebroken, en de massa in alle groote politieke en economische strijden tot de actie der massa had gebracht, - zoo in Duitschland voor het Pruisisch Kiesrecht, - wij meenen dat dan de Regeeringen, uit vrees voor de houding van de arbeiders bij een wereldoorlog, voorzichtiger waren geworden. Misschien wel den Wereldoorlog hadden voorkomen. -

Misschien had het niet geholpen, misschien hadden wij de Regeeringen niet kunnen weerhouden. Misschien waren ook de massa's van het proletariaat nog niet gekomen.

Maar wij meenen dat dat, dat laatste, wèl zou zijn gebeurd.

Wij meenen, dat, als bij het eerste conflict op den Balkan de stem der Internationale terstond had weerklonken, die de arbeiders der wereld opriep tot proteststaking, reeds honderdduizenden waren gekomen. Reeds nu kwamen er 160000 in Frankrijk alleen.

Wij meenen, dat, als nu, in Juli 1914, te Berlijn en in alle steden van Duitschland, de honderdduizenden, door de partij geroepen, terstond, toen het nog tijd was, waren gekomen, wij gelooven, dat, als dit in Petersburg, in Moskou, in Riga

en Odessa, in Lodz en Warschau, in Kieff en Charkow was gehoord, dat de honderdduizenden, de millioenen van Duitsche georganiseerde arbeiders waren opgetreden om te voorkomen dat zij en de Russische arbeiders elkaar vermoordden, zij ook daar in honderdduizenden waren gekomen. Wij gelooven, dat, als dit door Europa had weerklonken, dat de millioenen Duitschers en de honderdduizenden, ja misschien ook millioenen, Russen elkaar niet slachten wilden, de arbeidersklasse, althans de georganiseerden, van Frankrijk, Italië, Oostenrijk, Skandinavië, België en Holland op deze zelfde wijze de Internationale bij honderdduizenden hadden geantwoord. Wij gelooven dat ook in Engeland velen gekomen zouden zijn.*) Wij gelooven dat overal zeer vele ongeorganiseerden waren meegesleept.

Het proletariaat, dat algemeen staken kan voor een klein recht, een loonsverbetering, een kiesrecht, kan dat ook tegen den oorlog.

Wij meenen, dat, als dat verzet dag bij dag sterker en heftiger geworden was in Duitschland, Rusland en Frankrijk, - de landen die in het begin den doorslag moesten geven, - ook in allerlei landen groote stakingen hadden plaats gehad.

Misschien waren wij toch niet machtig genoeg geweest om den oorlog tegen te houden.

Het Kapitaal, de machtige Hooge Bank (die alles leidt, waaraan alles gehoorzaam is uit de hooge en lage bourgeoisie), dit Imperialisme met zijn idealisme, en het Nationalisme, zijn slaaf, zijn te sterk nog. Waarschijnlijk.

Maar als wij tot het laatst toe hadden volgehouden, als in alle Parlementen tot het laatste oogenblik, tot voor de troonen der Keizers en Koningen, de trotsche weigering had weerklonken van het Wereldproletariaat, dat eindelijk, nu, voor het eerst, en bij de eerste gelegenheid die zich bood, in opstand kwam, en weigerde zich te laten vermoorden voor het uitsluitend kapitaalsbelang, dan hadden wij althans onze plicht gedaan. Want dan was de Eenheid, de hoogere Organisatie in de Toekomst, de Propaganda voor de Toekomst na den oorlog, door ons bewaard, gehandhaafd, ja veel sterker, onwrikbaar en reusachtig geworden. Dan waren wij de leidster, de eenige, geworden voor al de onderdrukten in de wereld, die ons nu nog niet zlen. Dan hadden wij gehandeld in overeenstemming met de ontwikkeling van het Kapitalisme, die, door het Imperialisme, Wereldproletariaat en Wereldkapitaal tegenover elkander stelt.

*) Zelfs nú heeft men in Wales gestaakt.

Dan hadden wij ons dezen strijd, deze nederlaag misschien, tot de basis gemaakt van de revolutie na den oorlog. Dan hadden wij den grondslag voor de overwinning in de toekomst gelegd.

Dan was werkelijk de Internationale de Internationale geweest.

Daarvan is niets gebeurd. Door de onkunde en de kleinheid der Arbeiders, het bedrog der Reformisten, de lafheid en besluiteloosheid der Radikalen, leed de Internationale de nederlaag.

De tweede Internationale ging dus in der daad te gronde, doordat zij niet internationaal was. Zij was een verzameling van nationale organisaties, geen internationaal organisme. Zij heette, maar dacht noch handelde internationaal. Zij was de *verzameling van organisaties*, die niet internationaal waren noch handelden.

Haar internationaal-zijn ging niet verder dan vóór het Imperialisme noodig was.

Terwijl het Kapitaal door zijn trusts, banken, industrieele wereldmaatschappijen meer en meer internationaal werkte, bleef de Sociaal-Democratie nationaal.

Terwijl het Kapitaal, zij het dan ook nog vijandig onderling in zijn deelen, den wereldstrijd begon om het bezit der aarde, terwijl het daartoe groote verbonden van naties sloot om de aarde gemeenschappelijk tegenover andere verbonden te verdeelen, bleef het proletariaat, klein en nationaal, zich bezighouden met de kleine nationale kwesties.

Terwijl het kapitaal, groot en heerlijk, zich het wereldvraagstuk stelde, hoe de aarde en hare bewoners aan zich te onderwerpen, te maken kapitalistisch, door actie, door verovering en strijd, bleef het proletariaat, klein en onbeduidend, zich bezig houden met zijn beter loon en korter werktijd en wetgeving van dit of dat, in het raam zijner natie.

Terwijl de machtigste geesten der bourgeoisie, - bruto en alleen materialistisch, het is waar, en grof en laag, en tot een laag doel, het winstbejag, - maar toch de gansche aarde omvattend en dus groot, - hun plannen maakten en tot uitvoer brachten van wereldmarkt en wereldmacht, - organiseerden de geesten der arbeiders en hunner leiders zich slechts tot nationale, niet tot internationale macht.

Terwijl het Internationale Kapitaal zich op schitterende, overal, in alle groote staten, en zelfs in de kleinere, om de preciesheid, volkomenheid, snelheid en weergalooze organi-

satorische kracht, de hoogste bewondering afdwingende wijze, zich toerustte tot den Wereldoorlog tusschen zijn deelen onderling en tegen het Wereldproletariaat, de bewoners der Aarde, - rustte de Internationale der arbeiders zich in het geheel niet toe om dien Wereldoorlog af te weren. Het rustte zich toe tot niets.

Indien het Internationale Proletariaat maar een tiende, een honderdste gedeelte had bezeten van de organisatorische kracht, de doelbewustheid, en de bliksemsnelle promptheid, waarmee het Kapitaal jaren van te voren zich toerustte, jaren van te voren alles voorzag, en in twee dagen (de inval in België) uitvoerde wat voor de wereldverovering allereerst noodig was, dan had het Proletariaat nòg een goed figuur gemaakt.

Maar het deed niets, het had niets voorzien.

Het Kapitaal werd in de hoogste mate actief, in wereldactie.

De Internationale werd passief. Zij deed niet wat zij moest doen, wat de tijd eischte. Zij kwam niet tot wereldactie.

Zij werd dus, op haar beurt weder, wat het Proletariaat vroeger altijd geweest is, een radeloze massa, die de groote gebeurtenissen der geschiedenis over zich heen moet laten gaan.

De Internationale was verrot. Zij was ijdel en leeg. Zij bestond uit partijen die niet internationaal waren. Van die partijen was zij de schijnbare bond.

De Arbeiders, haar leden, waren, voor het overgrote deel, een massa op verbetering belusten, die zich lieten bedriegen en tegenhouden door een schijn.

Zij, die de werkelijke ontwikkeling begrepen, en handelen wilden, waren zeer weinige.

De Arbeiders moeten nu zelf zien, nu, - nu zij zelf voelen wat het Imperialisme is, nu zij het Imperialisme moeten gaan begrijpen, - wie, welke richting hen het beste heeft geleid en leiden zal.

De Arbeiders moeten nu zelf zien, hoe in de toekomst een waarlijk Internationale op te bouwen en een nieuwe ineenstorting te voorkomen

X. De Toekomst.

Wij hebben gezien de Oorzaken, waardoor de Internationale te gronde ging. Wij hebben haar karakter, waardoor zij te gronde moest gaan, toen het Imperialisme kwam, in het licht gesteld, wij hebben de verandering die over haar komen moet, wil zij haar doel bereiken, aangewezen, - er blijft ons nu nog over een blik in de Toekomst te slaan, om te trachten de Ontwikkeling te zien, die zij zal ondergaan, en den weg aan te wijzen dien zij zal moeten nemen.

Hoe zal de Toekomst zijn der Internationale?

Zal zij het Imperialisme bestrijden, Nationaal en Internationaal?

Zal zij tot zelf-actie, in massa, kunnen komen?

Zal het proletariaat, door dezen oorlog, komen op een hooger trap, van geest, karakter, wil, begrip, idealisme, moed?

Dit alles hangt, zooals de geheele wording van het proletariaat, van de ontwikkeling van het Kapitalisme af.

Het hangt, nu, in de eerste plaats dus af van de vragen: Zal er Oorlog blijven? Is de Beperking van de Wapening, de Ontwapening, de Vrede mogelijk?

Beantwoorden wij dus eerst deze vragen.

Twee bewegingen, die in één versmelten, zijn te zien in het Kapitalisme.

De eene is zijn uitbreiding over de wereld, in steeds grooter productievormen. Deze beweging is reeds zeer ver gevorderd en neemt steeds sterker toe, ook in snelheid.

De andere is de uitbreiding van het nationale Kapitaal, de vermenging der nationale Kapitalen, tot Internationaal Kapitaal. Deze is nog in haar begin en neemt nog niet snel toe.

De tendenz van beide te samen is: Het kapitalisme wordt wereldkapitalisme. Het Kapitaal der naties smelt zich samen, en de heele aarde wordt onderworpen aan het internationaal wereldkapitaal.*)

Het geheele ontwikkelingsproces van het Imperialisme is het ontwikkelingsproces van het Kapitalisme tot Verbreiding

*) De oorlog wordt immers ook gevoerd tot internationalisatie van het Kapitaal, zoo b.v. door Duitschland om het Fransche Kapitalisme te dwingen zich te verbinden met het Duitsche.

over de wereld, en tot Internationalisatie van het Kapitaal.

Het Imperialisme, de Oorlog zijn slechts een fase in die Ontwikkeling, een middel om het Kapitaal meer internationaal, meer wereldkapitaal te maken.

Beschouwen wij dus, daar het Ontwikkelingsproces van het Imperialisme een internationaal, een wereldproces is, het Ontwikkelingsproces van het Kapitaal over de geheele aarde. Eerst dat van uitbreiding, daarna dat van internationalisatie van het Kapitaal.

De industrie is de Wereldbron geworden van de Meerwaarde. Zij overtreft nu verre den landbouw, die maar langzaam en weinig meerwaarde levert.

In de groote verst-ontwikkelde landen, Engeland, Duitschland, Frankrijk, de Vereenigde Staten, wordt elk jaar door de industrie een hoeveelheid meerwaarde voortgebracht of ontvangen, ontzaggelijk veel grooter onder de bestaande kapitalistische verhoudingen, dan voor de belegging in het eigen land noodig is. Zij dringen naar buiten, moeten worden belegd in vreemde landen, uitgevoerd naar andere gewesten, waar een kolossale winst, veel grooter dan in het moederland, lokt.

Zij verbreiden zich over de aarde.

Ontzaggelijk ongelijk zijn evenwel onder elkander de landen, is de toestand, de hoogte der kapitalistische productie, van de landen, die kapitaal uitvoeren.

Zij zijn in de grootst mogelijke verscheidenheid van productieverhoudingen. Engeland heeft reeds massa's koloniën, is zelf bijna geheel industrieland, heeft haast geen landbouw meer, moet dus alles hebben van export van industriewaren, belegging van kapitaal in buitenland, import van landbouwwaren.

Duitschland heeft weinig koloniën, zijn industrie groeit aldoor machtiger, zijn landbouw vermindert, het moet dus meer koloniën hebben om kapitaal te exporteeren, om grondstoffen te importeeren.

Frankrijk heeft nog zeer veel landbouw, minder industrie dan Duitschland en Engeland, maar schatten van bankkapitaal. Het moet dus koloniën, sferen van invloed etc. hebben om kapitaal te exporteeren.

De Vereenigde Staten van Amerika worden meer en meer industrieland. Hun kapitaal stijgt enorm. Het moet expansie zoeken en deed dit reeds.

In al die landen zwelt het kapitaal elk jaar enorm, en

steeds sneller, door de kolossale productiekrachten. Maar in elk land op verschillende wijze, onder andere verhoudingen.

Dit de voornaamste kapitalistische landen. -

Maar daarnaast de andere, in welk een verscheidenheid!

Rusland nog bijna geheel agrarisch, maar met zulk een ontzaglijken rijkdom in den bodem, met zulk een machtige binnenlandsche markt, dat alles doet verwachten een alles overtreffenden kapitalistischen groei.

En de kleinere landen, gedeeltelijk reeds door industrie tot hoogen kapitaalbloei, gedeeltelijk snel op weg daarheen: Italië, Zwitserland, Nederland, België, Zweden, Noorwegen.

Uit al die landen zwellend of beginnend te zwellen een kapitaalstroom, die over de wereld gaat, en belegging zoekt.

Maar in alle op verschillende wijze, onder verschillende verhoudingen van landbouw en industrie, op verschillenden trap, - met verschillende intensiteit, snelheid, grootte, - in dit alles niet met elkaar in evenwicht. -

En nu al de landen, waarheen het Kapitaal wordt geexporteerd door de machtige kapitalistische industriele staten.

Het zijn in het algemeen de agrarische landen, die zelf nog niet beschikken over genoegzaam kapitaal voor eigen industrie, die uit hun landbouw nog niet genoeg kapitaal daartoe hebben gewonnen, die dus kapitaal nodig hebben om zich kapitalistisch en industrieel te grondvesten, spoorwegen en kanalen, havens en dokken, fabrieken te bouwen, mijnen te ontginnen, maar die voedingstoffen of grondstoffen voor de industrie kunnen exporteeren. Hun verschil is nog veel grooter dan van de industrieële kapitaal exporteerende landen.

Zij nemen alle trappen van ontwikkeling in.

Vanaf de landen, die reeds in den overgang zijn van in hoofdzaak agrarisch tot in hoofdzaak industrie-land, en die beginnen kapitaal te exporteeren, zooals het Oosten van de Vereenigde Staten, - tot die hoofdzakelijk nog voeding- en grondstoffen exporteeren als Canada, Australië, Zuid-Amerika, - tot die waar, naast kleinen intensieven landbouw, cultuur voor export bestaat, waardoor of de inheemsche groot-grondbezitters of de kapitalisten van kapitaalkrachtige naties als Engeland, Nederland, Frankrijk de bevolking uitzuigen en verhinderen dat er kapitaal in de handen der inboorlingen komt, zooals China en Engelsch, Fransch en Nederlandsch Indië, - tot de streken waar alleen primitieve landbouw de bewoners voedt, maar waar grondstoffen moeten worden

verzameld voor de Europeesche kapitalisten, als Centraal Afrika.

Al deze landen, waarheen het kapitaal heenstroomt of begint te stroomen, ook weder in geheel verschillende productieverhoudingen, op geheel verschillenden trap van ontwikkeling, verschillend van rijkdom, ontvankelijkheid voor kapitaal, politieke verhoudingen, aard en karakter der bevolking.

Evenals de kapitaal exporteerende landen, geenszins met elkander, evenmin als met deze zelve, in evenwicht, maar alle verschillend van kracht, van kapitalistisch-actieve of -passieve kracht.

En onder hen nog vele die nog in 't geheel geen eigen kracht hebben, maar die weerloos openstaan voor de plundering door het Kapitaal.

Maar in al die landen, in de kapitaal exporteerende zoowel als in de kapitaal importeerende, of zelf in het geheel geen kapitalistische kracht bezittende, *is het proces van internationaal samenwerken van het Kapitaal eerst in zijn begin*. Een klein deel der ondernemingen, dier streken, wordt ontgonnen met internationaal samenwerkend kapitaal, *het grootste deel van het kapitaal* in de eigen landen, de kolonies, de sfeeren van invloed, *is eensoortig nationaal werkend kapitaal*.

Wel wordt er in jonge agrarische landen veel vreemd kapitaal ingevoerd, maar dit wordt, als in Noord-Amerika, snel door het nationale overtroffen.

Wel zijn er Internationale Trusts van Nationale Maatschappijen gevormd, maar daarin leven de Nationale Kapitalen tegenover elkander nog vaak als vijanden. Zoo de groote Scheepvaarttrust tusschen Europa en Amerika, waarvan de Holland-Amerikalijn een deel is, waarin de voornaamste deelnemers, de Hamburg-Amerikalijn en de Cunard-lijn van Liverpool, elkander het licht in de oogen niet gunnen.

Wel zijn er ook reusachtige Trusts gevormd van Nationale Kapitalen tot één Internationaal geheel, maar deze strijdt dan weder met reusachtige combinaties van andere landen. Zoo de Nederlandsch-Engelsche Combinatie, de Dordrechtsche Koninklijke-Shell groep, die met haar Petroleum-Monopolies een woedenden strijd voert tegen de Standard-Oil Company van Amerika.

Maar deze Internationale kapitalen zijn tegenover de Nationale kapitalen nog zulk een minderheid, dat zij er tegen verdwijnen.

In die ontzaglijke verwarring van landen, elk op eigen trap van ontwikkeling, waartusschen geen evenwichtstoestand heerscht, maar die elk hun eigen verhoudingen en voorwaarden hebben, bestaat de internationalisatie dus nog weinig.

En waardoor wordt nu het Kapitaal in al die landen gestuwd? In Engeland, Frankrijk, Duitschland, de Vereenigde Staten, - in Italië, Nederland, Zwitserland, Spanje, Noorwegen, Zweden, Denemarken - in Rusland en Japan, - in Canada, Argentinië, Zuid-Afrika, Australië, - in Engelsch en Nederlandsch Indië, Algiers, Marokko, Egypte, in den Congo, Britsch en Duitsch Afrika, in Hongkong en Shanghai, in Kiaotsjou, en andere deelen van China? - *Door de Natie, de Natie die daar leeft of de macht bezit, door de Natie als Eenheid, als Geheel, als Macht.*

In al de Kapitaalkrachtige landen van Europa en Amerika welt en stroomt het Kapitaal, door de loonarbeiders gemaakt, op, en vloeit weg, gestuwd door de kracht der Natie. In al de nog niet kapitaalkrachtige, niet volkomen, slechts gedeeltelijk industriele landen, als sommige deelen van Noord Amerika, Zuid Amerika, Australië, Japan, wordt het bewaard en vermeerderd om het land, de Natie, te maken industrieel en kapitaalkrchtig.

Uit al de kapitaal-zwakke, door vreemd Kapitaal uitgebuite landen van Azië en Afrika stroomt het weg, om de Naties, die hier heerschen, maar daar ginds, ver over zee liggen, te verrijken. Uit Perzië, Indië en Centraal Azië, uit Marokko en Algiers, Egypte en Soedan, Congo en geheel Centraal Afrika.

Maar alle landen, behalve dan misschien die der laatste soort, die al te zwak zijn, probeeren kapitaalkrchtig te worden of krachtiger, en de hoogste macht te verkrijgen.

Engeland, Duitschland, Frankrijk, de Vereenigde Staten, Rusland, streven naar de allerhoogste kapitaalsmacht. Italië, België, Zweden, Denemarken, Holland, Zwitserland naar hooge macht.

En de half of geheel agrarische landen streven zich zelf tot onafhankelijke kapitalistische staten te maken, met eigen industrie: Canada, Argentinië, Australië, Zuid-Afrika, Japan.

En er zijn bovendien landen, die hun nationaliteit nog moeten grondvesten op kapitaalvaste basis en die daarnaar streven. De landen van Oostenrijk-Hongarijë, de Balkan, Turkijë, China.

En de onderworpen Koloniën beginnen te streven naar eigen onafhankelijk-kapitalistische macht: Engelsch en Nederlandsch Indië, Egypte.

Maar overal is de Natie, de Nationaliteit de stuwende kracht, en de grondslag tevens, waarop en waardoor het kapitalisme zich ontwikkelen kan. En overal is de internationaliteit van het kapitaal nog gering.

En het zijn juist de kapitaalkrachtige landen als Engeland, Duitschland, Frankrijk die het minst internationaal kapitaal hebben, het meest nationaal-kapitalistisch, of kapitaal-nationalistisch zijn.

En het zijn juist de kapitaalkrachtig wordende landen als de Vereenigde Staten, Canada, Australië, sommige staten van Zuid Amerika, Japan, die beproeven het internationaal kapitaal te overmeesteren en nationaal-kapitalistisch te worden.*)

En juist in de Kapitaal-zwakke staten als China, Turkije, Perzië, is het internationaal kapitaal nationaal in dien zin, dat het zich niet vermengt, maar onderling strijdt. (Zoo in Perzië het Engelsche en Russische, in China dat van alle machtige Staten etc.)

Overall dus streven naar nationaal zijn van het Kapitaal.**)

En al die Natie's hebben hun eigen belangen, *die met elkander strijden*.

De kapitaalkrachtige industriele Naties willen *allen* den *meesten* export van Kapitaal. Zij willen allen grondstoffen en voedingstoffen produceerende landen in hun *macht*. Daarmee botsen zij op elkander. Want zij willen allen de zelfde landen, de rijkste landen.

De kapitaal-importeerende Naties willen zich vrij maken van de kapitaal-exporteerende, en zelf kapitaal-exporteerend worden. Daarmee botsen zij op deze. En zij zoeken zelf reeds landen voor grondstoffen en voedingsmiddelen, zooals de Vereenigde Staten en Japan. En daarmee botsen zij op elkander.

En de nog niet gegrondveste Nationaliteiten: China en Turkije, de Balkanstaten, willen vrije Naties worden, met eigen nationaal kapitaal, onafhankelijk van de kapitaalkrachtige Naties. Daarom komen zij in strijd met deze.

En de onderworpen kolonies willen vrij en zelf kapitaalkrachtig worden. Daarmee komt hun belang met die van hun uitbuiters in strijd.

Alle Naties willen de machtigste, of zelf machtig of zelfstandig worden, door Kapitaal, door Kapitaalproductie, door onderwerping der Arbeiders, door Kapitaalbezit.

*) Rusland gebruikt het vreemde, Fransche, kapitaal voor een groot deel voor zijn militarisme en imperialisme, d.i. om zich als kapitalistische natie vast te grondvesten.

***) Hier ligt de hoofdoorzaak van het Nationalisme en Chauvinisme onder het Imperialisme. - Omgekeerd werkt het Imperialisme de nationale actie van het Kapitaal weder in de hand.

En de belangen aller naties komen daardoor met elkaar in strijd.

Dit is het schouwspel van de Aarde: Kapitaalkrachtige Naties, Kapitaalzwakke Naties, Onzelfstandige, Overheerschte, nog niet gegrondveste Kapitalistische Naties. - Maar Allen strevende naar Kapitaal-Oppermacht en Macht. - Daarnaast nog machtelozen, zooals de Negers, die zelf nog niets kunnen, en dus slechts buit en voorwerp zijn.

En aldoor groeit de expansie. Sneller en sneller. Door de aldoor sneller groeiende, jagende productiekrachten. De belangen worden grooter, machtiger, heftiger. En de botsingen dus talrijker en sterker.

Maar hoe ontwikkelt zich het Kapitalisme tot nu toe?

Hoe, op welke wijze verbreidt het zich om de aarde, en door welke middelen wordt het nationaal machtig?

Het antwoord is, zooals wij vroeger reeds zeiden: door strijd. Door bloedstorting en moord.

Het Kapitalisme, dat de Wetenschap, de Techniek, het Bewustzijn, de betere Arbeids-Methoden, den hoogsten Rijkdom, het Socialisme ten slotte, over de aarde brengt, deed dat altijd, en doet dat ook nu, alleen met doodslag en oorlog.

Het richt zich, om zijn doel te bereiken, zijn historische taak te volvoeren, om het Kapitalisme te verbreiden over de aarde, en het internationaal te maken, - tegen zich zelve in zijn deelen en verbonden, tegen de zwakke volken, tegen het Proletariaat.

Het vermoordt en verdrukt en maakt tot slaaf de zwakke volken, het voert oorlog onder zich, onder zijn eigen leden, - individuen en naties, - het ruimt voortdurend zijn zwakke leden door vernietiging en strijd en moord op, - het gebruikt het Proletariaat als middel om te moorden en als materiaal om gedood te worden. -

Het richt zich in zijn imperialistischen strijd tegen het Proletariaat der wereld. -

In één bloedbad van zijn eigen leden onderling, van zwakken, van zwakke volken en van proletariërs, groeit het op. Door een zee van bloed, - deze oorlog bewijst het weder, - waadt het naar zijn doel.

Nooit is de Strijd, de Oorlog meer het middel tot ontwikkeling van het Kapitalisme geweest dan nu, onder het Imperialisme.

Dat zal nu niet anders worden! Er zal nu geen andere weg, geen ander middel tot ontwikkeling van het Kapitalisme gevonden worden dan dit, dat eeuwen lang het eenige groote middel is geweest.

Nu de opeenstapeling van het Kapitaal in alle landen enorm is geworden en enorm groeit, meer dan ooit vroeger, nu dus de belangen bij expansie enorm zijn gestegen, duizend maal grooter zijn geworden, - nu de Internationaliteit van het Kapitaal zijn internationale vermenging wel inging, maar nog zeer in het begin is, - nu de Naties, de Nationale Regeeringen, de gewapende Naties, de voornaamste steun, de stuwkracht zijn, die de kapitalisten hebben, of trachten te krijgen, of waarop zij hopen, over de geheele Aarde, om hun kapitaal te grondvesten, te vermeerderen of alleenheerschend te maken over de geheele aarde, - nu de belangen aan alle kanten van alle volken op elkander botsen rondom de geheele Aarde, van Japan tot Nederland, van Rusland tot Zuid Afrika, - zal dit niet anders worden! De Ontwikkeling zal nu evenzeer als vroeger gaan met Oorlog.

In één woord, nu de strijd tusschen de belangen grooter is geworden, en de expansie noodzakelijker, zal de strijd niet ophouden.

Integendeel, daar de ontwikkeling, de opeenstapeling van het kapitaal, door de aldoor betere techniek en de aldoor grootere massa's proletariërs, steeds sneller gaat, zal de strijd heftiger, de bewapening grooter, de Oorlog zwaarder en omvattender worden.

Dit is dus ons resultaat:

Het Kapitalisme groeit en breidt zich uit over de wereld door de kracht der Naties.

De Internationalisatie van het kapitaal is nog gering. De Internationale kapitalen zijn tegenover de Nationale kapitalen nog een kleine minderheid.

De Nationale kapitalen, het kapitaal door de Naties gevormd en bestuurd, zijn het overheerschend, het den doorslag gevend kapitaal. En al die Naties en Nationale kapitalen hebben verschillende belangen.

En het eenige middel tot oplossing van dien strijd van belangen is de wapening, de oorlog.

De Bourgeoisie, een groot deel der Sociaaldemokraten, de Reformisten en de Radikalen propageeren den Wereldvrede, de Ontwapening, de Beperking der Wapening.

Zij allen, die den Vrede en de Ontwapening prediken, zullen moeten aantonen, - om te bewijzen dat zij mogelijk is, - dat de Belangen der Naties, der Nationale Kapitalen overeenstemmend zijn.

En zij zullen moeten aantonen, dat het Kapitaal niet meer grootendeels Nationaal, maar Internationaal is.

Als zij dit niet kunnen aantonen, dan is het ook zeker, dat de Ontwapening, de Vrede nog onmogelijk is.

Zij kunnen dit niet. Nergens is hun dit ook maar eenigszins gelukt.

Deze weerlegging is eigenlijk afdoende. Hiermede is voldoende gezegd. Want de tegenstrijdige Kapitaalsbelangen van Naties voeren tot Oorlog. Maar omdat dit boekje niet alleen dienen moet voor het duidelijk aantonen, aan de arbeiders, der groote lijnen der ontwikkeling van het Imperialisme en den strijd van het proletariaat, maar ook voor den kleinen oorlog, het debat enz. der arbeiders, strijdende onderling en tegen de bourgeoisie, laten wij hier nog eenige kleinere argumenten tegen de Vredesbeweging en de Ontwapening volgen.

Zij die den Vrede, de Ontwapening of de Beperking der Wapening willen en propageeren, moeten aantonen, dat zij mogelijk is ook hierin:

Zij moeten, niet met holle frasen, met hoop of verwachting, of vage vergelijking met de Trusts, maar precies, met voorbeelden en feiten, aantonen, welk Middel tot ontwikkeling zij hebben, onder het Kapitalisme, ander dan Strijd, en welk Principe, ander dan de Macht. Zij moeten aantonen, hoe in de duizendvoudige verscheidenheid der volken, die alle in andere verhoudingen zijn, alle van verschillende krachten, alle begeerend naar macht, waarvan de belangen duizendvoudig op elkander botsen, die niet in evenwicht zijn in zichzelf, noch met elkander, hoe daar het evenwicht te brengen zonder strijd.

Zij moeten aantonen, precies, met de voorbeelden, met enkel voorbeelden uit de praktijk der politiek en economie, hoe zij zich die regeling denken, hoe de verdeeling. Welk stuk zal Engeland, welk Duitschland krijgen, welk Rusland, welk Amerika, welk Frankrijk, welk Japan? Tot exploitatie, tot uitbuiting, tot macht of invloed. Volgens welk principe zal verdeeld worden en ontnomen? Wie zal de Verdeeler zijn?

Hoe zal het vertrouwen tusschen die Machten, en al de andere, komen, zoodat zij zich niet sterker wapenen?

Dit kunnen zij niet. Zoodra gespecificeerd moet worden, falen zij. Nog nooit is een weg aangegeven geworden tot Ontwapening, Ontwikkeling zonder strijd, Verdeeling naar ieders zin, Harmonie en Evenwicht.

Er was tot nu toe geen beginsel, volgens welk de verdeeling van de Aarde, de Ontwikkeling van het Kapitalisme, nu, onder het Kapitalisme zooals het nu is, mogelijk was, dan de Macht.

Er was onder het Kapitalisme, zooals het nu is, tot nu toe geen ander middel tot Expansie, Uitbreiding over de aarde, Internationalisatie, dan het Geweld.

Men zegt: het Recht. Maar waarom heeft Duitschland meer recht op Mesopotamië dan Engeland? Waarom heeft een van beiden het? Recht is Macht. Het geweld, de macht beslist. - De voorstanders van beperking der wapening moeten aantonen, welk ander recht.

Men zegt: Men moet China enz. in sferen van invloed verdeelen: Frankrijk, Rusland, Duitschland, Engeland etc. elk een stuk. Maar behalve dat die verdeeling slechts door strijd tot stand komt, slechts de Macht ook hier beslist, zullen daardoor de wrijvingsvlakken tusschen die Mogendheden slechts te grooter worden, de sferen van invloed zullen zich niet gelijkelijk ontwikkelen, en deze zelve zullen tot oorzaak en terrein en voorwerp van nieuwe oorlogen worden.

Men zegt: de Vrije Handel. Maar hoe ontstaat de Handel in de primitieve landen, in Centraal Afrika? Door Geweld, door Moord en Oorlog. Alleen door Moord dwingt men de zwakke bevolking tot levering van rubber en dergelijke. Wie zal dien moord plegen, die wapens dragen? Duitschland of Engeland? Het geweld alleen kan beslissen.

Maar de handel is niet meer het voornaamste doel! Het voornaamste doel is Kapitaal-Export, om nieuw kapitaal te maken. Het is de aanleg van spoorwegen, havens, fabrieken. En hoe brengt men die, hoe brengt men kapitaal in China, Perzië, Marokko, Tripolis, Centraal Azië, Mongolië, Korea? Met geweld. Met onteigening. De Chineezzen, Perzen, Marokkanen etc. willen evenwel niet onteigend, geen proletariërs worden. Men onteigent hen toch, men slaat hun onwil met geweld neer. En wie moet dat doen, wie zal daar de Onteigenaar zijn? Het geweld beslist, de Oorlog. - De bourgeois en socialisten, die voor den vrede zijn, moeten aantonen, hoe de handel en export van kapitaal zullen plaats hebben zonder geweld.

Men zegt: Het verkeer. Het verkeer is de band der volken, en dit is toch internationaal. De spoorwegen en stoomvaartlijnen verbinden alle naties. - Maar de spoorwegen en stoomvaartlijnen zijn voor het overgrote deel in handen van Nationale Kapitalen en zij zijn elkanders concurrenten, d.i. vijanden. Maar bovendien: Het Groot-Kapitaal zoekt en wil de bronnen zelve der meerwaarde, de oorspronkelijke, d.w.z. de grondstoffen, en de loonarbeiders en de productie van waren. Dààrom gaat de oorlog. - Het verkeer is slechts een secundaire bron. En de Groot-Kapitalisten weten, dat zij het verkeer wel zullen veroveren, als zij den bodem, de grondstoffen en de inboorlingen als arbeiders hebben.

Maar is de vraag naar Eenheid niet belachelijk, als de belangen en de verschillen in kracht nog zoo groot zijn? Als zooveel zwakken nog gemakkelijk te verpletteren zijn.

Als Engeland denkt, dat het alles kan krijgen, waarvoor zou het zich verbinden met Duitschland? Als Engeland wint, waarom zou het met Duitschland deelen?*) Als Duitschland wint, waarom zou het niet blijven vertrouwen om met oorlog meer te krijgen? Als Rusland en de Vereenigde Staten de haast oneindige bronnen voelen, die zij in zich hebben, en die zij nog moeten ontwikkelen, waarom zouden zij zich vóór den tijd met anderen verbinden, en hun buit, die veel grooter kan *worden*, kleiner maken?

Zoolang Duitschland denkt dat zijn militarisme alles verpletteren kan, waarom zou het zijn macht met de andere grootste staten deelen?

Zoolang er zulke reuzenstukken als China, Voor-Azië, Nederlandsch-Indië, deelen van Midden-Azië en Afrika te verdeelen zijn, zoolang er nog zulke zwakken te verpletteren, te overheerschen zijn, zal men op eigen kracht vertrouwen, en den oorlog en het eigen imperium maken tot cultuur-ideaal.

Men zegt: men moet Statenbonden vormen. Een Statenbond van Europa. Maar de belangen van Duitschland, Rusland en Engeland verzetten zich daartegen. Men zal misschien statenbonden vormen, van Duitschland met Midden-Europa,

*) Het door de Deutsche Sociaaldemokratie gepropageerde plan van Bondgenootschap of Overeenkomst van Duitschland met Engeland is een reactionair plan. Het zou vele volken van Afrika en Azië, die alleen iets te hopen hebben van strijd der machtigste Europeesche volken onderling, overleveren aan nog grooter machteloosheid. - Bovendien zou zulk een verbond in heftige botsing komen met Rusland en de Vereenigde Staten.

Duitschland met Rusland, (dit dreigt zeer zeker in de toekomst, en misschien terstond na dezen oorlog), Duitschland met Frankrijk, Duitschland met Engeland, maar het zal zijn om des te sterker Oorlog te kunnen voeren en de zwakkeren des te sterker uit te buiten.

Men zegt: de Kosten zijn te groot, aan geld en aan levens.*) Wij wezen er reeds op, dat de milliarden, uitgegeven voor Imperialisme en Oorlog, om Mesopotamië, Congo, China, Nederlandsch Indië meester te worden, vergoed worden door milliarden rente. Men zal jaren moeten wachten, het proletariaat ontzaglijk laten lijden, maar dan komt de rente, honderdvoudig.

En nieuwe oorlog, nieuwe bewapening, kan, daar de productiekracht inmiddels stijgt, wéér hooger belooning brengen.

Men zal de dooden vergeten, al de ellende en alle kosten, en met alle kracht het nieuwe, frissche, bloeiende doel najagen, met alle middelen.

Hoe weinig kennen zij toch de psyche, de ziel van het Kapitalisme, die meenen, dat het die, nu, veranderen kan, nu het Imperialisme pas begint.

Wij wezen er reeds op, dat de Algemeene Geestesrichting van het Kapitalisme geen enkele kosten, geen enkel middel schuwt, niet schuwen kan, om de Uitbuiting van het Kapitalisme over de Aarde te bereiken!

Het wezen van het Kapitalisme is meerwaarde-schepping. In aldoor grooter mate. Meerwaarde, die, aldoor sneller, nieuwe grooter meerwaarde maakt. Dus: uitbreiding, expansie. Dat is het wezen onzer Maatschappij. Aan die tendenz moet alles gehoorzamen, wat kapitalistisch is.

Het Kapitaal bestaat alleen door privaatbezit der productiemiddelen. Dat brengt, omdat slechts enkelen ze bezitten, noodzakelijk strijd. Strijd tusschen de enkelen en de Verbonden die zij maken, de Naties. - Wie aan het wezen van het Kapitaal gehoorzaamt, moet dus ook aan dit middel gehoorzamen, het gebruiken.

Het is zeker waar, dat groote kringen en rijen der bourgeoisie, na dezen vreeslijken oorlog, een afschuw zullen

*) Sommigen zullen ook zeggen, dat de Oorlog onmogelijk is geworden door de ontzaglijke legers en de geweldige bewapening zelf. Dat men elkaar niet meer overwinnen kan, dat er geen uitslag meer komt. - Maar de Techniek en de Wetenschap zullen nieuwe wapens, nieuwe strategie en nieuwe verbonden vinden. Daar de uitbreiding van het Kapitaal ze eischt.

hebben van het Imperialisme, en in ernst zullen hopen op en trachten naar vrede.

Maar de vraag is: zullen zij hem kunnen maken? De vraag is niet wat zij voelen, maar wat zij kunnen doen.

De leiding der economie en der politiek van het kapitaal hebben de groote Magnaten der Bank en der Industrie. Zij vreezen den oorlog niet, maar gebruiken hem voor hun doel: de uitbuiting der wereld, het maken der aardebewoners tot proletariërs. De oorlog brengt hun op den duur die uitbuiting, hij is hun beste, hun sterkste middel, en faalt ten slotte nooit. Hij brengt hun de Aarde en de Arbeiders onder hun macht.

En dáárom, omdat zij de macht zijn, die slaagt in het doel van het kapitalisme, omdat zij de macht zijn, die het kapitaal waarlijk vruchtdragend maakt, voor goed, algemeen, overal, - omdat zij de macht zijn die aan het kapitalisme beantwoordt, in zijn Wezen, - omdat zij de dragers en de uitvoerders zijn van zijn expansie-kracht, - daarom kunnen alle andere kapitalisten en klassen die van dit Wezen van het kapitaal, de meerwaarde, leven, - niet anders doen dan hen volgen en gehoorzamen.

Deze onzichtbare, aan de Massa der menschen onbekende Machten, de Magnaten der Hooge Bank, der Syndikaten der Industrie, regeeren de wereld niet eens zóó zeer door hun politieke en economische macht. Zij regeeren de Wereld veeleer, doordat zij volkomen, geheel en al, het Wezen van het kapitaal vertegenwoordigen.

In hun reusachtige kapitaalmassa's, geconcentreerd en georganiseerd, ligt de expansiekracht van het kapitaal opgesloten. Zij zelve gehoorzamen aan die uitzettingskracht, zij zelve gehoorzamen aan het Wezen van hun Kapitaal.

En hun gehoorzamen weder alle menschen, die van de Meerwaarde leven.

Wel kunnen de kleine kapitalisten en de middenstand voelen, dat zij tegen hun wil het Groot-Kapitaal gehoorzamen, maar dit veranderen kunnen zij niet.

Alleen het Proletariaat, dat een ander doel heeft, niet de uitbuiting, maar het Socialisme, kan zich tegen het Imperialisme verzetten.

Reeds ziet men klaar en helder, hoe het na den oorlog zal gaan:

In een ontzaglijke wapening zullen alle Naties zich hullen. De gansche Aarde zal star zijn van wapenen. Een ontzaglijke huichelarij van vrede zal die wapening vergezellen. De voorstellen tot Bewapening, grooter dan ooit, zullen de Parlementen van alle Volken bereiken. En alle leden der burgerlijke partijen, vredesvrienden of niet, zullen toestemmen in de wapening.

En als de oorlog dan weer nadert, staan de legers oneindig grooter en machtiger dan nu tegenover elkaar, en de nog bloediger strijd om de beheersching der Aarde begint opnieuw.

Het kan niet anders. Deze oorlog bewijst weder, hoe alle individuen, der kapitalistische klassen, en die hun gehoorzamen, - door het instinct van zelfbehoud gedreven en door de sociale instincten die het behoud der Maatschappij willen, waarin men leeft, met welke men één is, - geen enkele kosten, noch van bezit noch van bloed, vreezen om het Kapitalisme, het eenige waardoor zij bestaan, uit te breiden door strijd.

Zelfs al zouden de Kapitalisten ontwapening, vrede, beperking der wapening willen, zij zouden niet kunnen.

Het Kapitalisme heeft zijn eigen wetten door zijn Wezen. En de hoofdwetten zijn: Uitbreiding en Strijd.

Nogmaals: De Bourgeois, de Reformisten en de Radikale Socialisten moeten aantoonen: ten eerste dat het Kapitaal grootendeels Internationaal, niet meer Nationaal is, en ten tweede dat de belangen der Naties overeenstemmend zijn.

En zij moeten ook aantoonen, dat nu, in deze verhoudingen, die er nu nog zijn tusschen Individuen en Naties, de Wil van de Kapitalisten, de leden der Kapitalistische Maatschappij, vrij is, om op andere wijze dan het Kapitalisme nu nog voorschrijft, het Kapitalisme te ontwikkelen.

Zij moeten aantoonen, dat niet het Kapitalisme de Kapitalisten, maar omgekeerd de Kapitalisten het Kapitalisme beheerschen.

Maar dit alles kunnen zij niet.

Maar dit is ook niet hun doel.

Hun doel is: afhouden van het Proletariaat van den strijd.

De Reformisten en de Radikalen zijn, terwijl de Wereld-Oorlog nog woedt, bezig, mèt de Bourgeoisie, een middel te zoeken om het Proletariaat opnieuw, na den oorlog, te ontzenuwen, te ontkrachten en te bedriegen.

De Radikalen, de Reformisten en de Bourgeoisie hebben reeds een middel gevonden om de Arbeiders opnieuw af te brengen van de Revolutie, om hen te doen gelooven in de bourgeoisie en niet in de eigen kracht.

Dat middel *is* de Ontwapening.

Dat middel *is* het Statenverbond van Europa.

Dat middel *is* de Wereldvrede.

Zij allen gaan prediken niet den strijd *tegen* den oorlog, tegen het Imperialisme, tegen de Bourgeoisie, maar den strijd *voor* den Vrede, - mèt de Bourgeoisie.

Het spreekt van zelf, dat de Bourgeoisie zich, evenals vroeger, den schijn zal geven, den vrede - nu vooral, na dezen vreeslijken oorlog, - lief te hebben, den vrede te willen. Terwijl zij zich onderwijl tot het uiterste wapent. Daarmee wil zij het proletariaat doen inslapen.

En terwijl de Bourgeoisie zich dien schijn geeft, en met woorden, meer dan ooit vroeger, den vrede prijst en daarmee praat, zullen de Reformisten de gelegenheid hebben om wederom met die Bourgeoisie te gaan, met haar te konkelen bij verkiezingen, compromissen met haar te sluiten, zetels te veroveren, Macht - voor zich - te krijgen. Dat kunnen zij doen, want de Bourgeoisie wil immers den Vrede!

Daarvoor dient de Reformisten de Vrede, de Ontwapening.

En de Radikalen zullen de gelegenheid vinden om, - daar de Bourgeoisie toch zelve belang heeft bij ontwapening en deze wil! - het proletariaat daarmede van revolutionaire actie af te houden. Want zij vreezen die actie.

Daarvoor dient de ontwapening de Radikalen.

Reeds ziet men overal de teekenen daarvan. Reeds maken de Reformisten in alle landen zich daartoe gereed.

Reeds leest men het in de couranten en tijdschriften der Radikalen. Reeds heeft Kautsky de leuze van ontwapening, van ophouden met Imperialisme en met den wedstrijd in bewapening aangeheven. *)

*) Men leze de volgende plaatsen:

Op pag. 7 van de 'Neue Zeit' (2 October 1914): De sociaaldemokratie zal streven naar den duurzamen vrede 'door uit den weg ruimen der verhoudingen die den oorlog veroorzaakten, d.w.z. der imperialistische verhoudingen en van den wedstrijd in bewapening.'

Hier wordt dus duidelijk weer, evenals vòòr den oorlog, aan het proletariaat voorgespiegeld, dat de ontwapening, nu, mogelijk, en de sociaaldemokratie om haar teweeg te brengen in staat is. Ja zij is zelfs in staat de Imperialistische verhoudingen weg te ruimen!

En op pag. 250 van de 'Neue Zeit' (27 November 1914) wordt als het blijvend doel der Internationale, nadat nog eens uitdrukkelijk in het artikel gezegd is, dat de sociaaldemocraten deel moeten nemen aan een oorlog wanneer de inval dreigt, genoemd: 'Strijd voor den vrede, klassenstrijd in den vrede.'

Strijd tegen den oorlog der toekomst wordt niet meer genoemd, en evenmin meer gezinspeeld op de revolutie na een oorlog.

Hiermede vergelijkte men wat de vroegere Kautsky, de Kautsky van 1908 schreef in 'de Weg naar de Macht' over den oorlog, het Imperialisme en de wapening:

'Het met zooveel moeite bereikte politieke evenwicht der staten gaat door onverwachte veranderingen, waarop zij geen invloed hebben, aan het wankelen; problemen, waarvan de vreedzame oplossing onmogelijk scheen, en die men daarom op de lange baan schoof, zooals de verhouding tot de Balkanstaten, staan plotseling op en eischen hun oplossing. Onrust, wantrouwen, onzekerheid overal: de door den wedstrijd in wapening reeds verhoogde nervositeit wordt op de spits gedreven. De wereldoorlog komt nu dreigend nabij.'

Het zal de leuze zijn waarop allen weer bijeenkomen. Het zal van Kautsky tot den laatsten Reformist de leuze worden voor de toekomst. Het zal de leuze worden van weder-aansluiting bij de bourgeoisie.

Allen, die het Proletariaat tegenhielden en bedrogen, allen die stemden voor den oorlog, allen die het Socialisme schonden, zullen zich verzoenen onder die leuze en elkander hun zonden vergeven. Het zal de leuze worden van de Hereenigde Internationale.

En onder die leuze zal de Internationale, zullen alle nationale partijen weder worden ontkracht.

En bovendien is de Bourgeoisie, terwijl zij zich tot het uiterst wapent, toch ook voor den Wereldvrede, omdat het Kapitaal dan de zwakke volken in de koloniën oneindig sterker nog zou kunnen uitbuiten.

Kon het Kapitaal de koloniën, de sfeeren van invloed, de Staten als China onder zich verdeelen zonder oorlog, dan had het niets uit te geven voor legers en vloten, maar kon alles aanwenden tot uitbuiting en uitzuiging van die landen. Dan eerst zou het Kapitaal reusachtig groeien.

De ondervinding van het laatste tiental jaren bewijst echter, dat oorlog revolutie beteekent, die groote politieke machtsverschuivingen tengevolge heeft. In het jaar 1891 dacht Engels nog, dat het een groot ongeluk voor ons zou zijn, wanneer er een oorlog kwam, die de revolutie veroorzaakte en ons aan het roer bracht, omdat dit ontijdig zou geschieden. Een tijd lang kon het proletariaat door het gebruiken van den gegeven staatkundigen bodem nog met meer zekerheid vooruit komen, dan door de risico van een door oorlog veroorzaakte revolutie. Sedert dien tijd is de situatie zeer veranderd. Het proletariaat is tegenwoordig zoo veel sterker, dat het een oorlog met meer gerustheid tegemoet kan gaan....'

'In deze algemeene onzekerheid is echter de eerste taak van het proletariaat duidelijk aangegeven. Wij hebben haar reeds genoemd. Het kan niet meer vooruit gaan zonder verandering der grondslagen van den staat, waarop het zijn strijd voert. Om met de meest mogelijke energie aan te sturen op de democratie in het rijk, maar ook in de enkele staten, voornamelijk in Pruisen en Saksen, is de eerste taak van het proletariaat in Duitschland, zijn eerste internationale taak de strijd tegen wereldpolitiek en militarisme.

Even duidelijk als deze, zijn ook de middelen, waarover wij kunnen beschikken.

Bij de tot nu toe reeds gebruikte is nog de *m a s s a t a k i n g* gekomen'

'Hoe onverzoenlijker, konsekwenter, vaster de sociaaldemokratie blijft, des te eerder zal zij haar tegenstanders overmeesteren....' -

Kautsky heeft, toen het Imperialisme nog ver was, toen het zich nog ver, als schaduw, als schema vertoonde, het begrepen, gezien, en gezegd hoe men het aanvallen moest. - Toen het evenwel in vleesch en bloed, levend, naderde, is hij, en zijn met hem de Radikalen, op de vlucht gegaan.

Dat het Imperialisme en de Imperialistische Oorlog het Proletariaat der Wereld *v e r e e n i g t*, had hij trouwens niet begrepen. -

Kautsky - en hij is hierin zeker de woordvoerder der bijna geheele sociaaldemokratie tot nu toe, - meent dat de belangen der proletariaten der verschillende naties verschillend zijn. Hij schrijft op pag. 246 van de 'Neue Zeit' (November 1914): 'In het partij trekken volgens nationale gezichtspunten ligt zonder twijfel een groot gevaar voor de Internationale. Wel is het partijtrekken in den oorlog tot afweer van een vijandelijken inval zeer wel vereenigbaar met onze beginselen. De beslissing naar dezen maatstaf staat zeker theoretisch niet zoo hoog als die volgens den maatstaf der belangen van het proletariaat der wereld. Maar ten eerste faalt deze maatstaf in dezen oorlog bijna geheel'

Hiet ziet men het verschil tusschen Kautsky en mij duidelijk. Ik meen dat het Imperialisme de belangen van het proletariaat der wereld gelijk maakt, en dat deze eerste Imperialistische wereldoorlog dit bewijst.

Daarom is ook de Reformist voor den Vrede.

Het doel, het niet te bereiken doel, der Vredesbeweging

is dus, achter haar mooie frasen: de Kneveling van het Proletariaat, de Onderwerping en Uitbuiting der zwakkere volken.

Voor zoover zij niet huichelarij of zelfbedrog is, is zij dus reactionair.

Terwijl zij den strijd, het eenig middel, nu nog, tot ontwikkeling, wil doen ophouden, is zij reactionair.

Maar zoowel als huichelarij en zelfbedrog, als als middel tot grootere kneveling en uitbuiting is zij de keerzijde van het Imperialisme.

Vredesbeweging en Imperialisme behooren bij elkander. Zij zijn twee zijden van het zelfde ding.

Evenals de Sociale Wetgeving, de liefde voor de arbeiders de keerzijde is van de steeds heftiger uitbuiting, den steeds intenser arbeid, den felleren klassenstrijd, - zoo is de Vredes-, de Ontwapeningsbeweging de keerzijde van het Imperialisme. - Alleen is zij nog onvruchtbaarder.

Evenals de sociale wetgeving moet dienen tot tempering van den klassenstrijd, zoo de vredesbeweging tot vernietiging van den strijd tegen het Imperialisme.

Evenals de sociale wetgeving het middel is tegen den nationalen klassenstrijd, zoo is de vredesbeweging het middel tegen den internationalen. - Zij is wat de Godsdienst is in de Wereld, de Kerk in de Maatschappij, het Hart tegenover het

Verstand, de Geest tegenover het Lichaam, de Geest tegenover de Stof, het Goede tegenover het Kwade. Zij is, met den Oorlog, het dubbelzinnige, het tweeslachtige van de Maatschappij, die op uitbuiting berust, en waarin het Kwade overwint.

De Vredesbeweging is de poging van de Bourgeoisie en allen die met haar denken, om het Kapitalisme in staat te stellen, ook door het Imperialisme, ook door den oorlog, zich uit te leven tot volkomen macht, tot geheele uitbreiding over de wereld.

Zij is de poging om het Proletariaat af te houden van zijn taak, van zijn poging om, onder het Imperialisme, onder den oorlog, - voordat het Kapitaal zijn taak: uitbreiding over de wereld, geheel vervuld heeft, - het Kapitaal op te heffen en het Socialisme te stichten.

De Vredesbeweging is de poging om door de voorspiegeling van de mogelijkheid van den Kapitalistischen Vrede, den Socialistischen onmogelijk te maken.

De Vredesbeweging is de poging van de Bourgeoisie, de Reformisten en de Radikalen, om, nu het Proletariaat staat voor de keuze: Imperialisme of Socialisme, het Proletariaat te dringen naar het eerste.

De Vredesbeweging is de poging van het Imperialisme der Bourgeoisie tegen het Socialisme van het Proletariaat.

Dwaas, dom en blind het Proletariaat, dat nu al zijn taktiek zou inrichten op dezen toekomstdroom, op vrede onder het

Kapitalisme. Misleiders zij, die, bourgeois of socialist, bewust of onbewust, het Proletariaat daarmee willen doen inslapen. Het zou weer zich zelf verdoemen tot passiviteit! Het zou weer, evenals nu, verworgd worden door het Imperialisme en den oorlog, vermorzeld door de ontwikkeling. Het zou weer niets dan nederlagen en nadeel lijden.

Het zou opnieuw ondergaan.

Het Proletariaat luistere slechts, niet naar de Theorie alleen, maar naar de Werkelijkheid. Het lette slechts op de leidende kracht, het Groot-Kapitaal. Reeds siddert de grond van nieuwe oorlogen, na dezen. Reeds vallen de nieuwe breuken. Reeds dreunen door den donder der kanonnen nieuwe geschillen.

Wanneer Engeland, Frankrijk en Rusland overwonnen zullen hebben, dan eigenen zij zich Arabië en Mesopotamië, Syrië en Armenië, misschien den Bosporus, toe, en waarschijnlijk de Deutsche koloniën. Dit zal Duitschland nooit blijvend dulden. Het zal zich opnieuw wapenen en nieuwe verbonden zoeken.

Als Duitschland wint, neemt het Fransche en Belgische koloniën en verzekert zich oppermacht in Turkije, Klein-Azië, Mesopotamië en Arabië en daarmee den doorgang te land naar Indië. Dit kàn Engeland niet dulden. Het zal zich opnieuw wapenen. Zoo ook Frankrijk, zoo ook Rusland.

Wint geen van allen, dan wapenen allen zich des te beter.

Onmiddellijk na dezen oorlog komt een bewapening, zooals nog nimmer, over de wereld.

Het Imperialisme blijft, en de Wapening en de Oorlog blijft.

In den schoot van dezen oorlog, wij zeiden het reeds in den aanvang van dit geschrift, ligt nieuwe Oorlog, nieuw Imperialisme, nieuwe grooter Bewapening.

De groote Staten en de kleinere, kortom alle Kapitalistische Staten, en die het worden, en zelfs vele die het worden willen, blijven als roofdieren liggen, gereed om hun prooi, hun buit, de zwakke volken en elkander te bespringen, en het proletariaat hunner Naties, en het internationale proletariaat te vermoorden.

En als dit alles dan beslist is, waarover nu de oorlog gaat, dan dreigen wéér nieuwe oorlogen.

Want nog is dan het vraagstuk op den Balkan niet beslist voor goed. De nationaliteiten van Oostenrijk staan evenmin

nog op vaste basis. Rusland heeft geen uitgang aan den Atlantischen Oceaan, Duitschland is nog niet machtig genoeg. Engeland nog te machtig. - Het is voldoende om enkele namen te noemen om nieuwe oorzaken tot Oorlog, zekerheid van Wapening voor den geest te roepen. Duitschland en Nederland en België, - Rusland en Skandinavië, - Oostenrijk-Hongarije en de Balkan, - Italië en de Balkan en Griekenland, - Turkije, - Abyssinië, - Egypte, - Perzië, - Centraal Azië, China, Mongolië, Engelsch-, Nederlandsch-, Fransch-Indië, - Centraal en Zuid-Afrika, Mexico en Midden-Amerika, Zuid Amerika misschien - en ten slotte, maar niet het minst, de wordende reusachtige kapitalistische Rijken, de Vereenigde Staten, Rusland en China.

Alles blijft nog in spanning, niet in evenwicht.

En het Kapitaal groeit, de noodzakelijkheid tot expansie, maar tevens tot onafhankelijkheid groeit. Overal.

En alle belangen botsen op elkander. Nog voor lang, nog voor vele, vele jaren. Overal, in alle deelen der wereld.

Het lijdt geen twijfel: Het Imperialisme heeft zijn intrede gedaan. De Kapitaals-expansie der machtigen stoot op het onafhankelijkheidsbewustzijn en den zelfstandigheidswil der zwakkeren en nog machtelozen. Zij stoot in haar deelen op zich zelve. Een ontzaglijke wereld-botsing der kapitalistische krachten der machtigen op elkander, der machtigen op de zwakken, der verbonden van allen op elkander, is begonnen. Een reeks van Oorlogen dreigt, reusachtige Bewapeningen zijn zeker, over de geheele wereld.

Het Proletariaat zal verdrukt en vermoord worden door Bewapening en Oorlog op een wijze, in afmetingen, zooals nog nooit.

Het Imperialisme blijft. De Oorlog blijft.

En weder rijst daarom de vraag: Wat zal het Proletariaat doen? Het Proletariaat, dat alleen de drager van den Vrede is. Dat alleen gelijke belangen heeft. Dat alleen den Vrede, onder het Imperialisme, brengen kan, doordat het het Kapitalisme er daarmee het Imperialisme opheft?

Het Proletariaat, dat, in West-Europa, in Engeland en Duitschland vòoral, de keuze kan stellen: Imperialisme of Socialisme.

Zal het Proletariaat weigeren om langer het Imperialisme te dienen?

Zal het weigeren om, voor de Winst der Kapitaal-Mag-

naten en aller Kapitalisten, telkens weer geworgd, vermoord te worden?

Wat zal het Proletariaat doen?

Wat zullen de Arbeiders doen?

Zullen zij zoo ver komen, zoo sterk worden, zoo hoog stijgen, dat zij, onder het Imperialisme en Kapitalisme, het Socialisme en den Vrede brengen? Zullen zij daarvoor de kracht hebben?

Terwijl het Kapitaal nog niet internationaal is, zullen zij internationaal kunnen worden?

Zullen zij het sneller kunnen worden dan het Kapitaal?

Het *is* mogelijk, want het Kapitaal, hoewel niet internationaal vermengd, tot één geheel, staat toch als één geheel tegenover de belangen van het Internationale Proletariaat. Het bedreigt hen in alle landen gelijkelijk, internationaal dus, door zijn Imperialisme en Oorlog met lange jaren van ellende, onderdrukking, achteruitgang, dood en ondergang.

Het Proletariaat kan dus internationaal worden, door strijd.

Maar daarvoor is een ontzaglijke groote mate van Geesten Zielskracht en Kracht van Hart en Idealisme noodig. - En van Organisatie.

Maar is die Organisatie niet reeds voor een groot deel aanwezig?

Het komt er slechts op aan ze met een anderen, den Internationalen Geest te vervullen, met andere nieuwe Zielskracht, en Kracht van Hart.

Het Proletariaat staat door dezen eersten Imperialistischen Wereld-Oorlog, en door het geheele Imperialisme, en door de reeks van Wapeningen en Oorlogen die volgen, op een tweesprong.

Twee wegen openen zich voor het.

De ééne Weg is die van de Reformisten en Radikalen.

Het is deze om met het Imperialisme van de Bourgeoisie te gaan. Dus te zijn in de praktijk voor den Oorlog en in den mond voor den Vrede. Om te zijn voor de Natie in der daad en haar Macht, en in schijn voor den Vrede. In der daad Nationaal, Chauvinist en Imperialist, in schijn Internationaal.

Dus te handelen, zooals het nu bij dezen oorlog gehandeld heeft.

Het Proletariaat kan en zal misschien dien weg volgen.

Als het Proletariaat dien weg volgt, dan ontstaat in de Politiek en in de Economie van het Proletariaat een reusachtige

stilstand en achteruitgang. Nog oneindig veel groter dan die, waarin het Proletariaat voor dezen Oorlog reeds was en kwam. Want men krijgt dan dezen toestand:

Elke staat, door en door chauvinistisch en imperialistisch, - hetzij aanvallend of verdedigend, - wapent zich voortdurend sterker.

Daar al het beschikbare geld wordt uitgegeven voor het Imperialisme, komen er geen sociale hervormingen. Daarom worden er aldoor beloften gegeven door Bourgeoisie, Reformist en Radikaal. Het proletariaat gelooft die, volgt de bourgeoisie en deze leiders, wordt geheel ontzenuwd en gedemoraliseerd. - Daar evenwel de oorzaken en gevolgen, de begeleidende verschijnselen van het Imperialisme: de groote Trusts, de sterke Ondernemersbonden en de Hooge Bank tegelijk met het Imperialisme zeer toenemen in kracht, wordt ook de economische strijd van het Proletariaat veel moeilijker dan hij al was. - De invoerrechten en indirecte belastingen stijgen, de duurte neemt toe, de crisissen worden zwaarder, en, - ondanks tijden van bloei der industrie, - de koopkracht van het loon zinkt. Het proletariaat ontvangt dus geen verbeteringen, noch politieke, noch economische. - *Daar het evenwel toegeeft aan het Imperialisme, wordt de politieke strijd ijdel en verdwijnt.* Het proletariaat verliest, daar het ziet dat de Sociaal-Democratie het Imperialisme, het centrum der kracht van het Kapitaal niet aanvalt, alle zelfvertrouwen. Het wordt een massa, die de slaaf is der Heerschenden. Waaruit alle geestkracht, alle idealisme verdwenen is. Een massa, die alleen als slaaf materieel voordeel zoekt, en een gewillig werktuig is van het Imperialisme. Een lage nationale massa, in den dienst der natie, zonder socialisme, zonder internationalisme, zonder internationalen politieken strijd, die nu alleen de geest van een socialistisch proletariaat zijn kan. - Het Proletariaat hult zich met de Bourgeoisie in één wolk van vredeshuichelarij, terwijl zij beide weten dat zij voor den oorlog gereed staan, maar spreken van internationalisme en vrede. - Dan komen telkens oorlogsbedreigingen, - en, misschien langzamer, misschien snel opeen, oorlogen over de wereld of gedeelten daarvan. Door dat alles wordt het proletariaat ook geestelijk, moreel zeer zwak.

Evenals in de Nieuwe Geschiedenis, in den aanvang der negentiende eeuw in Engeland, - hoewel op een hooger trap, - ontstaat een redeloos, gedemoraliseerd proletariaat,

dat nu eens werk heeft, dan een aalmoes krijgt, dan plotseling in vernietigende oorlogen wordt gestort.

In plaats van een trotsch, krachtig, strijdend proletariaat, ontstaat een nieuw, slaafsch, laag gedrukt onder de Trusts, de Hooge Bank, de almachtige Regeeringen, het Imperialisme, - zonder geest, zonder wil, zonder hart.

De klassestrijd is ijdel. - Soms komt een aalmoes. - Leege woorden en praal zijn alles. Het geheele proletariaat is ontkracht. En die toestand breidt zich uit over Europa.

Maar het proletariaat kan ook den anderen weg kiezen.

Het kan het Imperialisme gaan bestrijden. Het kan het Nationalisme, der Bourgeoisie, en van zich zelve, gaan bestrijden.

Het kan Internationaal worden, met de daad.

Het kan, nationaal, het Imperialistische Nationalisme der Bourgeoisie en der Arbeiders bestrijden.

Het kan internationaal den Oorlog en het Imperialisme der Wereld, aller Naties bestrijden.

Het kan daartoe een Nieuwe Internationale stichten.*)

Als het Proletariaat dien weg volgt, dan komt het in een voortdurend hooger opgang. Zoo groot en sterk, als het nog nimmer bereikte, en waarbij vergeleken alles, wat het tot nu toe deed, klein wordt. Want terwijl het Imperialisme en Kapitalisme zich steeds verder, door steeds sterker bewapening en strijd uitbreidt over de aarde, stijgt het Proletariaat door zijn Strijd er tegen altijd hooger.

Door nooit toe te geven aan het Imperialisme, door zich voortdurend, tot het uiterste tegen het Imperialisme en den oorlog te verzetten, behaalt het binnen de naties de politieke hervormingen, die nog te behalen zijn.

Daar het Proletariaat ziet, dat de Sociaal-Demokratie het sterkste bolwerk, de hoogste kracht van het Kapitaal, het Imperialisme aanvalt en dit niet vreest, krijgt het vertrouwen. Het krijgt daardoor vertrouwen om ook de andere bolwerken van het Kapitaal, de Trusts, de Syndikaten, de Ondernemersbonden aan te vallen, en de macht der Vakbonden stijgt daardoor hooger. Ook zij behalen de hervormingen die nog te bereiken zijn.

Daar evenwel het Imperialisme, de Imperialistische Regeeringen, de Trusts en de Ondernemersbonden één zijn, één geheel van organisatie, van wil, doel en macht, zoo wordt

*) Met een nieuwe Internationale bedoelen wij niet eene naast de oude. Zij kan, naar onze meening, uit de oude opgroeien.

de strijd tegen hen allen één. En wat het Proletariaat zoo lang nastreeft: de volkomen Eenheid van Politieke en Vakactie wordt daardoor nu, van zelf, door het Imperialisme en door den onverschrokken strijd daartegen, bereikt.

Door zijn voortdurend, met alle krachten, tot het uiterste gevoerden strijd tegen het Imperialisme, sleept het het geheele Proletariaat, ook de ongeorganiseerden, mee.

Langzamerhand wordt het een macht die de bourgeoisie vreest, en waardoor zij vreest voor oorlog.

En daar die strijd internationaal wordt gevoerd, wordt langzamerhand de Internationale volkomen internationaal, volkomen internationaal georganiseerd, en één.

En doordat het karakter der massa en der individuen, der arbeiders, dus, door de massa-actie, en de internationale actie, alle kleinheid verliest, stijgt het, door het alles overtreffende doel der arbeidersklasse, tot een hoogte, waarbij de kracht van de grootste revolutionaire perioden der bezittende klassen en der bourgeoisie verbleekt.

En - daar het Kapitalisme onmogelijk kan toelaten dat zijn expansie, zijn Imperialisme, wordt ingeperkt door het Proletariaat, - wordt deze strijd van het Internationale Proletariaat van zelf de strijd om de Socialistische Maatschappij.

De Strijd der Internationale *is* dan de strijd voor het Socialisme.

En wie zou ons dan kunnen weerstaan?

In één voortdurenden opgang daartoe, tot dien voortdurenden opgang daartoe, komt het Proletariaat als het den tweeden weg volgt, als het de Nieuwe Internationale tot dien strijd tegen het Imperialisme schept.

Deze oorlog, wij herhalen het, is het Vuur, kan het Vuur worden, waaruit de Internationale gelouterd te voorschijn komt.

Die nieuwe Internationale moet gevormd worden.

Die nieuwe Internationale moet ontstaan.

De Marxisten zullen alles doen om te maken, dat zij ontstaat.

Die nieuwe Internationale is mogelijk. Zij is *noodzakelijk*, omdat zij volgt uit de Ontwikkeling van het Kapitalisme en Imperialisme, zooals wij ze voor ons zien.

Langzamerhand onderscheiden wij duidelijker en duidelijker twee fasen in het moderne kapitalisme.

De eerste was die van de vrije concurrentie. De nationale staten worden gevormd.

De kapitalisten buiten de arbeiders

hunner naties uit. Koloniën dienen slechts voor den handel.

In overeenstemming met dien toestand vereenigen de arbeiders zich nationaal. In partij en vakvereeniging. De internationale koloniale kwesties raken hen niet.

Dit is de fase, die achter ons ligt.

De tweede fase is die van het Monopolie. De concurrentie verdwijnt. De groote Bank wordt de centrale leider van industrie, handel, landbouw. Zij wordt meer en meer, hoewel nog in het begin en langzaam, internationaal. Het Kapitaal verbreedt zich over de Aarde. De Kartels, Trusts en Syndikaten vormen zich.

In verband hiermede verscherpt zich de klassenstrijd. De patroonsbonden worden overmachtig. De sociale wetgeving komt tot stilstand.

In deze fase moeten de arbeidersvereenigingen groote industrieële verbonden vormen, en neemt de politieke strijd der arbeidersklasse grooter, scherper vormen aan. De massaactie begint tegen de Patroonsbonden, de Syndikaten, de Regeeringen.

Deze actie is, voorloopig, alleen nog nationaal. Gericht tegen de nationale uitbuiting, den stilstand der wetgeving, de verzwaring der nationale omstandigheden.

Maar nu komt het Imperialisme op, - het streven van alle machtige naties hun gebied uit te breiden. Het Imperialisme, dat, schijnbaar met nationale tendenz, schijnbaar een strijd voerend tegen het Proletariaat van zijn natie, inderdaad, doordat alle Staten imperialistisch zijn, alle elkaar bekampen, en alle strijden om de Wereldmacht, als één geheel strijd voert tegen het geheele Proletariaat in zijn geheel.

En als antwoord dáárop, op die eerste gezamenlijke actie van het Wereldkapitaal tegen het Wereldproletariaat, moet nu de eerste Internationale actie van het Proletariaat beginnen.

In de vroegere jaren: tegenover het naar vakken en naties verdeelde Patronaat de Nationale Vakvereeniging.

In de vroegere fase: tegenover de Nationale Ondernemersbonden het Nationale Vakverbond.

In de vroegere fase, tegenover de Nationale Regeering de Nationale Partij.

Nu, in deze fase, *naast deze organisaties*:

Tegenover de Internationale Trust, het Internationale Bankkapitaal, - het Wereldvakverbond.

Tegenover het Imperialisme, de Politiek aller Staten, - de nieuwe Internationale Partij.

Tegenover beide, nationaal en internationaal, de actie der Massa.

Dat is de fase waarin wij leven.

De weerspiegeling van deze gedachte, de omzetting in de materie hiervan, de daad hiervan, dat moet de Nieuwe Internationale zijn.

Die, uit de oude, uit dezen oorlog moet geboren worden.

Alle arbeiders, die gevoelen, dat tegenover al de nieuwe verschijnselen van onzen tijd, naast den revolutionairen vakstrijd en den revolutionairen parlementairen strijd, deze waarlijk nieuwe Internationale en de Actie der Massa noodig is, moeten deelnemen aan haar schepping en toetreden tot die richting der arbeidersbeweging die haar zoo maken wil.

De Revolutionaire Massa-actie van het Wereldproletariaat tegen het Wereldkapitaal, zij moet het Program, de Geest, de Wil en de Daad zijn van de Nieuwe Internationale.

Alle leiders, alle arbeiders, die, in de nationale partijen der wereld, voelen, begrijpen, weten, dat de Internationale dit moet doen, - moeten zich samen vereenigen, samen een organisatie vormen om èn in hun Nationale Partij, èn in de Internationale Partij propaganda te maken voor deze gedachte en deze daad te organiseeren.

Het program van deze organisatie moet zijn:

Zoolang het Imperialisme en de Wereldoorlog het proletariaat bedreigt, zoolang de vreedzame ontwikkeling van den arbeidersstrijd niet verzekerd is,

ten eerste geen compromissen of verbonden te vormen met eenige burgerlijke partij;

geen enkele verantwoordelijke taak op zich te nemen door het Proletariaat;

het Imperialisme te maken tot de as, de spil der nationale en internationale politiek;

alle credieten voor Militairisme en Imperialisme te weigeren, ook in geval van oorlog;

het Imperialisme en al de nevenverschijnselen van het Imperialisme, als verzwaring van den vakstrijd, stilstand van arbeidswetgeving, onthouding of berooving van politieke rechten, te bekampen, naast de gewone middelen van vaken parlementairen strijd, door de nationale massa-actie;

het Imperialisme en den Oorlog te bekampen door de massa-actie van het Internationale Proletariaat.

Daartoe roepen wij bij dezen het Internationale Proletariaat op.